

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

29 ЖНІЎНЯ 2013 г.

ЧАЦВЕР

№ 161 (27526)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Вакальныя праекты — з'ява ўнікальная. Дагадзіць прыдзірлівай аўдыторыі па сілах не кожнаму шоу. Пра свой удзел у «Акадэміі талентаў» распавядае яго пераможца Уладзіслаў Чыжыкаў.

Пошук даху над галавой — стрэс для многіх сталічных студэнтаў. Хто можа разлічваць на месца ў інтэрнаце і ў якую ВНУ трэба паступаць, каб назаўсёды забыцца пра «кватэрнае пытанне»?

ЦЫТАТА ДНЯ

Ірына АРХІПАВА, першы намеснік міністра архітэктуры і будаўніцтва:

«Сярэдні кошт 1 кв.м жылля для грамадзян, якія маюць патрэбу ў наляганым жыллёвым умоў, па выніках 2013 года складале Br5,9 млн. Домабудаўнічыя кампаніі Беларусі сумесна са спецыялістамі міністэрства пастаянна прымаюць меры па зніжэнні затрат, аднаведна, і кошту будаўніцтва. У 2014 годзе для грамадзян, якія маюць патрэбу ў наляганым жыллёвым умоў і права на атрыманне льготных крэдытаў, плануецца пабудавання 2,5 млн кв.м жылля. З іх 1 млн кв.м будзе ўзведзены на прынцыпе дзяржаўнага заказу, яшчэ 1 млн кв.м — гэта завяршэнне пачатага ўжо будаўніцтва жылля дамоў, увод якіх намераны на наступны год, а астатнія 0,5 млн кв.м будуць аднесены да індывідуальнага жылбуду».

Курсы замежных валют, устаноўлены НБ РБ з 29.08.2013 г.

Долар ЗША		8960,00 ▲
Еўра		11980,00 ▲
Рас. руб.		270,00 ▲
Укр. грыўня		1103,04 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 20°	
Віцебск	+ 17°	
Гомель	+ 17°	
Гродна	+ 21°	
Магілёў	+ 18°	
Мінск	+ 18°	

СВЯТА «ЗАЛАТЫХ» МАТУЛЬ

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

Сёлета ў SOS-вёсцы ў Мар'інай Горцы адзначаюць адразу некалькі свят. Вось ужо дзесяць гадоў маленькія жыхары Беларусі, што засталіся без бацькоў, могуць жыць у вёсцы. Яшчэ адна вялікая падзея — «свята залатых пярсцёнкаў»: мамам, якія адпрацавалі 10 гадоў, ва ўрачыстай абстаноўцы ўручылі залатыя ўпрыгажэнні. Пярсцёнкі з выявай хлопчыка, дзяўчынкі

і знака «мір» атрымалі восем мам. Адна з іх — Нона Чарнуха. Павіншаваць яе прыйшлі не толькі дзеткі, што зараз гадуецца ў вёсцы. Аляксей, які ўжо даўно пакінуў яе, сёння прыехаў да мамы, каб яшчэ раз сказаць шчыры дзякуй за тую гаду любові і разумення, што падарыла яму Нона Анатолеўна (на фота).

СТАР 5

■ Анлайн-канферэнцыя

СЕМ'І З ДЗЕЦЬМІ: ДЗЯРЖПАДТРЫМКА МАЦЯРЫНСКАГА «КАПІТАЛУ»

Ці стаіць яшчэ на парадку дня пытанне аб увядзенні ў нашай краіне мацярынскага капіталу? Якія далейшыя меры плануецца ў Беларусі па падтрымцы сем'яў з дзецьмі? На гэтыя і іншыя пытанні можна было атрымаць адказы падчас анлайн-канферэнцыі на сайтах Мінпрацы і сацыяльнай абароны і БЕЛТА. У ёй прынялі ўдзел намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Аляксандр РУМАК, прадстаўнікі аддзела народанасельніцтва, гендарнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва.

— У якім аб'ёме выплачана матэрыяльная дапамога беларускім сем'ям на падрыхтоўку дзяцей да школы? Ці аднолькавая яна ў раёнах?

Намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны

Аляксандр РУМАК:

— У рамках Нацыянальнай праграмы дэмаграфічнай бяспекі, з 2012 года робіцца штогадовая выплата аднаразовай матэрыяльнай дапамогі да навучальнага года сем'ям, якія выхоўваюць траіх і больш дзяцей, якія навучаюцца ва ўстановах агульнай сярэдняй і спецыяльнай адукацыі, у памеры да 30% бюджэту прахатычнага мінімуму, дзючага на 1 жніўня календарнага года, на кожнага навучэнца. Бюджэт прахатычнага мінімуму на 1 жніўня 2013 года складае 1026290 рублёў. Матэрыяльная дапамога аказваецца ва ўсіх рэгіёнах рэспублікі, зыходзячы з магчымасцяў мясцовых бюджэтаў.

Зараз выплата матэрыяльнай дапамогі працягваецца. Вынікі будуць падведзены да 1 кастрычніка.

СТАР 3

«НАВАТ МУЖЧЫНСКАЯ ПРАФЕСІЯ НЕ НАБЛІЗІЦЬ ЖАНЧЫНУ ДА ТАНКА»

Наталля Фёдарова — адна з многіх беларускіх жанчын, якія кіруюць аўтобусам. Ідзеш на сустрэчу. Думаеш, пра тое, што існуе стэрэатып: «жанчына і аўтобус — паняцці несумяшчальныя». Хто яна? Якая? Чаго чакаць ад Наталлі Фёдаравой? І як з ёй размаўляць? Пра што? З жанчынай такой прафесіі павінна быць вельмі складана: цяжкая праца — цяжкі характар, ці не так? Чакаеш, хутчэй, мужчыну ў спадніцы. І тут з'яўляецца яна, такая стройная і лёгкая, такая адкрытая і светлая. Прыгожы твар. А яшчэ — сонечны настрой.

Пакуль Наталля адзначаецца ў аўтобусным парку, заўважаеш галубоў. Нехта паставіў для іх місачку з вадой і ўсюды хлеба накрышыў. Заўважаеш: на лаўцы дзве жанчыны па-змоўніцку пасмейваюцца, гарача абмяркоўваюць сваё, крамольнае. А галубы так і ходзяць кругамі. Тлустыя, яны паважна перамяшчаюцца ад крошкі да крошкі. Зноў жаночы смех.

Набліжаемся да аўтобуса. Наталля адчыняе дзверы, усміхаецца: «У такое надвор'е транспарт ператвараецца ў лазню». І сапраўды, адчуваеш сябе памідорам у цяпліцы. Але нічога, колькі хвілін — і ўжо можна дыхаць, нават пытанні задаваць можна.

Пра Наталлю Фёдараву пісалі неаднойчы, і тэлесюжэты здымалі не раз. Але ўсіх цікавіць яна, як рэдкі прафесіянал. Жанчына, што кіруе аўтобусам, — тыповы ярлык: маўляў, «баба за рулём». Усім цікава: як яно, кіраваць? Цяжка ці лёгка? Што думаюць пра Наталлю калегі-мужчыны? Што гавораць пасажыры? Хто ён, «кароль дарогі»? Няўжо пешаход — пуп зямлі? Давайце ж пакінем гэтыя і многія іншыя аўтобусна-тралейбусныя пытанні за спінай. Самы час паглядзець на Наталлю Фёдараву як на проста прыгожую жанчыну з адметным лёсам, дачку, сястру і шчасліваю маму.

СТАР 4

Фота БЕЛТА

Сёлета іх будзе па 10 на кожную вобласць, а далей — справа за органамі мясцовай улады. Пакуль новыя адзінкі транспарту перадалі Банку развіцця Беларусі. Сяргей Румас, кіраўнік праўлення вышэйназванага банка, падкрэслівае: «Запланавалі зрабіць — зрабілі. Думаю, банку за гэты праект чырванец не давядзецца».

60 «МАЗаў» ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

Чырванець, сапраўды, наўрад ці давядзецца. Адназначную перамогу ў цяжкім баі за тэндэр МАЗ атрымаў не проста так. Тры іншыя кампаніі стаць сур'ёзнымі канкурэнтамі не змаглі ўвогуле, бо школьны аўтобус «МАЗ» — прадстаўнік наступнага пакалення. Ён атрымаў прызнанне і за межамі Беларусі. Так, на выставе, якая адбылася ў Расіі, айчыны грамадскі транспарт палічылі першым, зацвердзішы за ім статус лепшага аўтобуса года. І школьны сезон адкрыецца з непасрэдным удзелам менавіта гэтай мадэлі.

СТАР 4

■ «Захад-2013»

Фота БЕЛТА.

ВАЕННАЯ БЯСПЕКА САЮЗНАЙ ДЗЯРЖАВЫ

У перыяд з 20 па 26 верасня на тэрыторыі дзвюх краін пройдзе сумеснае стратэгічнае вучэнне ўзброеных сіл Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі «Захад-2013». Напярэдадні маштабных мерапрыемстваў абарончага характару міністр абароны Беларусі генерал-лейтэнант

— «Захад-2013» — вучэнне абарончага характару, якое пацвярджае курс Рэспублікі Беларусь на ўмацаванне рэгіянальнай бяспекі і прыхільнасць саюзніцкім абавязацельствам з Расійскай Федэрацыяй, — падкрэсліў міністр абароны. — У надыходзячым навукальным годзе гэтакіх мерапрыемстваў для нас з'яўляецца галоўным.

Нагадаем, што сумесныя маштабныя вучэнні ўзброеных сіл Беларусі і Расіі праводзіліся ў адпаведнасці з рашэннем кіраўнікоў дзвюх дзяржаў, прынятым па выніках сумеснага апэратыўна-стратэгічнага вучэння «Захад-2009». У 2011 годзе падобнае вучэнне пад назвай «Шчыт Саюза — 2011» прайшло на тэрыторыі Расійскай Федэрацыі. Увогуле такія мерапрыемствы адбываюцца з перыядычнасцю раз на два гады.

Задуму вучэння, якое сёлета праводзіцца і на тэрыторыі нашай краіны, зацвердзіў Галоўнакамандуючы Узброенымі Сіламі Рэспублікі Беларусь, Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. Пры вызначэнні задуму цяперашняга вучэння ўлічваліся сучасныя падыходы да прымянення войскаў (сіл), вопыт узброеных канфліктаў, якія адбыліся ў апошнія гады, мерапрыемствы апэратыўнай падрыхтоўкі, а таксама формы і спосабы прымянення войскаў, выпрацаваныя ва ўзброеных сілах дзвюх дзяржаў.

— Зыходзячы з тых падзей, якія сёння адбываюцца на Блізкім Усходзе, у аснову задуму пакладзены адзін з падобных варыянтаў узнікнення крызіснай сітуацыі, якая звязана з узростаннем актыўнасці незаконных узброеных фарміраванняў, міжнародных тэрарыстычных арганізацый і наёмніцкіх структур, — зазначаў Юрый Жадобін. — Пры гэтым ваюючыя бакі ўмоўна размешчаны ў межах рэальнага рубяжоў Рэспублікі Беларусь і трох прылеглых абласцей Расійскай Федэрацыі.

З аднаго боку — «чырвоныя», якія ўключаюць у сябе Беларусь, Расію і краіны, што ўдзельнічаюць у дагаворы аб калектыўнай бяспецы. З другога боку — «сінія», кааліцыя зацікаўленых дзяржаў пад сімвалічнымі назвамі. Прычынамі абвастрэння абстаноўкі з'яўляецца імкненне «сініх» дабіцца пагаршэння сацыяльна-палітычнай абстаноўкі «чырвоных» — нашай рэспублікі. Дарэчы, па падобным сцэнарыі пачыналіся ўсе ўзброеныя канфлікты апошніх гадоў. У сваю чаргу Рэспуб-

ліка Беларусь імкнецца не дапусціць развязвання ўзброенага канфлікту, дэстабілізацыі абстаноўкі ў рэгіёне. А Расійская Федэрацыя і дзяржавы — члены АДКБ у адпаведнасці з дзейнай нарматыўна-прававой базай аказваюць ёй палітычную, фінансавую і ваенна-тэхнічную падтрымку.

Асабліваць вучэння — удзел у ім возьмуць не толькі вайскоўцы з Беларусі і Расіі, а і ваенныя з Арменіі, Казахстана, Кыргызстана і Таджыкістана. Агульная колькасць асабовага складу — каля 12 900 чалавек.

— Такім чынам, вучэнне накіравана, перш за ўсё, на праверку функцыянавання сістэмы сумеснай абароны Саюзнай дзяржавы, яе здольнасці вырашаць задачы забеспячэння нацыянальнай і рэгіянальнай бяспекі, — дадаў генерал-лейтэнант. — Зыходзячы з задуму правядзення вучэння, вызначана яго тэма — «Падрыхтоўка і прымяненне груповак войскаў (сіл) у інтарэсах забеспячэння ваеннай бяспекі Саюзнай дзяржавы».

Абстаноўка на вучэнні «Захад-2013» будзе створана такім чынам, каб практычна задзейнічаць максімальную колькасць органаў ваеннага кіравання. У аснову розыгрышаў тактычных эпізодаў пакладзены варыянт сумесных дзеянняў пад кіраваннем і расійскіх ваенных частак і падраздзяленняў, што ўваходзяць у склад рэгіянальнай групы войскаў, пры ахове і абароне ваенных аб'ектаў, лівідэцый дыверсійна-разведвальных груп праціўніка і незаконных узброеных фарміраванняў, а таксама наступстваў аварый тэхнагеннага характару.

Практычныя дзеянні органаў ваеннага кіравання і войскаў адбудуцца на шасці беларускіх палігонах: Брэсцкім, Гожскім, Асіповіцкім, Абуз-Лясноўскім, Барысаўскім і Даманашкім. Будучы задзейнічаны і палігоны Калінінградскай вобласці Расійскай Федэрацыі.

Як лічыць міністр абароны, у ходзе вучэння трэба будзе ўдасканаліць апэратыўную сумяшчальнасць штабаў, спалучэнне перспектывных сістэм упраўлення войскамі і зброяй, аправацаць палажэнні новых статутных дакументаў, распрацаваных узброенымі

сіламі Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі, забяспечыць практыкай камандуючых, камандзіраў штабоў у планаванні мерапрыемстваў ваеннага характару па стабілізацыі абстаноўкі.

У прыватнасці, падчас вучэння «Захад-2013» будуць адпрацоўвацца дзеянні войскаў па прыкрыцці дзяржаўнай мяжы, па падтрымцы рэжыму надзвычайнага становішча ў прымежным раёне, вядзенні кантрыверсійнай барацьбы, ажыццяўленні пошуку, блакіроўкі і знішчэння выяўленых дыверсійна-разведвальных груп і незаконных узброеных фарміраванняў у раёнах адказнасці. Пройдуць мерапрыемствы і па супрацьпаветраным прыкрыцці пунктаў кіравання, важных ваенных аб'ектаў, авіяцыйным прыкрыцці манеўру сіламі і сродкамі вайсковых часцей на маршрутах, ахова важных ваенных аб'ектаў, адбудуцца тактычныя вучэнні з падраздзяленнямі ракетных войскаў і артылерыі.

— Вучэнне пройдзе ў два этапы, — расказаў Юрый Жадобін. — На першым этапе Аб'яднаным камандаваннем рэгіянальнай групы войскаў мяркуецца ажыццявіць планаванне яе прымянення, кіраванне войскамі (сіламі) у ходзе завяршэння разгортвання войскаў, ізаляцыі раёнаў дзеянняў незаконных узброеных фарміраванняў, нарастання групыкі ваенна-паветраных сіл і супрацьпаветранай абароны для прыкрыцця важных дзяржаўных і ваенных аб'ектаў. На другім этапе плануецца адпрацаваць пытанні кіравання войскамі ў ходзе правядзення мерапрыемстваў ваеннага характару па стабілізацыі абстаноўкі ў інтарэсах забеспячэння ваеннай бяспекі Саюзнай дзяржавы.

Асабліваць вучэння — удзел у ім возьмуць не толькі вайскоўцы з Беларусі і Расіі, а і ваенныя з Арменіі, Казахстана, Кыргызстана і Таджыкістана. Агульная колькасць асабовага складу — каля 12 900 чалавек. На расійскай тэрыторыі ў вучэнні ад Узброеных Сіл Беларусі возьмуць удзел каля 200 прадстаўнікоў 103-й асобнай мабільнай брыгады.

Будзе задзейнічана каля 350 адзінак бранятанкавай тэхнікі. У тым ліку каля 70 танкаў, звыш 50 адзінак артылерыі і рэактыўных сістэм залпавага агню, больш за 50 самалётаў і верталётаў. Выпрабаванні палігонамі пройдуць як ужо прынятыя на ўзбраенне ўзоры зброі, так і тыя, што знаходзяцца на эксперыментальнай стадыі.

За актыўнай фазай вучэння «Захад-2013» будучы назіраць прадстаўнікі ваенна-дыпламатычнага корпуса замежных краін і ваенныя назіральнікі з Латвіі, Літвы, Польшчы і Украіны.

Вераніка КАНЮТА

СПІС РЭЧАЎ ДЛЯ НАБЫЦЦА Ў ДЗІЦЯЧЫ САДОК — СПРАВА ДОБРААХВОТНАЯ

«ГАРАЧЫ»
287 17 41

З пасёлка Чысць Маладзечанскага раёна на «гарачую лінію» газеты патэлефанавалі ўсхваляваныя бацькі: у дзіцячым садку далі вялікі спіс рэчаў, якія яны павіны набыць для дашкольнай установы.

— Наша дзіця ходзіць у стары дзіцячы садок, што насупраць стадыёна. Нядаўна выхавацелька раздала бацькам спісы, па якіх мы павінны былі абавязкова, як яна сказала, набыць рэчы для садка. А там ні многа, ні мала — ажно 30 пазіцый. Прасціны, мыйны парашок, сродкі гігіены і гэтак далей. Ніколі раней такога не было, — даводзілі нам заяўнікі. Дарэчы, іх кантактныя тэлефоны ў рэдакцыі ёсць, але бацькі папрасілі не згадваць прозвішчы, баючыся, што гэта нейкім чынам можа адбіцца потым на дзецях.

Мы звязаліся з намеснікам загадчыка аддзела адукацыі Маладзечанскага райвыканкама Соф'я Фелістоўіч, пераказалі нараканні бацькоў. Соф'я Пятроўна паабяцала ва ўсім разабрацца.

Літаральна праз некалькі гадзін з намі звязалася галоўны спецыяліст аддзела адукацыі, спорту і турызму райвыканкама Наталля Сідарэнка. Яна пацвердзіла, што «з боку кіраўніка садка пры складанні спісаў была дапушчана некарэктнасць. Яна прыцягнута да дысцыплінарнай адказнасці. Усё для дзіцячай дашкольнай установы набываецца па рашэнні і за кошт апякунскага савета». На просьбу ўдакладніць, у чым уласна была памылка загадчыка садка, Наталля Валер'еўна сказала: «Няправільна была праведзена работа: выхавацелька, раздаючы спісы бацькам дзетка, павінна была патлумачыць, што гэтая справа — добраахвотная. Кожны з іх пры жаданні мог добраахвотна выбраць і набыць любую рэч, што была ў спісе. Адыграў сваю ролю так званы чалавечы фактар, калі падначаленая не так зразумела словы кіраўніка, якая не здолела ўсё правільна патлумачыць, і, адпаведна, не так данесла інфармацыю да бацькоў».

Сяргей РАСОЛЬКА.

■ На кантролі

«КАЛІ СТОЛЬКІ ПЫТАННЯЎ ПА ЖКГ — ТРЭБА ПРЫМАЦЬ РАДЫКАЛЬНЫЯ МЕРЫ»

Такою ацэнку даў па выніках «прамой лініі» з насельніцтвам у Гродне старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі Аляксандр ЯКАБСОН.

Практычна ўсе звароты на «прамую лінію» датычыліся тых ці іншых жыллёва-камунальных праблем, прычым ніводная з іх не патрабавала рэакцыі на рэспубліканскім узроўні, а толькі на мясцовым.

— Не павінна быць такога ў Гродне. Ёсць больш праблемныя тэрыторыі, але і там няма такой лавіны скаргаў. Значыць, ёсць штосьці ў сістэме ЖКГ горада нездаравае. Трэба ўважліва паглядзець на гэтую сітуацыю і зрабіць неабходныя захады, — запатрабаваў Аляксандр Якабсон ад гарадскіх улад.

Гэтую заклапочанасць падзяляе і Андрэй Худык, які нядаўна ўзначаліў Гродзенскі гарвыканкам. Шэраг кіраўнікоў ЖКГ горада звольнены. На думку мэра, праблема гарадской жыллёва-камунальнай сферы зусім не ў фінансаванні, а ў дрэннай арганізацыі працы, адсутнасці кантролю. Не ведаюць, што трэба рамантаваць у першую чаргу, дзе найбольш праблемныя аб'екты. А грошы ёсць, больш за тое, сёлета сродкі на капітальны рамонт жылля не выкарыстаны ў тым аб'ёме, што выздзелены з бюджэту горада.

Аляксандр Якабсон даручыў нефармальна падысці да разгляду зваротаў на «прамую лінію» — па кожным павінна быць адпаведная рэакцыя згодна з заканадаўствам.

У той жа дзень старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі пабываў у ТАА «Біяком Тэхналогія» (Гродзенскі раён), дзе разам з калектывам гэтага прадпрыемства былі абмеркаваны парашэнні ў знешнеэканамічнай дзейнасці, а таксама ў Іўеўскім раёне па пытаннях біялагічнай абароны жывёл на свінагадоўчым комплексе, кормнарыхтоўкі і рэканструкцыі малочнаварнай фермы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

КАЛІЙНАЯ СПРАВА: АЛІГАРХІ СУПРАЦЬ НАРОДА

Праз два дні пасля арышту генеральнага дырэктара «Уралкалія» склалася ўстойлівае ўражанне, што ў справе Беларускай калійнай кампаніі закранута нешта большае, чым проста фінансавыя інтарэсы на некалькі соцень мільёнаў долараў.

З аднаго боку, пасля заяў беларускіх праваахоўных органаў і экспертаў усё ў гэтай справе стала празрыста і зразумела. Службовыя асобы расійскага «Уралкалія», якія ўваходзілі ў органы кіравання сумеснай кампаніі БКК, выкарыстоўвалі сваё службовае становішча для таго, каб «адціскаць» беларусаў ад рынкаў збыту і кантролю фінансавых пlynняў. Тым самым ствараліся ўмовы не толькі для таго, каб адпаведныя фінансавыя пlynні асядалі ў кішэнях расійскіх «партнёраў». Паступова «Беларускакалій» губляў рынкі і становіўся лёгкай здабычай алігархаў, якія хацелі б прыкупіць гэты актыў за бясплату.

Цікавай падрабязнасцю з'яўляецца і тое, што ў выніку дзеянняў расійскіх калегаў сама Расія страціла некалькі мільярдаў долараў.

Адначасова СМІ нават не спрабуюць каментаваць сутнасць справы. Бо самі яе фігуранты публічна прызналі сваю віну, у дэталях распісваючы і смакуючы «прадуманасць» сваёй схемы. Нашы расійскія калегі проста абураліся «нецывілізаванасцю» беларускіх улад, якія ўзялі і арыш-

тавалі калійнага алігарха і проста паважанага чалавека Уладзіслава Баўмгертнера.

Але па водгукх у блогасферы і экспертным асяроддзі адчуваецца, што сёння закрануты нейкі вельмі адчувальны нерв постсаветскай палітыкі. Дзяржава арыштавала алігарха. Маленькая Беларусь перашкодзіла рэйдарскаму захопу. І паставіла вялікую Маскву ў тупік, хай усяго толькі на некаторы час.

Такога не было, мабыць, з часоў справы Хадаркоўскага.

Нагода задумацца: ці добра гэта, калі дзяржава сябруе з алігархамі і абслугоўвае іх інтарэсы? Ці добра гэта, калі інтэграцыйныя працэсы выкарыстоўваюць для рэйдарскага захопу прадпрыемстваў у краінах-саюзніках? Чаго варта «сяброўства» з Захадам, калі заходнія партнёры адразу аб'яўляюць у вышук расійскіх алігархаў па першым запыце беларускага боку?

Цалкам верагодна, што алігархічная логіка ў Расіі возьме верх. І мы ўбачым новы этап ціску на Беларусь. Верагодна і тое, што «калійны скандал» толькі выкарыстоўваюць для таго, каб прыкрыць чарговую бяздзейнасць Расіі падчас агрэсіі Захаду супраць Сірыі.

Усё гэта цалкам магчыма.

Але патрэбна сёння зусім іншае: патрэбна складаная і адказная размова аб мэтах эканамічнага развіцця, аб мэтах інтэграцыйных праектаў. Па-

трэбна абмеркаванне таго, як прымусяць дзяржаву працаваць у інтарэсах народа і развіцця краіны, а не ў інтарэсах абслугоўвання вузкага кола асоб.

Юрый КРУПНОЎ,
старшыня Руху
развіцця (Расія):

«Дзякуй Бацьку! Лукашэнка праз справу «Уралкалія» дапамагае Маскве хутчэй пачынаць нацыяналізацыю прамысловасці перад эканамічнай катастрофай 2014 года. У нас ёсць вельмі мала часу для таго, каб вызначыць прыярытэты прамысловага развіцця, запусціць працэс новай індустрыялізацыі на ўласных тэхналагічных падставах і сфарміраваць на гэтай аснове магутны ўнутраны рынак, дзякуючы якому мы перажывём узрушэнні будучых некалькіх гадоў. Вельмі важна ў гэтых умовах думаць невузкакарыслівымі, але агульнадзяржаўнымі інтарэсамі і мэтамі. У гэтым, на мой погляд, галоўны ўрок гэтага здарэння. Дзіўна не тое, што адбылося ў Мінску, а тое, што ўрад у Маскве не звяртае ўвагі на антырасійскія дзеянні буйных кампаній, калі алігархі блытаюць сваю кішэню з дзяржаўнай».

Падрыхтаваў Юрый ЦАРЫК.

■ Цэны

ПАСЛЯ ЗЕРНЯ НА СПІРТ «АДГУКНУЛАСЯ» ГАРЭЛКА

Згодна з пастановай Міністэрства эканомікі № 60 ад 23 жніўня, павялічваецца гранічныя мінімальныя цэны на алкагольную прадукцыю моцнасцю звыш 28 градусаў.

Гранічная мінімальнае адпуская цана на алкаголь моцнасцю 40 градусаў павялічана на 11,1 працэнта — да 30 тысяч рублёў за 0,5 літра. У Мінэканомікі тлумачаць неабходнасць такога кроку, зробленага па прапанове канцэрна «Белдзяржхарчпрам», ростам закупачных цэн на зерне сёлетаўнага ўраджаю для вытворчасці спірту, якія павялічыліся на 7-10 працэнтаў. Пры гэтым гранічныя мінімальныя рознічныя цэны на ўсю алкагольную прадукцыю моцнасцю звыш 28 градусаў не змяняцца.

Сяргей РАСОЛЬКА.

СЕМ'І З ДЗЕЦЬМІ: ДЗЯРЖПАДТРЫМКА МАЦЯРЫНСКАГА «КАПІТАЛУ»

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

дапамог прапрацоўваецца Міністэрствам працы і сацыяльнай абароны.

— Ці вызвалены ўжо ад прызыву на ваенную службу, службу ў рэзерве бацькі, якія выхоўваюць траіх і больш дзяцей?

Кансультант аддзела народанасельніцтва, гendarнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Святлана БЕЛАШ:

— Законапраект, які прадугледжвае вызваленне ад прызыву на ваенную службу бацькоў, якія выхоўваюць траіх і больш дзяцей, распрацаваны Міністэрствам абароны і разгледжаны ў першым чытанні.

— Планавалася прадаставіць паслугі нянькі няпоўным сем'ям, якія выхоўваюць дзіця-інваліда, і сем'ям, якія выхоўваюць дваіх і больш дзяцей-інвалідаў, — да дасягнення дзецьмі-інвалідаў ўзросту 4 гадоў, а таксама сем'ям пры нараджэнні двойнят і больш дзяцей — да дасягнення дзецьмі трохгадовага ўзросту. Калі пачнуць аказваць гэтую паслугу?

Святлана БЕЛАШ:

— Сёлета ў першым паўгоддзі зацверджана нарматыўна-прававая база, якая рэгулюе парадок прадастаўлення паслуг нянькі. Каб атрымаць гэтую паслугу, неабходна звярнуцца ў тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва па месцы жыхарства.

— Згодна з новымі правіламі прызначэння бальнічных, у якім памеры будучы выплачвацца дэкрэтны маладой жанчыне, якая прыйшла на працу адразу пасля

заканчэння ўстановы адукацыі і не плаціла раней узносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва?

Галоўны інспектар-урач аддзела сацыяльнага страхавання Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Мінпрацы і сацабароны Святлана МАЦУЛЕВА:

— Жанчынам, якія працуюць на аснове працоўных дагавораў (кантрактаў), членства (удзелу) у юрыдычных асобах любых арганізацыйна-прававых формаў за якіх, а таксама якімі ў выпадках, устаноўленых заканадаўствам, абавязковыя страхавыя ўзносы на сацыяльнае страхаванне выплачваліся менш чым за 6 месяцаў да ўзнікнення права на дапамогу па цяжарнасці і родах, гэтая дапамога прызначаецца ў мінімальным памеры.

Мінімальны памер дапамогі па цяжарнасці і родах у месяц устанавіліваецца ў памеры 50% ад найбольшай велічыні бюджэту пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва, зацверджанага Саветам Міністраў Беларусі за два апошнія кварталы адносна кожнага месяца водпуску па цяжарнасці і родах.

— Ці плануецца ў Беларусі адкрыццё прытулкаў для непаўналетніх маці з дзіцем?

Святлана БЕЛАШ:

— Рашэнне аб адкрыцці прытулкаў для непаўналетніх маці з дзіцем прымаюць мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы. У Мінску такі прытулак адкрыты.

— У Беларусі шмат кажуць аб падтрымцы шматдзетных сем'яў, нямола робіцца ў гэтым кірунку. Пашану і павагу аказваюць шматдзетным маці. Але ці не прыйшоў час павышаць статус бацькі шматдзетнага сямейства? У першую чаргу, даўшы яму тыя ж працоў-

ныя льготы, што і шматдзетным мамам. Якія меры плануе міністэрства ў гэтым кірунку?

Аляксандр РУМАК:

— Безумоўна, у маці першаснае права на атрыманне працоўных і сацыяльных ільгот па прыродзе мацярынства — выношвання дзяцей, нараджэння дзіцяці, кармлення. Разам з тым, заканадаўства аб працы (у прыватнасці, арт. 271 Працоўнага кодэкса) прадугледжвае распаўсюджванне гарантый у частцы недапушчэння скасавання працоўнага дагавора па ініцыятыве наймальніка, акрамя выпадкаў ліквідацыі арганізацыі, спынення дзейнасці ІП, а таксама па падставах, прадугледжаных пп. 4, 5, 7, 8 і 9 артыкула 42 Працоўнага кодэкса і пунктамі 1 — 3 артыкула 47 ПК РБ, бацькам, якія працуюць у цяжарнасці і родах, гэтая дапамога прызначаецца ў мінімальным памеры.

— Ці плануецца ў Беларусі адкрыццё прытулкаў для непаўналетніх маці з дзіцем?

— Рашэнне аб адкрыцці прытулкаў для непаўналетніх маці з дзіцем прымаюць мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы. У Мінску такі прытулак адкрыты.

— Ці стаіць яшчэ на парадку дня пытанне аб увядзенні мацярынскага капіталу ў Беларусі?

Кансультант аддзела народанасельніцтва, гendarнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Святлана КОВАЛЬ:

— Гэтае пытанне прапрацавана НДІ працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны ў рамках выканання Нацыянальнай праграмы дэмаграфічнага бяспекі Рэспублікі Беларусь на 2011-2015 гады. Па выніках навукова-даследчай работы зроблены вывады аб тым, што ўвядзенне дадатковых мер эканамічнай падтрымкі сям'і ў рамках сямейнага капіталу мэтазгодна з 2016 года. Пры распрацоўцы праекта Нацыянальнай праграмы дэмаграфічнага бяспекі да 2020 года гэтае пытанне будзе разглядацца з улікам фінансавых магчымасцяў дзяржавы.

Падрыхтавала Святлана БУСЬКО.

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

— Планавалі для жанчын, якія знаходзяцца ў водпуску па доглядзе дзіцяці да 3 гадоў, арганізаваць бясплатныя курсы па павышэнні кваліфікацыі або атрыманні новай прафесіі. На якой стадыі гэтае мерапрыемства?

Аляксандр РУМАК:

— У 2011 годзе Мінпрацы і сацабароны выходзіла з прапановай па змяненні і дапаўненні заканадаўства аб занятасці, у тым ліку аб прадастаўленні жанчынам, якія ажыццяўляюць догляд дзіцяці ва ўзросце да трох гадоў, магчымасці праходжання прафесійнага навучання па накіраванні органаў па працы, занятасці і сацыяльнай абароне. Аднак унясенне названых змяненняў і дапаўненняў у цэлым падтрымана не было. Такім чынам, цяпер праходжання прафесійнага навучання па накіраванні органаў па працы, занятасці і сацыяльнай абароне жанчынамі, якія ажыццяўляюць догляд дзіцяці ва ўзросце да трох гадоў, заканадаўча не прадугледжана, бо гэтая катэгорыя грамадзян адносіцца да занятага насельніцтва і не можа быць зарэгістравана ў якасці беспрацоўнага. У адпаведнасці з заканадаўствам аб занятасці, на прафесійнае навучанне могуць быць накіраваны толькі грамадзяне, якія ва ўстаноўленым парадку зарэгістраваны ў якасці беспрацоўнага.

— Калі будзе створана сістэма льготнага крэдытавання шлюбных пар, якія пакуюць на шлюбодзе, для правядзення экстракарпаральнага апладнення?

Аляксандр РУМАК:

— Праект Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, які прадугледжвае прадастаўленне грамадзянам Бе-

ларусі крэдыту на льготных умовах для правядзення аплаты экстракарпаральнага апладнення, распрацаваны Міністэрствам аховы здароўя і прадстаўлены на разгляд ва ўрадзе.

— Ці плануецца ўстанавіць у Беларусі адміністрацыйную адказнасць за нясвоечасовую выплату дзіцячых дапамог? Ці патрэбна такая мера?

Аляксандр РУМАК:

— Дзяржаўныя дапамогі, прызначаныя па месцы працы, выплачваюцца ў дні, устаноўленыя для выплаты заробтнай платы. Пры гэтым выплата дапамог, назначаных па месцы працы, ажыццяўляецца ў лік налічаных абавязковых страхавых узносаў у бюджэт дзяржаўнага пазабюджэтнага фонду сацыяльнай абароны насельніцтва.

У выпадку нясвоечасовай выплаты заробтнай платы ва ўстаноўлены тэрміны або пры недахопе страхавых узносаў фінансаванне выплаты дапамог ажыццяўляецца органамі Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва. Акрамя таго, Законам Рэспублікі Беларусь ад 29 снежня 2012 года «Аб дзяржаўных дапамогах сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей» і Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 15 кастрычніка 2007 № 498 «Аб дадатковых мерах па працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб» прадугледжана магчымасць абскарджання дзеянняў наймальніка і органаў Фонду пры невыкананні імі заканадаўства аб дзяржаўных дапамогах сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей, у вышэйстаячыя органы Фонду, Міністэрства працы і сацыяльнай абароны або ў суд.

Цяпер пытанне аб устанавленні адміністрацыйнай адказнасці наймальніка за нясвоечасовую выплату

Сёлета з 1 студзеня ўступіў у сілу Закон «Аб дзяржаўных дапамогах сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей», у адпаведнасці з якім перагледжаны падыходы да прызначэння і выплаты дапамог як асноўнага звяна дзяржспадтрымкі сям'і ў перыяд догляду дзяцей. У прыватнасці, разлік дапамогі па доглядзе дзіцяці ва ўзросце да трох гадоў увязаны з сярэднямесячнай заробтнай платой работнікаў у рэспубліцы, што дазволіла навалічыць яго практычна ў два разы. Пры гэтым дапамога на другога і наступных дзяцей і на дзіця-інваліда ўстаноўлена ў павышаным памеры. Сістэмай дзяржаўных дапамог ахоплены 350,6 тыс. дзяцей — практычна кожнае пятае дзіця ў краіне. Дапамогамі па доглядзе дзіцяці да трох гадоў забяспечваюцца 320,8 тыс. дзяцей (97,3% ад колькасці дзяцей гэтага ўзросту).

ХТО БІЛЕТАЎ ВОЗЬМЕ ПАЧАК...

...Той нічога ўсё роўна не атрымае. Не ведаю, як у вас, а ў мяне няма шчасця на розныя азартныя гульні. У тым ліку латарэі. А ёсць жа тыя, хто жыць без іх не можа — кожны тыдзень па некалькі білетаў купляе. Часам выйграе. Па 5 тысяч. Але ж выдаткоўвае больш грошай. З аднаго боку, усе латарэі ў нашай краіне дзяржаўныя, а таму грошы быццам бы пойдуць на якую-небудзь добрую справу. З іншага — чалавек, куды ўвесць час «падаграваюць» новымі і новымі прызамі і вялікімі сумамі, спускае грошы на вецер. Пытанне складанае — добра ці дрэнна, каб былі латарэі. Але яны ёсць і збіраюцца развівацца.

Латарэі праз сацыяльныя сеткі?

Мала нам было папяровых лах... прабачце, латарэяў, дык цяпер яшчэ і электронныя з'явіліся. Прынамсі, плануецца гэта зрабіць. Пакуль што ўнітарнае прадпрыемства «Беларускія латарэі» пачынае прадаваць латарэйныя білеты безнаўным шляхам праз сістэму «Разлік» (АРИП). А ў 2014 годзе плануецца ўкараненне тэрміналаў па продажы латарэйных білетаў. **Кіраўнік «Беларускіх латарэй» Юрый БОНДАРАЎ** адзначае, што такі від гульні, як электронныя латарэі, сёння імкліва развіваюцца, набіраючы папулярнасць ва ўсім свеце. Гэты фармат дазваляе пазбегнуць затратнай працэдур па вырабе папяровых квіткаў, практычна імгненна вызначае пераможцаў розыгрышу, што зручна як гульцам, так і арганізатарам латарэй. Важна, што ў беларускай электроннай латарэй патэнцыйна змогуць удзельнічаць не толькі грамадзяне нашай краіны, але і за-

межнікі. Тым больш што «Беларускія латарэі» нават стварылі спецыяльны дадатак для сацыяльнай сеткі Facebook. Плануецца, што тое самае будзе зроблена для сетак «ВКонтакте» і «Одноклассники».

Саб быць аб'ектыўнымі, трэба адзначыць, што сістэма аб'яшчэння, якая запрацавае пасля «электранізацыі» латарэй, дазволіць вырашыць праблему з няпамятлівасцю гульцоў. Часам уладальнік латарэйнага білета проста забывае правесці вынік сваёй гульні. Сярод незабраных прызоў ёсць і вельмі буйныя — 1 мільярд беларускіх рублёў і кватэра ў Мінску. У выніку грашовую суму, якая так і не дачкалася свайго ўладальніка, пералічылі ў бюджэт.

Гарвардскі ўніверсітэт будаваўся за кошт латарэйных грошай

Можа, і сапраўды ёсць карысць ад латарэй, бо намінальна іх мэтамі, як правіла, з'яўляецца фінансаванне важных для грамадства праектаў, адзначыў кіраўнік «Беларускіх латарэй». Сярод заснавальнікаў латарэй, з якімі працуе прадпрыемства, практычна ўсе міністэрствы Беларусі. Напрыклад, Міністэрства культуры з'яўляецца заснавальнікам латарэй «Скарбніца», мэта якой — атрыманне дадатковых сродкаў на правядзенне мерапрыемстваў па ахове гістарычных, культурных каштоўнасцяў; МНС — латарэй «За бяспеку» (для атрымання дадатковых сродкаў на мерапрыемствы па ліквідацыі надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару), Міністэрства працы і сацыяльнай абароны — латарэй «Міласэрнасць» (дадатковыя сродкі на закупку спартыўнага інвентара, фінансавання рэспубліканскага рэабілітацыйнага цэнтра для дзяцей-інвалідаў і на іншыя

мэты). Аказваецца, будаўніцтва многіх важных аб'ектаў фінансавалася менавіта за кошт латарэй. Юрый Бондараў прывёў прыклад: «За гэтыя грошы быў пабудаваны Гарвардскі ўніверсітэт. Што тычыцца айчынай практыкі, то ёсць інфармацыя, што Палац спорту ў Мінску быў пабудаваны за грошы, атрыманыя ад правядзення «Спортлато» да Алімпіяды-80». Дарэчы, Юрый Бондараў паведаміў, што каля 20% сумы сродкаў, выручаных ад правядзення латарэй, накіроўваецца на важнейшыя сацыяльныя праграмы ў рэспубліканскі і мясцовыя бюджэты (аднаўленне помнікаў, прыродных запаведнікаў, фінансаванне спорту, аказанне фінансавай дапамогі ўстановам для інвалідаў ваіны і працы, школам-інтэрнатам і г.д.). Да 50% накіроўваецца на выплату выйгрышаў, частка сродкаў выкарыстоўваецца на пакрыццё выдаткаў па арганізацыі і правядзенні латарэй. «Прадпрыемства з'яўляецца сацыяльна адказным працадаўцам, забяспечваючы працоўнымі месцамі каля 800 чалавек», — сцвярджае дырэктар «Беларускіх латарэй».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Даведка «Звяды»

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Беларускія латарэі» заснавана ў верасні 1999 года. Заснавальнік — Кіраўніцтва справам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Асноўны від дзейнасці прадпрыемства — арганізацыя і правядзенне рэспубліканскіх і мясцовых латарэй. З'яўляецца арганізатарам латарэй «Ваша лато», «Пяцёрка», а таксама розных тыражных, імгненых латарэй і спецыяльных розыгрышаў.

АСОБНЫЯ ГАТУНКІ ХЛЕБА ПАДАРАЖЭЮЦЬ

У краіне з 29 жніўня будуць павялічаны на 10 працэнтаў гранічныя максімальныя адпускныя цэны па асобных гатунках хлеба і хлебабулачных вырабаў.

Гэта прадугледжана пастановай Міністэрства эканомікі № 59 ад 23 жніўня, якая ўжо афіцыйна апублікавана на Нацыянальным прававым інтэрнэт-партале. Дакументам, прынятым з улікам прапановы Мінсельгасхарча, устаноўлены гранічныя максімальныя адпускныя цэны на хлеб іржаны, іржана-пшанічны, булачныя вырабы з пшанічнай мукі з колькасцю, згодна з рэцэптурай, цукру і тлущаў у суме не вышэй за 14 працэнтаў.

Гаворка ідзе пра рэгуляванне цэн вытворцаў на тыя віды хлеба і булачных вырабаў, якія традыцыйна называюцца сацыяльнымі. Яны выпякаюцца па прастай рэцэптуры без дадатковай сыравіны і адносяцца да ніжняй цэнавай групы. Пастановай на іх устанавіваюцца цэны ад 2 833 да 5 457 рублёў за кілаграм.

Сяргей РАСОЛЬКА.

«НАВАТ МУЖЧЫНСКАЯ ПРАФЕСІЯ НЕ НАБЛІЗІЦЬ ЖАНЧЫНУ ДА ТАНКА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Жыць, каб рухацца

Усе людзі ўмоўна дзеляцца на два тыпы: «за каву» і «за гарбату». Каб падтрымаць настрой, пачынаем з лёгкага: кава ці гарбата? «Кава. Толькі кава. Чатыры, пяць кубкаў. Чорная, молатая, без цукру. Можна сказаць, як ваду, як напоі. Для мяне «эспрэса» — гэта аніякая не кава, гэта маленькі глыток. Мне б «амерыкана», і пабольш, — адказвае Наталля, а затым здзіўлена: «Не, аніякіх дыет. Вы што?! Я ем. Не паверыце. Улюбёная ежа — гарачыя-гарачыя булчакі, малако і слоік варэння. Вось проста адразу са слоіка. Неперадавальная смаката. А затым можна са спакойным сумленнем спаць легчы». Смяёмся і зайздросцім: хтосьці расце ўшырыню, паветра лішні раз глытнуўшы, а тут... «У нас у сям'і ўсе вельмі худыя. Можна, гэта з-за таго, што працуем да сёмага поту. Усё ўласнымі рукамі, няма ад каго чакаць дапамогі. Самастойна, выключна самастойна».

«Жывеш адзін раз. Хочацца паспець і тое, і тое, і тое. Не хапае 20 гадзін у сутках. Чаму ж іх не 54? Хочацца зрабіць і першае, і другое, і дзясятае, і дваццатае. І вось ужо вечар. Трэба ісці спаць, бо на работу з цёмнага рана», — разважае Наталля Фёдараву. Для яе галоўнае — бачыць вынік. Не ўяўляе, як можна цэлымі днямі сядзець на адным месцы і перакладваць паперкі з першай папкі ў другую, з другой — у трэцюю. Не, такая работа не для Наталлі. Рухацца, не спыняцца ніколі, а яшчэ будаваць. Працуеш, працуеш... Вось учора ў раёне Каменнай Горкі была пуста. А сёння — новыя дамы. Ездзіш каля кальцавой штодзень і заўважаеш, як імкліва вырастаюць высокія сцены, дах. Шэрае становіцца жоўтым альбо блакітным. Характэрна — гэта калі бачыш вынік.

«Патрэбна ўсё і адразу ж. У адзін дзень. Вось мне прыйшло на думку,

кажучы, «пруць, як танкі». Іншая справа, што жанчыны ператварыліся ў «танкі» не з-за «няма чаго рабіць», а з чыйсьці ласкі. Як вы думаеце: з чыйёй?

«А як быць па-іншаму? — гаворыць Наталля. — Мужчыны сталі слабейшымі. Здаецца, больш піць пачалі. Гавораць, напіцца трэба, бо праблемы. Ніводная нармальна жанчына не нап'ецца з-за сваіх праблем. Знойдзе выйсце. Заўжды. Я пра нармальных жанчын. Найстрашнейшае ў мужчыне — гэта алкагалізм. Па-мойму, шклянка піва на дзень — ужо п'янства. Спартное адмаўляю катэгарычна.

сін. І няхай ён горы залатыя да ног прыносіць. Гэта не маё, жыць так не магу. Усё жыццё адна. Нават не ўяўляю, якім павінен быць мужчына, каб застацца побач. А яшчэ мая работа: прачынаюся раніцай у 4 гадзіны, вяртаюся вечарам у 8...»

Кардынальнае

Мы памятаем сітуацыю ў славым фільме «Масква слязам не верыць»: яна — кіраўнік завода, ён — просты рабочы, якому гонар не дазваляе быць з жанчынай-камандзірам... «Так ці інакш мужчына павінен зарабляць больш. Калі жонка — настаўніца, 5 мільёнаў атрымлівае. Што? Няўжо і мужчына будзе столькі ж дахаты прыносіць? Не, я гэтага не разумею. Паводле майго меркавання, мужчына не мужчына, калі вяртаецца з работы, прыносіць капейку, кладзецца на канапу, а далей — газета і тэлевізар. Не можаш больш зарабляць? Дапамагай жонцы ў хатніх справах».

«У наш час грошы вырашаюць вельмі многае. Ад іх шмат залежыць. Калі ў сям'і жонка не працуе зусім, канфлікты будуць пастаянна. Яна не працуе, а ён прыносіць тое, што можа. Яна крычыць: «Мала!» А самой пайсці працаваць — нізавошта».

Мужчына не мужчына, калі вяртаецца з работы, прыносіць капейку, кладзецца на канапу, а далей — газета і тэлевізар. Не можаш больш зарабляць? Дапамагай жонцы ў хатніх справах»

Ёсць і адваротны варыянт: жонка — у ролі слабай авечкі. «Як можна дазваляць прыніжаць сябе дзеля, напрыклад, той жа новай кватэры, якую муж нядаўна пабудаваў? Ён прыніжае яе, б'е. Дзеці гэта бачыць. Трымае выключна кватэра... Смешна проста. Сабраць рэчы — і паехаць да мамы ў вёску. Вырашыць пытанне за адзін дзень. Можна, таму я і адна... Усё кардынальна, раз і назаўсёды. Трымаць чалавека ці цяпець самай? Не паймаю. Знаёмая гаворыць: «Гэта мой крыж». А там сур'ёзныя праблемы: муж п'е, гуляе, можа на жонку руку падняць. Кінь яго і ўсё! Не, паўтарае: «Я жыву ў яго кватэры. Ён мяне ўтрымлівае. Я ж у дэкрэтным. Што буду рабіць? Лепш так, чым у мамы ў бядноце, калі і рук няма за што зацяць». Ці так будзеш у бядноце ці так, затое ў кватэры. Але мама табе апошні хлеб аддасі. Розніца ёсць. Прыйдзеш дахаты з дзіцем. Спакойна, ніякіх скандалаў. Не. «Гэта мой крыж і я буду несці яго да скону дзён, як малітву перад кожным сном». Не разумею».

напрыклад, сёння пачаць рамонт. Пераклеіць тыя ж шпалеры ў пакоі менавіта сёння. Менавіта сёння я пайду іх куплю. Менавіта сёння паздзіраю старыя і буду да самага ранку клеіць новыя шпалеры. Пакуль не зраблю як мае быць. Чаму? Ведаю: заўтра грандыёзная ідэя страціць сваю грандыёзнасць, а паслязаўтра — і ўспаміну ад яе не застанецца. З'явіцца новыя планы, і я буду жыць з імі. Заўсёды хачу ўсё і адразу ж», — задумваецца Наталля. А далей зноў пра жыццё: «Так цяжка. І нібыта ўпартая, дабіваюся пастаўленай мэты, наперад крочу, але цяжка. Некаторым людзям, каб атрымаць жадаанае, дастаткова ісці прама, мне ж — неабходна цераз горы, рэкі. Лішнія кіламетры... Нібы хтосьці перашкаджае. Заўсёды такое адчуванне... Хтосьці знарок ставіць мне бар'еры». Але што тыя бар'еры? Толькі азарт распальваюць.

Застацца жанчынай у свеце мужчын

Кожная жанчына марыць пра адзінага прынца, які хоць і не на белым кані, але самы-самы. Дзяўчаты чытаюць раманы, дзе выпісаны вобраз ідэальнага мужчыны: прыгожага, разумнага, добрага і, вядома ж, закаханага. Здымаюцца фільмы, дзе галоўнага героя паказваюць нібыта скрозь ружовыя акулары. А рэальнае жыццё... Дзе гэтыя мужчыны? Дзе яны? Чым глыбей крочым у XXI стагоддзе, тым больш мужчыны становяцца падобнымі да нас. Мяккія, слабыя. Такія, якіх неабходна накіроўваць, падштурхоўваць і (о дзіва!) абараняць. Мужчыны нават знешне становяцца падобнымі да нас. І цяпер яны, героі нашага часу, скардзяцца: «Жанчыны сёння не жанчыны, а настойлівыя мужыкі. Маюць уласнае меркаванне і толькі яго лічаць правільным. Карацей

Мабыць, гідлівасць гэта, своеасаблівы тып алергіі. Але яно менавіта так. П'яны не паважаю». Тым не менш я лічу, што сапраўдныя мужчыны ёсць. Мне, напрыклад, у гэтым плане не пашанцавала: я практычна ўсё жыццё адна. Кагосьці намагалася знайсці, але... Можна, проста «мацнейшая за моцны пол» у асобных пытаннях. Патрабавальная? Не ведаю. Ёсць шмат шчаслівых сем'яў, дзе мужчына — моцны гаспадар. Надзейны, як каменная сцяна. У мяне два сыны растуць, і вось яны дакладна сапраўдныя мужчыны. На ўсё 100%. Мужчыны з вялікай літары будуць. Што старэйшы, што малодшы».

«Я сваіх сыноў трымаю «ў абцугах». Сёння малодшаму — 13. Ведаеце, магу ўзяць рэмень... Так, мае хлопцы з аднаго боку вельмі моцныя, але... могуць і заплакаць. Можна, яны проста разумеюць, як мне цяжка... Асабліва малодшы. Я іншы раз яго дзяўчынкай называю, — усміхаецца Наталля. — Такі ўжо. Але! Характэрна баявы. Старэйшаму амаль дваццаць. З дзяцінства ў галаве толькі машыны. У армію хоча...»

Дык якія мужчыны падабаюцца? «Прыгожыя. Такія... Вы гаворыце, як дзяўчынка. Міленькія, харошанькія. Фотаздымак змясці ў рамку пад шкло, павесь на сцяну і глядзі днём і ноччу. Сястра пастаянна гаворыць: «Шукаеш, вечна знаходзіш сабе «алендэлонаў». А ўнутры яны не маюць нічога. Бесталковая прыгажосць». Але я такі чалавек. Не магу фальшыць. Не магу нацягваць на твар маску. Калі мне чалавек не сімпатычны, я не буду з ім камунікаваць. Абсалютна. Ніякіх адно-

Пра зайздрасць

Жанчыны любяць пускаць плёткі пра Наталлю Фёдараву. Надзейна схаваных у інтэрнэце за выдуманымі імёнамі, іх так і цягне напісаць хоць які-небудзь абразлівы каментарый пад артыкулам пра Наталлю. Знаёмым і незнаёмым заўжды баяць галовы: «А што яна там новае апрадула? А з кім яна гаварыла? А хто пра яе напісаць збіраецца?» Язык свярбляць, укусіць хочацца... Чаго ж там толькі не прачытаеш! Тым часам Наталля смяецца: «Ведаеце, я часта ўспамінаю выказванне Амара Хаяма: «Гавораць пра нас горшыя. Лепшым зусім не да чужога жыцця». Ходзіш, мяне абмяркоўваеш? Значыць, табе няма чаго расказаць пра сябе, а людзям пра цябе штосьці слухаць нават і нецікава. Вядома, часам крыўдна, а часам... Пра нас гавораць — мы камусьці цікавыя, больш не гавораць — пішы прапала. Гэта ў дзверы грукае старасць».

Самая-самая

Вось так ідзе да чалавека з гэтым пытаннем. Тэму выбіраеш, гаворыш з ім. Чалавек адказвае. І пасля іншых людзі чытаюць яго адказы. Але што гэта значыць? Хіба меркаванні дазваляюць адчуць чалавека па-сапраўднаму, зразумець яго? Як перадаць энергетыку? Як паказаць чалавека, каб вобраз яго не згубіўся сярод газетных радкоў?

Ці магчыма на паперы адлюстраваць цэпільню Наталлі Фёдараву? Стаім у заторы. Перад намі — машын 20. Яна гаворыць: «Звярніце ўвагу на гэтага хлопчыка. Бачыце, ходзіць каля машын? Ён інвалід. Глухавыя. Кожны Божы дзень ходзіць раніцай, калі мінчане на работу едуць, і ўвечары, калі яны вяртаюцца. Ходзіць як на працу. Па гадзінніку. Бачыце, трымае іконкі? Ён робіць іх сам. Купляе некалькі, склейвае. Падыходзіць да кожнай машыны, дае іконку. Затым вяртаецца. За іконку 20 тысяч проціце. Калі згодны — купляе. Не? Аддаеш яму. Хлопчык гадой трынаццаці. Вельмі сімпатычны». Так, сапраўды.

Неяк Наталля сказала: «Лепш не самой кахаць усім сэрцам. Лепш, калі цябе кахаць. Можна кахаць, а ад чалавека будзе цягнуць лёгкім холадам. Будзеш са скуры вылазіць вон, старацца зрабіць дзеля яго штосьці прыёмнае, а ён... Ён нават не заўважыць, не ацэніць гэтага. Няхай лепш кахае ён. Тады тавае жыццё вельмі шчаслівае». Вось якой думкі прытрымліваецца Наталля Фёдараву: нельга прымусяць чалавека любіць.

І ёсць людзі, якія будуць любіць проста так. Сыны, якія вельмі цэняць сваю маму, якія ганарацца ёю найперш. «Так, гэта мая мама! Так, гэта яе па СТВ паказвалі. Не, праўда! Калі не верыш, на сайце паглядзі! Там напісана — Наталля Фёдараву. Яна ў нас — самая-самая!»

Маргарыта СІДАР.

60 «МАЗаў» ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Але ці можна такі аўтобус лічыць выключна школьным? **Віктар АСНОУСКІ, генеральны дырэктар ААТ «МАЗ»,** запэўнівае: «Наш завод выпускае новую мадэль не з адной мэтай. Выпусцілі больш за 40 адзінак тэхнікі па-за праграмай «Школьны аўтобус». Гэта толькі пачатак».

Паводле слоў Сяргея Румаса, сёлета Банк развіцця Беларусі выдаткаваў каля 32 мільярдаў беларускіх рублёў у якасці спонсарскай дапамогі. На гэтыя грошы ўжо набылі 60 аўтобусаў. Налета плануецца павялічыць і колькасць аўтобусаў, і маштаб спонсарскай дапамогі. Такім чынам цалкам вырашыцца праблема: 2/3 сельскіх школьнікаў жывуць не ў буйных вёсках, дзе можна атрымліваць адукацыю, і трэць перавозіцца абсалютна непрыдатнымі для дзяцей аўтобусаў. Транспарт для перавозкі школьнікаў павінен адпавядаць 40 дадатковым крытэрыям. Сярод істотных пераваг школьнага аўтобуса «МАЗ» — зручна размешчаныя, камфортныя крэслы і поручні, ніжняя рухома прыступка, а таксама магчымасць

павышанай бачнасці дарогі (прамы агледзі стаў значна большым).

Банк развіцця Беларусі дапамагае праекту не толькі як спонсар. Сяргей Румас адзначае: «Мы будзем старанна маніторыць кожны аўтобус: як ён будзе працаваць, яго тэхнічны стан, верагодныя паломкі, нюансы эксплуатацыі ў сельскіх умовах». Банк будзе ўдзельнічаць і ў арганізацыі курсаў па падрыхтоўцы будучых вадзіцеляў. Адметнасць — кіраваць новымі школьнымі аўтобусаў давераць выключна жанчынам. Гэтую ініцыятыву падтрымаў і кіраўнік дзяржавы. На думку Віктара Асноўскага, жанчыны больш сур'ёзна ставяцца да многіх пытанняў бяспекі, вызначаюцца павышанай акуратнасцю, уважлівасцю да дэталей. **Марына САПЕГА, будучы вадзіцель** аднаго з аўтобусаў у Магілёўскай вобласці, згаджаецца: «Як маці чатырнаццаці дзяцей, я заўсёды аддала б перавагу менавіта жанчыне-вадзіцелю. Так думаю не адна я. Так думаюць многія мамы».

Маргарыта СІДАР.

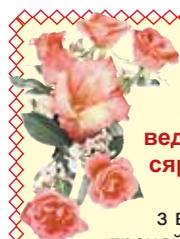
■ Цэны

ПАВЯЛІЧАНЫ АКЦЫЗЫ НА БЕНЗІН І ДЫЗЕЛЬНАЕ ПАЛІВА

У Беларусі з 28 жніўня на 45% павышаюцца стаўкі акцызаў на аўтамабільны бензін і на 70% — на дызельнае паліва. Такім чынам, стаўка акцызу на бензін з актанавым лікам 95 і вышэй складзе 1 млн 785,7 тысячы рублёў за 1 т, на бензін з актанавым лікам ад 91 да 95 — 2 млн 238,8 тысячы рублёў, а з актанавым

лікам да 91 — 2 млн 539,1 тысячы рублёў. Стаўка акцыза на дызельнае паліва ўстаноўлена ў памеры 1 млн 686,1 тысячы рублёў. Дакументам удакладняецца, што такія стаўкі акцызаў будуць дзейнічаць да 31 снежня 2013 года.

Сяргей ПАЛІНІН

СЛОВА ДА ВЫПУСКНІКОЎ

Як самы старэйшы кіраўнік АПК Пружанскага раёна, з асаблівым хваляваннем **віншуем маіх былых аднакласнікаў, калег і сяброў з Днём ведаў.** Не шкадую цёплых слоў і для **настаўнікаў і вучняў Лыскаўскай сярэдняй школы, дзетка-малалета з маладымі сем'ямі.**

Няхай сонечнай і доўгай будзе дарога вашага жыцця, трывалым — падмурак з ведаў, які закладваецца ў школе. А вось яе самых загартаваных сялянскай працай выпускнікоў ужо наступнай вясной запрашаю на нашы палеткі, фермы і новабудулі, каб у будучыні стаць іх сапраўднымі гаспадарамі. Чакаем вашых прапаўняў! **З павагай, Пётр Міхайлавіч Ліш, дырэктар ААТ «Радзіма» Пружанскага раёна.**

УНП 200245881

Уладзіслаў ЧЫЖЫКАЎ:

«ДЗЕЛЯ МУЗЫКІ Я АДМОВІЎСЯ АД ЛЁГКАЙ АТЛЕТЫКІ»

Вакальныя тэлепраекты — з'ява ўнікальная. Дагадзіць прыдзірлівай аўдыторыі па сілах не кожнаму шоу. Беларускай публіцы добра знаёмы ўкраінскі «Х-Фактар», расійскі «Голас», а ў нас ёсць свая музычная тэлеперадача, дзе выяўляюць лепшага спевака краіны. «Акадэмія талентаў» на АНТ працуе ўжо другі год. «ЧЗ» вырашыла пазнаёміцца з сёлетнім пераможцам Уладзіславам Чыжыкавым, каб даведацца, колькі гадзін трэба правесці ў чарзе, каб прайсці кастынг, як супасці ў музычных густах са скандальным прадзюсарам і ў чым вінаватыя стылісты праекта.

— Напэўна, як і абсалютная большасць спевакоў, ты пачаў займацца вакалам з дзяцінства?

— Так. Мне заўсёды падабалася спяваць, няхай і проста дома. А ў 10 гадоў запісаўся ў сваю першую студию, і з гэтага пачалося маё вандраванне

па бабруйскіх музычных калектывах. Дзесьці гадоў у 14-15 пачаў удзельнічаць у конкурсах — рэспубліканскіх і нават міжнародных. Браў там першыя месцы, і, безумоўна, гэта мяне падштурхоўвала развівацца далей.

— Чаму вырашыў паступаць не ў творчую ВНУ, а абраў філфак БДУ?

— Збіраўся паступаць ва Універсітэт культуры на эстраднае аддзяленне. Але прыйшоў да высновы, што выступаць на сцэне я і так магу. Таму вырашыў атрымаць нейкую іншую адукацыю. Абраў філалогію, паступіў на аддзяленне славянскіх моў. І не пашкадаваў, бо знаходзіцца ў такой творчай атмасферы — вельмі крута.

— А потым вырашыў паспрабаваць сябе ў кастынг АНТ...

— Так. Я бачыў першы сезон «Акадэміі талентаў». І калі даведаўся, што будуць запускаць другі, падумаў: «А чаму б і не?». Пайшоў — і адразу трапіў у вялізную чаргу. Прастаяў пяць гадзін. І амаль што перад маім выхадам суддзі сказалі, што не будуць слухаць нас з «мінусоўкамі», а толькі акапэльна. Спяваць акапэльна, вядома, больш склада-

на, але для мяне гэта не было праблемай. Спеў адзін урывак на англійскай мове, адзін — на рускай. Праслухалі, сказалі: «Чакайце званка». Праз тры тыдні патэлефанавалі: «Віншуем, вы прайшлі на прадзюсарскае праслухоўванне». Папрасілі скласці спіс з пяці песень на рускай, беларускай ці ўкраінскай мове, каб прадзюсары абралі тую кампазіцыю, з якой я буду выступаць. Склаў спіс з рускіх песень, адаслаў, але арганізатарам не спадабалася. Склаў іншы спіс, і з другой спробы для мяне абралі песню Мікалая Наскова «Гэта здорава». З гэтай кампазіцыяй я ўпершыню і з'явіўся на праекце.

— Як праходзілі першыя здымкі?

— Гэта вельмі вымотвае. Нас здымалі з самай раніцы і да позняга вечара. Бывала, выходзіў з дому ў сем раніцы і вяртаўся апоўначы. У нас было некалькі рэпетыцый, і кожную здымалі, каб выбраць лепшыя кадры. Потым ужо — непасрэдна выступленне на сцэне. Але ўсё атрымалася, мяне абралі ўсе тры прадзюсары, і я пайшоў да Максіма Алейнікава.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

Дах над галавой

КОЖНЫ СТУДЭНТ МАРЫЦЬ ПРА СВАЁ МЕСЦА. У ІНТЭРНАЦЕ

Канец жніўня — стрэсавы час для ўсіх студэнтаў, тым больш для першакурснікаў і іх бацькоў. Але гэтай восенню пытанне, як знайсці дзіцяці ў сталіцы дах над галавой, стаіць асабліва востра. Цэннік на здымнае жыллё расце проста ў непрыстойнай прагрэсіі... Сапраўдным выратаваннем магло б стаць месца ў студэнцкім інтэрнаце. Але ці так лёгка яго атрымаць? Якія карэктывы ў жыллёвую праблему ўнясе чэмпіянат свету па хакеі-2014, што пройдзе ў Мінску? І ўвогуле, у якую ВНУ трэба паступаць, каб назаўсёды забыцца пра «кватэрнае пытанне»? «ЧЗ» вырашыла знайсці адказы на гэтыя пытанні...

Калі я толькі думала, куды паступаць, цётка настойліва раіла мне спыніць выбар на аграрна-тэхнічным універсітэце, бо дзесьці чула, што з атрыманнем месца ў інтэрнаце там найменшыя праблемы. Контраргументы кшталту «Я ж гуманітарый!» эфекту не мелі. «Журналістыка ці агра механіка: якая розніца? Абы жыць не на вуліцы», — падмацоўвала сваю пазіцыю сваячка. Напэўна, менавіта гэтыя ўспаміны і падштурхнулі мяне звярнуцца ў БДАТУ, каб правесці міф з «беспраблемным інтэрнатам».

— Абсалютна ўсе першакурснікі, якія маюць патрэбу ў жыллі, будуць забяспечаны месцамі ў інтэрнатах, — запэўніў начальнік студэнцкага гарадка БДАТУ Уладзімір САМУЛЬ.

Сёння ў распараджэнні аграрна-тэхнічнага ўніверсітэта 8 інтэрнатаў на 3 тысячы месцаў. Гэты ўніверсітэт традыцыйна мае адзін з самых высокіх паказчыкаў забяспечэння жыллём сваіх студэнтаў. Іншагародніх, якія не патрапілі ў інтэрнаты, застаецца ўсяго некалькі сотняў, што, па мерках Мінска, не так і шмат. Але старшакурснікам, якія не маюць сацыяльных ільгот, не варта апускаць рукі. Як і большасць ВНУ краіны, БДАТУ практыкуе рэйтынгавую сістэму, дзякуючы якой выдатнікі і актывісты могуць прэтэндаваць на месца ў інтэрнаце.

— Тыя, хто трохі не дацягнуў па балах, мелі магчымасць запісацца ў будатрад, — распавядае Уладзімір Самуль. — Дзве студэнцкія брыгады месяц працавалі на рамонце інтэрнатаў. Прыводзілі ў парадак месцы агульнага карыстання — калідоры, лесвічныя пралёты, гаспадарчыя памяшканні і г.д. Безумоўна, усіх гэтых хлопцаў і дзяўчат мы заселім у інтэрнаты.

У канцы года пасля капітальнага рамонтнага плануецца ўвесці ў строй інтэрнат №1. Зараз у яго будынку вядзецца рэканструкцыя з надбудовай мансарды. Пасля заканчэння работ «сталінка» на праспекце Незалежнасці пераўтворацца ў новы інтэрнат блочнага тыпу на 280 месцаў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Будні валанцёраў

КАЛІ ВЯРТАЮЦА БУСЛЫ, З'ЯЎЛЯЕЦА НАДЗЕЯ...

На змаганне за руіны

У Смальянах нас літаральна «акружылі» каштоўнасцямі. Пасялілі побач з адзіным дзёночным храмам — Спаса-Праабражэнскай царквой XVIII стагоддзя. Драўляны дом, у якім мы жылі, пабудаваны ў канцы пазамінулага стагоддзя і спачатку служыў жыллём для святара. У савецкі час тут была пошта. З аднаго боку ад нашай «стаянкі» ўзвышаліся руіны дамініканскага касцёла другой паловы XVIII стагоддзя, з другога — самотна стаяла адзіная ацалелая вежа замка князёў Сангушкаў «Белы Ковель», а побач з ёй — Аляксеўская царква XIX стагоддзя, пабудаваная з цэгля, якую... перацягнулі з замка. Ну як не натхніцца такой атмасферай?

— Мы вырашылі паспрабаваць пазмагацца за гэтыя руіны, — даводзіў да нас каардынатар валанцёрскага летніка гісторыка Цімафей Акудовіч. — Яны ўжо ў вельмі дрэнным стане. Тут няма католікаў, каб аднаўляць касцёл і кляштар, але раптам у нас нешта атрымаецца?

Спачатку планавалася ўсе намаганні накіраваць на кляштар, распрацаваць канцэпцыю па кансервацыі і выкарыстанні яго руін, каб падаць заяўку ў Мінкульт на ўнясенне будынка ў спіс помнікаў архітэктуры. Але маладыя і поўныя сіл валанцёры вырашылі дзейнічаць, што называецца, па максімуме. Узяліся прыдумаць ні многа ні мала — цэлы праект «Смальяны — гісторыка-культурны комплекс». Такім чынам нам трэба было, па магчымасці, усе помнікі Смальянаў разам з драўлянай забудовай мястэчка апісаць, абмераць, сфатаграфавач і ўсю гэтую інфармацыю ўпарадкаваць.

Архітэктурныя цуды... з дрэва

Работу арганізавалі па трох асноўных «франтах». Нехта займаўся архітэктурнай часткай, хтосьці

у цяперашнім аграгарадку Смальяны (ці, як кажуць мясцовыя жыхары, Смальяны), што на Аршаншчыне, у які бок ні кінь позірк — абавязкова натрапіш на гісторыка-культурную каштоўнасць ці яшчэ якую цікавінку. Але ж стаяць гэтыя дзівосы нікому не патрэбныя і паціху сабе разбураюцца. А то і ўвогуле трапляюць пад знос, як гэта ледзь не адбылося з каталіцкім кляштарам, перабудаваным у 1930-я гады пад машынна-трактарную станцыю. Мы — паўтара дзясятка валанцёраў у складзе ліцэістаў, студэнтаў, педагогаў, экскурсаводаў, журналістаў, архітэктараў і мастакоў — прыехалі ў Смальяны, каб распрацаваць непасрэдна на месцы канцэпцыю гісторыка-культурнага комплексу.

Архітэктары працуюць над планам будучага культурнага комплексу.

ішоў апісваць мясцовыя старадаўнія могілкі. Таксама накіроўвалі ахвотных да смальянскіх старажылаў, каб сабраць успаміны відавочцаў — так бы мовіць, занатаваць «жывую гісторыю» і мясцовыя паданні.

Першы дзень пачаўся для мяне з архітэктуры. Прыхапіўшы фотаапараты, нататнікі і раздрукаваныя спадарожнічавыя карты мястэчка, мы з яшчэ адной журналісткай выправіліся на месцачковыя вуліцы, каб апісваць драўляную забудову. Такой канцэнтрацыі дамоў з рознымі ліштваемі, карнізамі, ганкамі я не сустракала яшчэ нідзе! Складана паверыць, што ўся гэта карункавая прыгажосць выразана чалавечымі

рукамі з дрэва. З самых цікавых нашых знаходак — вялікі яўрэйскі дом, пабудаваны ў 1920-я гады, у якім і цяпер жывуць людзі.

Праўда, у пошуках цікавых і старажытных пабудов мы крыху адхіліліся ад маршруту і забыталіся ў карце, але на дапамогу нам прыйшлі мясцовыя жыхары. Яны не толькі зарыентавалі нас, але і распавялі пра некаторыя будынкі. Пасля рэйду сабраныя звесткі мы занеслі ў адмысловую базу даных — яны спатрэбяцца для гістарычнай даведкі пра Смальяны.

(Заканчэнне на 3-й стар. «ЧЗ».)

ВЫБРАЛІ ГУРТОК? ЦЯПЕР УСЁ «ОК»!

Чым заняць сына альбо дачку, акрамя школьных ці «садковых» спраў, — часам вельмі цяжкая дылема. Бацькоў непакоіць многае. Кіраўнікі некаторых сталічных гурткоў і секцый паспрабавалі дапамагчы разабрацца ў гэтых пытаннях.

«Дрэс-код» для «Грын-паці»

...На дзяўчатах-падлетках — сукенкі, хітра скроеныя з кавалкаў мешкавіны, старых джынсаў рэчаў, бабуліных світараў і іншых рэчаў. Гісторыю іх «існавання» ў складзе той ці іншай сукенкі не разгадаеш без старонняй дапамогі. Таму звяртаюся да Марыны Ліушынай, кіраўнікі аб'яднання па інтарэсах пад назвай «Эка-арт», якое ўжо адзначае гадоў працуе пры Мінскім дзяржаўным турысцка-экалагічным цэнтры дзяцей і моладзі і спецыялізуецца на гэтым.

— Вось гэта быў некалі кажух з трусінага футра, — паказвае Марына Аляксандраўна на дэталі некаторых сукенак. — Здавалася б, у калекцыі экалагічнага адзення пад назвай «Грын-паці» футра выкарыстоўвацца не павінна, але ж тут зусім іншая справа, бо мы ўзялі стары кажух.

Па словах суразмоўцы, у стварэнні эка-калекцыі удзельнічаюць не толькі дзяўчаты, але і хлопцы, якія з задавальненнем займаюцца ў аб'яднанні па інтарэсах. Праца пачынаецца з нейкай ідэі, якая звычайна нараджаецца спантанна і абмяркоўваецца ўсімі ўдзельнікамі гуртка. Пасля дзеці ідуць па дамах і... вызваляюць сваё жытло ад усяго непатрэбнага.

— На падрыхтоўку адной калекцыі мы звычайна трацім месяцы тры. І дзеці, як правіла, з вялікім энтузіязмам ператвараюць старое ў новае, — расказвае Марына Ліушына.

Выхаванцы «Эка-арт» ствараюць не толькі адзенне, а яшчэ, напрыклад, цацкі і чамаданы. Відавочна, такі заняткаў патрабуе вынаходлівасці і захапленасці.

Рукі ўгору!

Памятаеце замежныя моладзевыя фільмы пра школу, у якой абавязкова ёсць нейкая спартыўная каманда і група падтрымкі — дзяўчаты-чырлідары, што заўжды з запалам танцуюць, падымаючы ўгору пухнатыя пампоны? Менавіта пра каманду «Лідар» са сталічнай школы № 212 хочацца зараз крыху расказаць.

За прыгажосцю і лёгкасцю, якія адчуваюцца, калі глядзіш на выхаванак каманды, хаваецца насамрэч шмат намаганняў. У камандзе дзяўчаты дзеляцца на тры ўзроставыя катэгорыі: малодшую, сярэдняю і старэйшую. Самыя маленькія выхаванкі вучацца ў трэцім класе.

— У прынцыпе, каб прыйсці займацца да нас, патрэбна перш за ўсё жаданне дзіцяці. Калі ў далейшым будзе старанне на трэніроўках, то ўсё атрымаецца, — распавяла кіраўнік каманды Таццяна Кавалёва.

Паколькі чырлідзінг — гэта сукуп-

насць акрабяткі, гімнастыкі і харэаграфіі, то займацца даводзіцца ўсім. Але, па расповедах Таццяны, яе выхаванкі ўзмоцнена займаюцца найперш харэаграфіяй. Як вядома, выступленні чырлідараў уключаюць і складаныя акрабятчыны кампазіцыі, і гімнастычныя трукі, але ў выніку гэта ўсё ж завершаны і дасканалы пастаўлены танец.

Дзяцінства «па правілах»

У сталіцы ёсць месца, дзе дзяцей могуць навучыць асновам бяспечнай жыццядзейнасці. Гэта цэнтр «Бяспечнае дзяцінства», які працуе на базе Мінскага дзяржаўнага палаца дзяцей і моладзі.

— Можна, я першы! — прадзіраўся хлапчук гадоў шасці праз натоўп да стэнда, дзе працавалі валанцёры «Бяспечнага дзяцінства», прапаноўваючы пакатацца на дзіцячым трактары па імправізаванай дарозе з сапраўднымі знакамі, разметкай і пешаходнымі пераходамі.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Самыя маленькія выхаванцы цэнтру «Бяспечнае дзяцінства», трох- і чатырохгадовыя дзеці, вучацца правілам бяспечнай жыццядзейнасці з дапамогай гульні. Нават гурток для іх называецца па-казачнаму: «Тарапыжжавы падарожжы».

Цікава было даведацца, што ёсць настольныя гульні пад назвай «Я вадзіцель» і Я «выратавальнік». З дапамогай раскладзеных на стале карт і фішак можна «паспрабаваць сябе» ў гэтых ролях.

Дзеці 4-6 гадоў спасцігаюць усе неабходныя правілы ў гуртку пад назвай «Адзін дома», а з 7 гадоў можна смела ісці ў юныя інспектары дарожнага руху.

Шпагат — справа часу

...Маленькія выхаванкі школы алімпійскага рэзерву імя Ларысы Герма-

наўны Гадзіевай здзіўляюць сваёй спрытнасцю і гнуткасцю, то сядуючы на шпагат, то выгінаючыся ў неймаверны «мосцік». З зайздасцю глядзім на гэта і гадаем: з такім талентам трэба нарадзіцца ці магчыма «здабыць» яго з дапамогай трэніровак?..

— Са сваёй практыкі магу сказаць, што пры належным цяпленні і старанні гнуткасць у дзяўчынкі можна развіць, — падзялілася сакрэтам трэнер Аляксандра Дакімовіч.

Па словах Аляксандры Вітальеўны, найлепшы ўзрост для прыхода ў гімнастыку — 4-5 гадоў. Нельга сказаць, што малеча адразу захапляецца гэтым заняткам.

— Калі набіраю групу, то перш за ўсё сустракаюся з бацькамі і тлумачу ім, што палова адказнасці за поспех іх дзяцей да пэўнага часу ляжыць на іх плячах, — расказвае Аляксандра Дакімовіч. — Тут вялікае значэнне мае настойлівасць. Бо дзеці ў першыя дні звычайна пачынаюць скардзіцца: маўляў, цяжка, балюча, больш ніколі туды не пайду. Я раю бацькам не падавацца.

Першым часам дзяўчаткі ходзяць на заняткі некалькі разоў на тыдзень. Але ўжо праз год-два заняткі становяцца штодзённымі. Прыкладна ў гэты перыяд звычайна знікае і неабходнасць весці дзяўчынак у гімнастычную залу «пад прымусам».

Моцныя целам — моцныя духам

...Хлопцы ў баксёрскіх пальчатках выглядаюць грозна. Нават і не ведаеш, з чаго пачынаць з імі размову.

— Вы што, да нас займацца? — цікавіцца дырэктар дзіцяча-юнацкай спартыўнай школы алімпійскага рэзерву № 7 Мікалай Тычко і адразу абвясціў маё меркаванне пра тое, што адзінаборствамі цікавіцца пераважна хлопцы. Крыху паводаль стаяць дзяўчаты, таксама выхаванкі гэтай сталічнай спартыўнай школы. Апанутыя ў кімано, яны трымаюць у руках мячы і спецыяльныя баявыя кіі.

12-гадовая Ксенія Абакумава выходзіць на дыван і паказвае такія чуды спрыту, хутка перамяшчаючыся ў прасторы і махаючы кіем, што нават не паспяваеш заўважыць, у якія моманты яна краналася зямлі. Гэта ўшу. А Ксенія ў свае 12 гадоў ужо паспела стаць чэмпіёнкай Еўропы ў сваёй узроставай групе.

— Для таго, каб зразумець, ці зможа чалавек паказаць добрыя вынікі ў адзінаборствах, патрабуецца больш за 5 гадоў заняткаў, — распавёў Мікалай Тычко. — Толькі па 14—15-гадоваму спартсмену ўжо можна зразумець, на што ён будзе здольны ў будучым.

На адны віды адзінаборстваў прымаюць дзяцей ужо з 6-гадовага ўзросту, на іншыя — з 10 гадоў. У ДЮСШАР № 7 можна, акрамя бокса і ўшу, авалодаць сакрэтамі вольнай барацьбы, дзюдо і тайскага бокса.

Ганна ГАРУСТОВІЧ.

КАЛІ ВЯРТАЮЦА БУСЛЫ, З'ЯЎЛЯЕЦА НАДЗЕЯ...

Легенды і знаёмства з Тамашом

Другі дзень пачаўся рамантычна — з сустрэчы святання каля замка. Дарэчы, з ім, «Белым Ковелем», звязана некалькі легенд. Паводле адной з іх, існуюць падземныя хады, якія звязваюць замак, касцёл, царкву і цягнуцца ажно да Оршы. Яны настолькі вялікія, што каралева Бона Сфорца праязджала па іх на запрэжанай тройцы. А яшчэ старыя людзі кажуць, што калісьці ў Смальянах сляліся шмат буслоў. Але аднойчы нехта пачаў па іх страляць. З тых часоў буслы лятаюць над мястэчкам, але ніколі тут не гняздуюцца. І сапраўды, мы не ўбачылі тут ніводнай буслянкі.

Аляксандр Мікалаевіч шмат ведае пра родныя Смальяны.

Цягам дня рамантыкі паменела. На гэты раз я выправілася ў камандзе з дзвюма дзяўчатамі вывучаць... мясцовыя могілкі. З часам пахаванні разбураюцца і знікаюць, а між тым яны з'яўляюцца каштоўным матэрыялам для вывучэння гісторыі мясцін і асобных людзей.

Даследаванне могілак зводзілася да строгай сістэмы. Тэрыторыя была падзелена на квадраты, кожнаму валанцёру прызначалася свой. Неабходна было апісаць усе надмагіллі, указаўшы нумар квадрата, рад, парадкавы нумар пахавання, перапісаўшы ўсе звесткі з помніка і сфатаграфавалі яго. Большасць пахаванняў сучасныя, але было і некалькі помнікаў, датаваных XIX стагоддзем. На іх польскія надпісы амаль сцерліся, і даводзілася праводзіць па іх крэйдзі, каб літары хоць крыху праступілі...

Дарэчы, на могілках у Смальянах пахаваны знакамты пэрт Тамаш Зан. Мы паспрабавалі нават выйсці з ім на кантакт (вядома, жартуючы), і як жа здзівіліся, калі з-за помніка вялікаму філаматы выйшаў... шэры кот. Ён лашчыўся да нас, з апетытам еў каўбасу з бутэрбродаў і за гэта нават гатовы быў адгукацца на імя Тамаш.

Пайшлі па касу, а знайшлі «скарбы»

Астатні час знаходжання ў летніку я прысвяціла апрацоўцы запісаў гутарак з мясцовымі жыхарамі. Сярод іх, дарэчы, ёсць і сапраўдныя крэйдзі-аматары. Так, пайшоўшы ўдваіх з керамістам Іванам Дашковым шукаць касу, мы натрапілі на сталага веку мужчыну, які ўразіў нас сваёй фэнаменальнай памяццю і веданнем гісторыі свайго краю.

Новы знаёмы павёў нас у гараж і паказаў свае «скарбы» — рэльефную кафлю і чарапкі ад глінянага посуду, знойдзеныя каля замка. У кераміста Івана ажно вочы загарэліся ад такога відовішча.

Увогуле жыхары ў Смальянах надзвычай ветлівыя і добразычлівыя. Ні разу не адмовілі нам у дапамозе, ахвотна дзяліліся ўспамінамі, частавалі ўраджаем са сваіх агародаў. Вельмі шкада было з'язджаць ад такіх цудоўных людзей. Не хацелася так хутка развітвацца з мястэчкам, з прыгатаванай на вогнішчы прастай, але такой смачнай ежай, з песнямі, якія спявалі па вечарах...

...А раніцай у дзень ад'езду я пабачыла на замкавай вежы... двух буслоў! І ў сэрцы зарадзілася надзея: мабыць не дарэмна мы прыехалі сюды. І, магчыма, у хуткім часе буслы зноў вернуцца ў Смальяны.

Дзіяна СЕРАДЗЮК. Фота Лізаветы ДУБІНЧЫНАЙ.

Аршанскі раён.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Ад легендарнага «Белага Ковеля» засталася адна вежа.

Паралелі

Рэктар Маскоўскага педагагічнага ўніверсітэта Ігар Рамарэнка назваў непрадуманай ідэю зрабіць фізіку абавязковым прадметам пры здачы адзінага дзяржэкзамену. Такую прапанову агучыў намеснік кіраўніка камітэта Дзярждумы па навуцы Міхаіл Дзегцяроў. Дэпутат выступіў таксама супраць ранняй спецыялізацыі школьнікаў, бо, па яго меркаванні, гэта можа перашкодзіць раскрыццю талентаў моладзі.

— Я сказаў бы, што гэтая ініцыятыва недадаткова прадумана. Можна зразу-

мець, чаму замежная мова стане абавязковай: наша краіна цяпер канкурыруе на

міжнародных рынках, большасць дакументацыі вядзецца на замежнай мове, таму вельмі важна ведаць хоць бы адну замежную мову. Гэта тычыцца і балерын, і інжынераў. Аднак абавязковы АДЭ па фізіцы толькі нашкодзіць творчым і гуманітарным ВНУ, чые абітурыенты не схільныя да дакладных навук, — падзяліўся сваім бачаннем сітуацыі

Ігар Рамарэнка. — Як быць з будучымі гуманітарыямі, якія не збіраюцца звязваць сваё жыццё з фізікай? Калі мы ўвядзем у дачыненні да іх норму па абавязковай здачы экзамену па фізіцы, то ёсць рызыка, што вялікая колькасць таленавітых маладых людзей не зможа ніколі паступіць у адпаведныя ВНУ.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Замежная мова —

для балерын і інжынераў?

Паліна ЦІМОХІНА:

«КОЖНЫ ЧАЛАВЕК НОСІЦЬ СВАЁ НЕБА З САБОЮ»

Паліна Цімохіна нарадзілася ў сям'і акцёраў. Тата хацеў, каб дачка стала актрысай, але потым дзяўчынку аддалі ў музычную школу. Сёння музыка стала яе прафесіяй. На творчым рахунку — удзел у міжнародных конкурсах, праца ў гурце «Сваё неба» і сольны праект Pauline. Імкненне рэалізоўваць свой творчы патэнцыял відавочнае, але яшчэ столькі не сказанага...

— **Зараз вы на сцэнічнай працы існуеце як Pauline ці як салістка гурта «Сваё неба»?**

— Сёння больш актыўна я занятая ў гурце. З восені планую аднавіць сваю сольную дзейнасць, таму што той кірунак, у якім мы працуем у гурце, адрозніваецца ад маіх уласных ідэй і бачання іх увасаблення. Адчуваю, што мне патрэбен праект, дзе змагу рэалізоўваць сябе і як аўтар, і як кампазітар, і буду сама ўсім распараджацца.

— **Знаёмства з Уладзімірам Курловічам стала вашым творчым стартапам?**

— Безумоўна, так можна сказаць, бо мы пазнаёміліся ў 2006 годзе. Тады я яшчэ навучалася ў школе, але ўжо пісала песні. Гэта былі мае першыя крокі. Потым я скончыла школу,

і нашы дарогі часова разышліся. А сёлета ён зноў патэлефанаваў і прапанаваў папрацаваць у гурце «Сваё неба».

— **Прапанову не доўга абдумвалі?**

— Я падумала: а чаму не паспрабаваць? Напачатку былі складанасці, а зараз мы з гуртом ужо набіраем абароты. Наша супрацоўніцтва дало мне вопыт у плане выступленняў, сцэнічнага майстэрства.

— **Як складаюцца ў вас адносіны ў гурце?**

— У нас няма такой пазіцыі, што мы робім толькі так, як скажаў кіраўнік. Уладзімір часта да нас прыслухоўваецца. Кожны з нас можа выказаць, з чым ён не згодны. Імкнемся шукаць кампрамісы, якія ўсіх будуць задавальняць. А ў цэлым мы давяраем адно аднаму. Бывае, напрыклад, мы запісваем кампазіцыю, а ў канчатковым варыянце атрымліваецца не тое, на што разлічвалі. У кожнага з нас розныя погляды, аднак трэба разумець: мы калектыў і вынік павінен задавальняць усіх. Садзімся і абмяркоўваем...

— **Вы камфортна адчуваеце сябе ў мужчынскім калектыве?**

— Цудоўна! Спачатку, праўда, было крыху няёмка, бо ўвесь інструментальны калектыў склаўся да майго прыходу. А зараз адчуваю

сябе камфортна ў мужчынскім акружэнні. Часам бывае не проста, бо ўсе людзі творчыя. Але ад іх можна і кампліменты пачуць, і дзверы яны прытрымаюць... Няма ніякай зайздасці, злосці. На рэпетыцыях можам даваць адно аднаму парады.

— **Прывітаць любоў да беларускай мовы праз песні — добрая тактыка. Песні будуць сьпяваць, а значыць, і размаўляць з'явіцца жаданне.**

— **Будучы салісткай, адчуваеце сябе лідарам?**

— У залежнасці ад таго, што ўкладваць у паняцце лідарства. Калі лідар — чалавек, які можа дыктаваць нейкія свае ўмовы, то ў нас такога наогул няма. Меркаванні ўдзельнікаў групы раўнасільныя. Іншая справа, што аўдыторыя можа па мне рабіць высновы пра гурт у цэлым. Саліст жа часта прыцягвае больш увагі. Аднак тут многае яшчэ залежыць і ад прыхільнікаў творчасці, бо дзяўчаты любяць глядзець на хлопцаў і наадварот.

— **«Сваё неба» — назва, у якой ёсць месца пэўнай філасофіі. Што вы ўкладваеце ў яе?**

— Спачатку, калі я прыйшла ў групу, то яна была без назвы. Потым пачалі думаць, аднак так і не спыніліся на нейкім адным варыянце. Праз нейкі час давялося зноў вярнуцца да гэтага пытання. Пачалі абмяркоўваць — і з'явілася «Сваё неба». Па-першае, назва адпавядае нашаму рэпертуару. Напрыклад, для мяне «Сваё неба» — гэта нешта асабістае, што ёсць унутры кожнага з нас. І ў нашай творчасці кожны таксама можа знайсці нешта для сябе. Дарэчы, ужо калі выбралі назву для гурта, то праз нейкі час успомнілася цытата з твора Караткевіча «Ладдзя распачы», дзе ён піша: «Чалавек носіць сваё неба з сабою». Гэты факт толькі ўзмацніў нашу веру, што мы зрабілі правільны выбар.

— **Што сёння ў музыцы**

галоўнае: каб «чапляла» або ўменне сьпяваць у тры актавы?

— Складанае пытанне, бо ёсць паняцце тэхнікі і ёсць дыяпазон. Гэтыя два складнікі плюс акцёрскае майстэрства — базавыя для артыста. Каб пашырыць дыяпазон, дастаткова браць урокі па вакале, але працы толькі ў гэтым кірунку недастаткова. Бывае, што нехта сьпявае нават без вакальных здольнасцяў, аднак песні — цікавыя, тэмбр «чапляе» і ты слухаеш, не адрываючыся. Безумоўна, тэхнічна заўсёды трэба расці. Для поспеху ж трэба быць перш за ўсё артыстам, бо ты цікавы публіцы, калі ёсць не толькі голас, але і ўменне падаць яго.

— **Ужо калі выбралі назву для гурта, то праз нейкі час успомнілася цытата з твора Караткевіча «Ладдзя распачы», дзе ён піша: «Чалавек носіць сваё неба з сабою».**

— **Ці складана прабівацца малымі талентам?**

— Сёння ў нас, як, у прыцыпе, і ўсюды, многае вырашаюць сувязі. Але не варта думаць, што калі ў вас іх няма, то не трэба нават спрабаваць нешта рабіць. Кантакты, яны ж з часам нажываюцца, іх трэба напрацоўваць. Тут могуць дапамагчы і сацыяльныя сеткі, і ўдзел у розных конкурсах. Калі спрабуеш розныя варыянты, то цябе абавязкова недзе заўважаць. Каб прабіцца ў наш час, патрэбны яшчэ і фінансавыя выдаткі. Мы зараз робім усё сваімі сіламі. Пачаткоўцам можа скарыстацца спонсарскай дапамогай альбо спадзявацца на ўласнае ўменне прабівацца. Заўсёды змога прабіцца чалавек, які ведае, чаго ён хоча. І ва ўсёй гэтай задуме варта памятаць: вельмі важна, які прадукт ты прапанува-

еш свайму слухачу. Абавязкова павінна прысутнічаць арыгінальнасць. Але ваш прадукт павінен падабацца перш за ўсё вам, бо ў адваротным выпадку вы не зможаце яго прадаць. Яшчэ павінна прысутнічаць павага да сваёй аўдыторыі.

— **У вас ёсць вопыт удзелу ў розных конкурсах. У гэтым асяродку адчуваеце канкурэнцыю?**

— Адчуваецца, і яна не малая. Глядзіш на тых, хто побач і разумееш: вы канкуруеце на адных умовах, а пры гэтым па-рознаму глядзіце на рэчы. Мне ж важна, каб канкурэнцыя была раўназначнай. Я, часам, адчуваю, што не ўпісваюся ў агульную масу, хоць мяне і адзначалі. Не бачу сэнсу змагацца разам на конкурсе, калі кожны накіраваны на свой сегмент.

— **Вы неяк казалі: у беларускамоўнай музыцы ёсць перспектыва. У чым гэта праўдліва?**

— Сярод моладзі сёння шмат юнакоў і дзяўчат, якія не цураюцца беларускай мовы. Прывітаць любоў да беларускай мовы праз песні — добрая тактыка. Песні будуць сьпяваць, а значыць, і размаўляць з'явіцца жаданне. Адна з прычын майго вяртання да сольнай творчасці — імкненне працаваць у такім кірунку. Я хачу зрабіць, можа, і не поўнаццо беларускамоўны праект, але ў працэнтных суадносінах, думаю, працэнтаў на семдзесят на роднай мове. Мне гэта падабаецца, мне цікава працаваць у такім рэчышчы. І, не выключна, тут можна будзе разлічваць на поспех.

Алена ДРАПКО.

«ДЗЕЛЯ МУЗЫКІ Я АДМОВІЎСЯ АД ЛЁГКАЙ АТЛЕТЫКІ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ»)

— **Чаму выбраў менавіта яго?**

— Гэты выбар зрабіў інтуітыўна. Насамрэч, выбіраў паміж Леанідам Шырыным і Максам Алейнікавым. У Шырына класныя песні, але яны — не зусім мой стыль. А вось Алейнікаў, няхай і вядомы па дзясчым праекце «Топлес» з іх легкадумнымі песенькамі, насамрэч вельмі добры аўтар. У яго ёсць сур'ёзныя кампазіцыі. Прычым павольныя меладычныя рэчы ў яго атрымліваюцца, на мой погляд, значна лепш. У выніку з выбарам прадзюсара я не пралічыўся.

— **Як у вас складваліся стасункі?**

— Спачатку я ўвогуле баяўся з ім размаўляць. Калі яму штосьці не падабалася, ён вельмі рэзка на гэта рэагаваў. І калі мы спрабавалі ў яго песні дадаць нешта ад сябе, гэта таксама, мякка кажучы, не віталася. Але ўсё ж такі нашы густы ў музыцы супалі. Зразумей гэта, калі на адным

з тураў спеў песню Сашы Нэма «Ізмурды ва чэй», трохі змяніўшы мелодыю і манеру выканання. І Максу, як ні дзіўна, спадабалася.

— **Удзел у праекце для цябе быў «вясёлай прагулкай» ці сапраўдным выпрабаваннем?**

— Хапала і весялосці, і цяжкасцяў. Асабліва стрэс адчуваў на выступленнях перад прадзюсарамі. Першы раз мяне натуральна калаціла. Незнаёмая сцэна, незнаёмы гук... Але з кожным выступленнем набіраўся вопыту, прывыкаў да новых абставін. А на рэпетыцыях і здымках было цікава і зусім не сумна. Да таго ж мне пашчасціла ў тым плане, што педагогі і прадзюсары мяне вельмі мала крытыкавалі, бо я ўсё рабіў вельмі старанна.

— **Атрымаўшы, ты быў любімчыкам у суддзяў?**

— Зусім не. Мяне не крытыкавалі, але і не нахвальвалі. Іншыя прадзюсары ўвогуле казалі Алейнікаву: «Улад выступіў добра, але я рэка-

мендую іншага» (усміхаецца).

— **Праглядаў запісы са сваімі выступленнямі?**

— Так. Але для мяне гэта пакуты. Я заўсёды незадаволены сабой — як сьпяваю, як выглядаю, як размаўляю. Пасля прагляду некаторых урыўкаў хацелася забіць стылістаў (смяецца). Часцей за ўсё нас апраналі добра, але былі і відавочныя прамашкі. У павільёне адрозна не зразумееш што да чаго, у грымёрках люстэркаў не было, а потым паглядзіш на экране — жах! Адзенне вісіць, боўтаецца, і выглядаеш на 120 кілаграмаў.

— **Пазнавалі на вуліцах?**

— Бывала. Часам вельмі ўважліва ўзіраюцца ў твар. Некалькі разоў падыходзілі і пыталіся: «Гэта ж ты сьпяваў «Гэта здорава»?». Быў выпадак: у калідоры спынілі дзве дзяўчыны,

стаяць і ўспамінаюць, дзе мяне бачылі. Цікава было паглядзець, як яны пройдуць увесь шлях да канчатковага пазнавання (смяецца). Але правільны варыянт знайшлі амаль адразу.

— **Што зараз адчуваеце ў тваім творчым жыцці?**

— Рыхтуюся да здымкаў кліпа — гэта галоўны прыз конкурсу. Ёсць ратацыі на АНТ, радыё. Прыемна, што тэлеканал запрашае на свае праекты — «Вечары ў Мірскім замку», «Я люблю Беларусь!» і іншыя. Планую працягваць працаваць з Максам Алейнікавым, а таксама ўдзельнічаць у іншых конкурсах і тэлепраектах.

— **Можаш апісаць сваё амплуа, свой стыль, сваю аўдыторыю?**

— Думаю, рана яшчэ рэзюмаваць такія рэчы. Мяркуючы па водгуках, якія чуў, мая творчасць імпануе як моладзі, так і больш сталым людзям. Што датычыцца амплуа... Мне больш падабаюцца лірычныя кампазіцыі, але я не адмаўляюся і ад іншых музычных во-

пытаў. Ведаю адно: не хачу быць «папсовым». Я маю на ўвазе тую папулярную музыку, якая ва ўсіх асацыюецца з таннасцю. Хочацца рабіць нешта ў стылі «неа», міксаваць розныя жанры, бо чысты стыль — гэта сумна.

— **Ты ў выдатнай фізічнай форме. Займаешся спортам?**

— Насамрэч, не. Свабоднага часу зусім няма. Калісьці ў дзяцінстве займаўся лёгкай атлетыкай — штурханнем ядра. Але прыйшлося выбіраць — музыка ці спорт. Вось так і пакончыў з лёгкай атлетыкай.

— **Ад чаго табе хацелася б пазбавіцца ў сваім характары?**

— Ад няўпэўненасці ў сабе. Цяжка быць артыстам-пачаткоўцам і не быць абсалютна ўпэўненым у сваіх магчымасцях. Я заўсёды ў сабе сумняваюся, залежу ад чужога меркавання. Вось скажучы мне дваццаць кампліментаў і адну крытычную фразу, а мне ўсё роўна будзе ніякавата. Вось такі я.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ.

Сложно ли найти работу после курсов?

В январе 2013 года показатель зарегистрированной безработицы в Беларуси достиг исторического минимума – 0,5%. Куда до нас французам и испанцам с их 10,2% и 27,16% соответственно! Уж какую-нибудь работу белорус всегда найдёт. Поэтому наблюдается забавная тенденция: иногда высшее образование рассматривается не как важный шаг на пути карьерного развития, а как своеобразный аксессуар, без которого и перед людьми стыдно показаться. Пускай, мол, ребёнок пойдёт в университет, отучится, а там и разберёмся, куда его пристроить. И только ближе к концу пятого курса многие студенты понимают, что Кант и теория игр – это, конечно, замечательно, но как с их помощью заработать деньги?

На помощь тем, кто так и не определился, услужливо приходят многочисленные курсы, гарантирующие успешное трудоустройство. Однако так ли это на самом деле? Стоит ли в очередной раз тратить деньги на обучение? Разберёмся вместе.

Образовательный центр «Лидер»

ВЕДЁТ ПОДГОТОВКУ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО БОЛЕЕ ЧЕМ 50 ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОГРАММАМ.

У нас вы сможете успешно окончить:

- ✓ **ШКОЛУ БИЗНЕСА**, где за 1–2 месяца сможете приобрести такую высокооплачиваемую специальность, как менеджер по финансам, представитель торговой компании, менеджер по рекламе, организатор праздников, специалист по международным грузоперевозкам, менеджер по туризму, инспектор по кадрам, бухгалтер, таможенный брокер, менеджер по персоналу, управляющий предприятием и т.д.
- ✓ **ШКОЛУ IT**, где за несколько недель вы овладеете навыками фотошопа и Corel Draw, освоите языки программирования, научитесь создавать объекты в 3D и размещать контекстную рекламу. Посетив курсы, вы легко станете отличным копирайтером, системным администратором или SEO-специалистом. Для тех, кто с Windows на «вы», открыты компьютерные курсы для начинающих.
- ✓ **ШКОЛУ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ**, где вы легко получите востребованную профессию автослесаря или мастера по евроремонту, повара или массажиста, официанта-бармена или монтажника окон и дверей, радио- или телеведущего, а также познаете основы психологии, фотографии и актёрского мастерства.
- ✓ **ШКОЛУ КРАСОТЫ**, которая поможет вам стать высококлассным мастером по маникюру и педикюру, стилистом и визажистом, даст знания о том, как делать самые сложные причёски и наращивать волосы, ресницы и ногти. Вы научитесь проводить безболезненную депиляцию и наносить наикрасивейшие татуировки.
- ✓ **ШКОЛУ ДИЗАЙНА**, где вы погрузитесь в прекрасный мир интерьерного, ландшафтного, компьютерного дизайна, усвоите, как правильно декорировать окна, переставлять мебель по фэн-шуй и создавать захватывающие воображение композиции из цветов.
- ✓ **ШКОЛУ РУКОДЕЛИЯ**, окончив которую вы мастерски сможете вязать крючком и на спицах, вышивать ленточками и бисером, конструировать и шить самые сложные платья, а также создавать настоящие шедевры бисероплетения.
- ✓ **ШКОЛУ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ**, где лучшие преподаватели обучат вас всем премудростям арабского, китайского, польского, итальянского, испанского, немецкого, английского языков, подготовку к GMAT или GRE. Добро пожаловать, наши иностранные гости, желающие углубить знания по русскому языку!

1) Индекс доверия

Бытует мнение, что для работодателей документ об окончании курсов значит не больше, чем любая другая бумажка с напечатанными буквами. На самом деле, это не совсем так. Если вы принесёте диплом об окончании курсов, которые открылись совсем недавно и чьё название никому ни о чём не говорит, у работодателя могут возникнуть справедливые сомнения. Он же не знает, чему вас там учили, кто был преподавателем и на каких основаниях вам выдали диплом. И не купили ли вы его где-нибудь в переходе, не заказали ли в знакомой типографии? Другое дело – образовательные центры, которые присутствуют на рынке 8–10 лет и более. Репутация их настолько высока, что качество образования не ставится под сомнение даже самым скептически настроенным отделом кадров.

А дело вот в чём: недобросовестные центры решают все возникающие проблемы достаточно легко. Они просто закрываются, а через некоторое время открываются в другом месте, но с новым названием. Курсы-долгожители дорожат своей репутацией, поэтому решают все возникающие проблемы сразу же. Они привлекают на работу лучших специалистов, предлагая им хорошую зарплату. Поэтому сертификат, полученный в хорошем образовательном центре, ценится так же, как диплом недавно открытого частного института, если не выше.

3) Один за всех, и все за одного

Крупные образовательные центры, давно известные на рынке, сами пристраивают наиболее перспективных учеников. Как правило, у них налажены связи со многими известными компаниями, которые направляли туда сотрудников для повышения квалификации. Видя положительные результаты обучения, компании в дальнейшем посылают в центр запросы и интересуются, есть ли подходящие специалисты. Так что хороший образовательный центр – сродни агентству по трудоустройству.

2) Искра божия

Не всегда хорошее образование автоматически означает блестящую карьеру. Одно дело – уметь красиво отвечать на экзаменах, другое – применять знания на практике. Если вы обладаете врождённым талантом и вовремя разглядели своё предназначение, то добьётесь успеха, невзирая на самые сложные препятствия. Особенно это актуально для тех, кто имеет дело с индустрией красоты. Хорошего мастера по маникюру, наращиванию волос, депиляции, татуажу видно сразу. Никакие курсы, пройденные в Париже или Лондоне, не заставят прийти к вам человека во второй раз, если ему не понравился маникюр. Мастер, который знает дело «на отлично», обрастает клиентами быстрее, чем корабль ракушками.

То же касается и других сфер. Если логист, представитель торговой компании, менеджер по рекламе не обладает необходимыми в работе инициативностью, стрессоустойчивостью, врождённым чувством такта в сочетании с напористостью, то грош цена его красному диплому. Подбирая кандидата на должность этого типа, работодатели первым делом пытаются разглядеть интересные их личные качества. Как правило, их устраивает наличие хоть какого-нибудь высшего образования в понравившемся им человеке, а прохождение профильных курсов рассматривается как огромный бонус, позволяющий обойти потенциальных соперников.

ПОДВЕДЁМ ИТОГИ:

1) Работодатели не всегда ценят диплом малоизвестных курсов, но доверяют сертификатам от известных и проверенных центров.

2) Крупные образовательные центры сами помогают трудоустроиться лучшим ученикам.

3) Только наличие таланта в выбранной сфере деятельности не поможет вам сделать блестящую карьеру.

Возникает закономерный вопрос. Так где все эти замечательные образовательные центры, найти работу после которых так же легко, как увидеть Луну в небе?

Образовательный центр «Лидер» соответствует всем вышеизложенным критериям. Успешно функционируя на рынке образовательных услуг более 10 лет, «Лидер» снискал отличную репутацию у работодателей, что привело к хорошим результатам. Более 500 известных компаний доверяют центру подготовку своих специалистов. Более 10 000 человек ежегодно становятся выпускниками курсов. Имея представительство в 27 городах Беларуси, «Лидер» не останавливается на достигнутом, постепенно завоевывая и требовательный российский рынок. Открытие филиала в Москве – лучшее тому подтверждение. Неослабевающий интерес компаний к выпускникам центра «Лидер» наглядно выражается в количестве предлагаемых ими вакансий, которое увеличивается с каждым годом.

Звоните! 8(044)7-352-352, 8(029)7-352-352, www.lider.by

Выбирая курсы в образовательном центре «Лидер», вы делаете первый шаг на пути к лучшей жизни.

Воплотите в жизнь самую смелую мечту вместе с «Лидером»!

Частное учреждение образования «Центр подготовки, повышения квалификации и переподготовки рабочих «Искусство постижения». УНП 490864576

Дома і сцены дапамагаюць

Я ВЯРТАЮСЯ!

Пасля заканчэння навучальнай установы нехта з выпускнікоў шукае працоўнае месца для сябе сам, а хтосьці спадзяецца на размеркаванне. **Насця Банцэвіч — выпускніца Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна — вырашыла вярнуцца працаваць у родную вёску Камень, што ў Пінскім раёне. Цікава, як бачыць дзяўчына сваё будучае жыццё ў хоць і вельмі маляўнічай, але ўсё ж глыбінцы Палесся?**

МАРЫ І РЭЧАІСНАСЦЬ

Чатыры гады дзяўчына вучылася і жыла ў Брэсце. Вучоба і жыццё ў горадзе ёй вельмі падабаліся... Актыўная, адкрытая да ўсяго цікавага... Але надыйшоў час размеркавання, і Насця збіралася «адправіць» у Маларыту — незнаёмы і далёкі

ад дома горад. Дзяўчына вырашыла не рызыкаваць і зрабіла выбар на карысць роднай школы.

— Натуральна, я, як і большасць студэнтаў, хацела б пасля заканчэння ўніверсітэта застацца ў горадзе, — шчыра дзеліцца яна. — Але так склалася, што я буду працаваць у роднай вёсцы, і ніколі пра гэта не шкадую. Нават, наадварот, я задаволена тым, што цяпер у мяне ў любы момант ёсць да каго звярнуцца па дапамогу і падтрымку.

ХОЦЬ НЕ ВЯЛІКІЯ, АЛЕ СВАЕ

Сапраўды, студэнты зараз звязваюць сваю будучыню пераважна з буйнымі гарадамі. І таму многія застаюцца там на працу, нават нягледзячы на тое, што за кватэру (або за пакой, або за месца ў пакой) прыйдзецца аддаваць значную частку заробку маладога спецыяліста. Што і казаць, першыя гады пасляўніверсітэцкага жыцця могуць быць вельмі і вельмі складанымі ў матэрыяльным плане.

— Кожны сам выбірае сваю дарогу ў жыцці, — уліўнена Насця. —

У некаторых галоўная мэта — любой цаной застацца ў вялікім горадзе. А для некага больш важна зарабіць грошы, няхай сабе па першым часе і не вельмі вялікія.

Па адукацыі Насця — сацыяльна педагог. Вядома, заробак у яе не вельмі высокі, але ўсе гэтыя грошы яна можа патраціць на сябе. Ёй не трэба плаціць ні за кватэру (жыве яна ў бацькоў), ні за грамадскі транспарт, ні за прадукты ў магазінах.

НЕДАХОПЫ? ПАКУЛЬ НЕ БАЧУ

Натуральна, я пацікавілася ў маладога сацыяльнага педагога пра магчымыя недахопы работы ў вёсцы, але дзяўчына бачыць пакуль што толькі перавагі. Эканомія грошай (як на жыллі, так і на харчаванні, бо жыве з бацькамі) — раз. Знаёмы калектыв (а Насця адзінаццаць гадоў правучылася ў школе, дзе яна цяпер працуе), — два. Шмат сяброў — тры.

— Да сваіх настаўнікаў — цяпер ужо маіх калег — я заўсёды ставілася з павагай. Кожны з іх — гэ-

та асоба. Мне і зараз патрэбны іх парады, бо вопыт яны маюць вельмі вялікі ў параўнанні з маім.

СУМАВАЦЬ НЕ БУДЗЕ КАЛІ!

Насці даспадобы актыўны адпачынак. Ва ўніверсітэце яна любіла паходзіць і конкурсы, хадзіла з сябрамі ў клубы. А што ж у вёсцы?

— Сапраўды, у нас няма той разнастайнасці адпачынку, як у Брэсце, — згаджаецца дзяўчына. — Але затое тут побач са мной мае бацькі, сёстры, пляменніца, шмат сябровак, і я ўліўнена: яны не дадуць мне засумаваць. Ды і наша школа ў параўнанні з іншымі вясковымі школамі вельмі вялікая і прыгожая, тут шмат дзяцей. Таму, я думаю, што калі ў мяне будзе заставацца шмат вольнага часу, то я абавязкова знайду, чым заняцца!

Пакуль што дзяўчына не хоча загадваць, што ж будзе пасля, ці захоча яна звязаць сваю будучыню з жыццём роднай вёскі, выйсці тут замуж і нарадзіць дзяцей. Але два гады працы ў глыбінцы Палесся яна збіраецца правесці так, каб было што ўспомніць і чым ганарыцца.

Надзея ЮШКЕВІЧ.

90x60x90

У «СВАІМ» ЦЕЛЕ,

АБО ЗНЕСНАСЦЬ БЕЗ СТАНДАРТАЎ У ГАЛАВЕ

Праведзенае ў Аб'яднаных Арабскіх Эміратах даследаванне паказала, што 12—17-гадовыя падлеткі незадаволены сваім знешнім выглядам з-за ўплыву заходняй культуры, многія школьнікі па гэтай прычыне пакутуюць ад комплексаў. Так, калі падлеткаў папрасілі паказаць, як, на іх думку, павінна выглядаць ідэальная дзяўчына або ідэальны хлопец, то дзяўчаты аддалі перавагу фотаздымкам з самай хударлявай фотамадэллю, а хлопцы — выявам маладых людзей спартыўнага складу. Увогуле, медыкаў розных краін ужо не адзін год турбуе праблема стэрэатыпаў, навязаных з вокладак часопісаў і экранай тэлевізараў. Некаторыя прадстаўнікі моладзі, асабліва апантанія ідэяй стаць «дзяўчынай мары» (радзей — такім жа хлопцам), даводзяць сябе да смерці.

Стандарты:
для чаго і каго?

Не так даўно стужкі навін паведамлялі пра смерць 18-гадовай беларускай ад нервовай анарэксіі. Чаго хацела дзяўчына — прыцягнуць чыюсьці ўвагу або атрымаць «ідэальнае» цела? Але пагоня за моднымі стандартамі завяла яе зусім у іншы бок, і, што самае страшнае, назаўсёды.

Менавіта ўплыў стандартаў Заходняй Еўропы і Амерыкі прынята вінаваціць у тым, што многія дзяўчаты і хлопцы жывуць з комплексамі. А каб пазбавіцца ад іх, часта выбіраюць даволі спрэчны шлях: дыеты, празмерныя фізічныя нагрузкі. У выніку — пакутуюць ад буліміі або анарэксіі. Зноў жа, каб выглядаць больш прывабна, дзяўчаты часта аддаюць перавагу нязручнаму адзенню і абутку.

Гэта нашы рэаліі. А як на Захадзе? На што там ідзе моладзь, каб адпавядаць стандартам? Думаецца, усе маладыя французжанкі кожны дзень бегаюць на высачэзных абцасах і разважаюць толькі пра навамодныя дыеты? Зусім не. Зараз у Еўропе назіраецца іншая тэндэнцыя: там зразумелі, што знешнасць кожнага чалавека — унікальная, што

не трэба ні пад каго падладжвацца. Трэба жыць так, каб адчуваць і фізічны, і душэўны камфорт. Для першага неабходна як мага больш быць на свежым паветры, уключаць у свой рацыён максімум садавіны і агародніны, апранаць тое, у чым камфортна, для другога — больш часу праводзіць за любімай справай і з тымі людзьмі, якія сапраўды падабаюцца.

У гармоніі з сабой

З Вольгай Пінкевіч, студэнткай Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта, я пазнаёмілася выпадкова: так атрымалася, што на адзін семестр яна па праграме ўключанага навучання прыехала ў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт. Так мы і сустрэліся.

Трошкі пухленькая, някідка апрапанутая, гэтая дзяўчына проста расцвітае перад сваім суразмоўцам. Чужую ўвагу яна ў стане прыцягнуць (і надоўга) не банальным макіяжам, а разнастайнымі інтарэсамі, сваёй дабрывай і шчырасцю, цікавай манерай апавядаць, добра пастаўленым голасам — слухаць яе адно задавальненне. Захацелася пазнаёміцца з ёй бліжэй і пагаварыць пра тое, што можа дапамагчы прадстаўнікам сучаснай моладзі знайсці гармонію з сабой. У выніку размовы я скла-

ла невялікі рэцэпт, як атрымліваць асалоду ад жыцця, знаходзячыся ў «сваім» целе.

Інгрэдыент першы:
наяўнасць хобі

Калі ў цябе ёсць любімая справа, то часу на тое, каб гадзінамі круціцца перад люстэркам і разглядаць свае ўяўныя або нават рэальныя лішнія сантыметры будзе не так шмат. Бо ёсць жа справы больш важныя і карысныя. Мая суразмоўца лічыць, што раней такія думкі нават і ў галаву не маглі прыйсці большасці людзей, бо трэба было працаваць, каб пракарміць сябе і сям'ю. Зараз асноўную працу выконваюць машыны, і часу ў людзей становіцца больш чым дастаткова. Праўда, часта яны выкарыстоўваюць яго не на карысць сабе.

Акрамя таго, мы можам па сваім жаданні выбраць сабе любімую справу — такую, якая стала б сапраўднай радасцю, калі не сэнсам жыцця. Вольга ў школьныя гады займалася тэатрам, пасля быў даволі-такі працяглы перапынак, аднак нічога ў жыцці, відаць, не бывае проста так: і адзінаццаць гадоў у тэатральным класе, і захапленне сцэнай не сышлі ў мінулае. Дзяўчына зноў вярнулася да любімай справы: сыграла галоўную ролю ў спектаклі «Пігмаліён», які ставіўся ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце.

Інгрэдыент другі:
сям'я і сябры

Сям'я — гэта пачатак усяго, яна закладвае характар, дае адчуванне абароненасці. Вольга з цеплынёй гаворыць пра сваіх блізкіх людзей, асабліва пра маці. Каб не зрабіць балюча ёй, часам трэба ўмець па-

глядзець на сябе збоку, бо тое, што здаецца натуральным падлетку, у людзей старэйшага пакалення выклікае непаразуменне. Вольга лічыць, што сям'я — гэта галоўнае, што ў яе ёсць. Астатняе — не так важна.

Сябры — гэта тыя людзі, з якімі мы бавім наш вольны час, падарожнічаем, сустракаемся на занятках. Часта лепшымі сябрамі становяцца людзі, з якімі мы маем агульныя інтарэсы. Вольга расказала мне, як узнікла сяброўства з дзяўчынай, якая таксама захаплялася тэатрам. Яны вырашылі разам паставіць спектакль, таму трэба было абмеркаваць сцэнарый, афармленне сцэны, характары герояў. Прыходзілася праводзіць разам шмат часу, і ў выніку дзяўчаты пасябралі. Любоў да тэатра іх аб'яднала.

Інгрэдыент трэці:
самаразвіццё і самапазнанне

Галоўнае — гэта не спыняцца на дасягнутым. На іх факультэце з'явіўся праект «Навіны ГрДУ», дзе студэнты рыхтавалі сюжэты пра жыццё ўніверсітэта. «Да канца другога курса я ўжо ўмела рабіць многае, што неабходна для працы журналіста на тэлебачанні, — гэта і мантаж, і рэжысура сюжэта», — дзеліцца сваім вопытам Вольга. «Навіны ГрДУ» сталі настолькі цікавай праграмай, што ў выніку былі ўключаны ў праект «100 ідэй для Беларусі».

Што да самапазнання, то навучыцца разумець сябе — карысна для кожнага. Вольга вучыцца сябе з дапамогай кніг па псіхалогіі, самааналізу і дзякуючы дапамозе бліз-

Фота Яўгена ПРІСЕЦКАГА.

кіх людзей: сям'і і сяброў. Бо хто, як не яны, бачыць усе добрыя і дрэнныя рысы твайго характару?

Спецыі:

як гаворыш — так і слухаюць

Часта ўражанне ад чалавека залежыць не толькі ад яго знешняга выгляду: адзення або манеры паводзін. Вольга цудоўна валодае майстэрствам дыялогу: можа расказаць нейкі жыццёвы выпадак, анекдот у ролях, мяняючы інтанацыю, у залежнасці ад тэмы; можа гаварыць больш павольна, як сталы чалавек, або больш жвава, задорна, амаль як падлетак. Макіяж і трэндавае адзенне наўрад ці прыцягнуць чыю-небудзь увагу сур'ёзна і надоўга, а вось умненне чалавека весці размову — сапраўды важная характарыстыка.

Вольга, як я ўжо казала, 11 гадоў правучылася ў тэатральным класе. Але і кожны з нас мае магчымасць лёгка пазбавіцца ад «кашы» ў роце — для гэтага дастаткова вывучыць пару-тройку скорогаворак. Таго, хто ўмее прыгожа і цікава расказаць, заўсёды цікава слухаць.

Надзея ЮШКЕВІЧ.

Бюджэт|у «кароткіх штоніках»

КІШЭННЫЯ ГРОШЫ ПАДЛЕТКА:

ЗАРАБІЦЬ САМОМУ АБО ЎЗЯЦЬ У БАЦЬКОЎ?

У кожнага падлетка ёсць нейкія свае, адпаведна яго ўзросту, матэрыяльныя патрэбы. Купіць нешта смачнае, пэўную рэч, аплаціць забаву... А для гэтага патрэбны так званыя кішэнныя грошы. Напрыклад, у Германіі іх колькасць і рэгулярнасць выдачы школьнікам урэгуляваны на закананаўчым узроўні: дзіця ва ўзросце 7 гадоў атрымлівае ад 1,5 да 2 еўра на тыдзень, у 10 гадоў — 10—12 еўра, у 15 гадоў — каля 20 еўра на той жа тэрмін. За невыкананне гэтых патрабаванняў бацькі могуць быць аштрафаваны. У нас такога няма. Таму даволі цяжка ўявіць сабе раніцу беларускага школьніка без заўсёднага: «Мама, дай грошай!»

Як кішэня
папаўняецца?

Ёсць некалькі шляхоў атрымання падлеткамі кішэнных грошай. Перш за ўсё — выдача бацькамі пэўнай, як правіла, фіксаванай сумы, якую падлетак вольны траціць па сваім жаданні. Пры гэтым у яе, вядома, не ўваходзяць грошы на абеды, праезд і вопратку.

Аліна Лопыцько, 16 гадоў:

— Грошы мне дае матуля па меры неабходнасці. Іх я трачу на ўсялякія смачнасці. Калі трэба набыць штосьці больш грунтоўнае, то прашу сродкі на гэта ў бацькоў асобна. Падчас навучальнага года яны ўдзень даюць мне каля 10 тысяч рублёў. Летам забаву больш, чым узімку, таму ў гэты час маці мне дае на адпачынак 15 тысяч у дзень.

Другая крыніца папаўнення «запасаў» кішэнных грошай — гэта падарункі ў выглядзе купюр. Падлетак можа марыць пра планшэт, новы тэлефон, фотаапарат і г. д. Паглядзеў-

шы на каляндар напярэдадні пэўнай святочнай даты, ён замаўляе гэтую рэч або яе грашовы эквівалент бацькам або іншым родным.

Калі падлеткам тэрмінова спатрэбілася на нешта сума, якой яны на гэты момант не валодаюць, школьнікі копяць грошы самым простым спосабам — «галадоўкай». Самы распаўсюджаны шлях — пахарчывацца пэўны час яблычкамі ў школе, але потым набыць за сэканоўленыя грошы тую самую жаданую рэч. Улічваючы, што ў сярэднім абед у школьнай сталовай каштуе 15 тысяч рублёў, дык пагаладаць пэўны час атрымліваецца досыць эфектыўна.

Калі накопленых на «галадоўцы» грошай усё ж такі не хапае, школьнікі выкарыстоўваюць яшчэ адзін спосаб — падрпадоўку.

У ролі працадаўцаў для сваіх дзяцей могуць выступіць нават бацькі: яны даюць грошы за пэўную хатнюю працу. Але гэта не самы лепшы варыянт.

— Лепш дамовіцца з роднымі (цёткамі-дзядзькамі, бабулямі-дзядулямі),

каб менавіта яны забяспечвалі фронт работ і плацілі грошы за яе выкананне, — лічыць педагог-псіхолог псіхалагічнай службы БДУ Алесь РАШЧЫНСКАЯ. — Бо часта бацькі не могуць аб'ектыўна ацаніць зробленае дзіцем. Таму, калі бацькі ўсё ж сталі працадаўцамі для дзяцей, то ім лепш заключыць пэўнае пагадненне. Там павінна быць прапісана работа, якую павінна зрабіць іх дзіця, тэрмін яе выканання і сума матэрыяльнага заахвочвання. За поўнае або частковае невыкананне работы павінны быць прадугледжаны пэўныя санкцыі або штраф. Падлетку варта даць зразумець, што халява не пройдзе.

Таццяна Пяткевіч, маці дваіх падлеткаў, расказала, што не абмяжоўваецца адным спосабам выдачы грошай: «У нас у сям'і заведзены так званыя «агульныя» грошы. Калі дзецям патрэбны на штосьці сродкі, яны проста іх бяруць. Спачатку, каб прывучыць дзіцяць да хатняй працы, мы давалі ім грошы за выкананне нейкіх хатніх абавязкаў: вынас смец-

ця, мыццё посуду і іншае. Калі яны сталі выконваць гэтую работу без матэрыяльнага стымулу, заахвочваць іх перасталі. Тады дзеці пачалі дапамагаць бабулі ў вёсцы, і ўжо яна заўжды аддзячае іх грашыма. Яшчэ скажу, што мае дзеці збіраюць грошы. Напрыклад, рэшту з паходаў у крамы. І гэтыя сумы, як высветлілася, дасягнулі вялікага памеру: нават бывае, што дзеці пазычаюць іх нам, бацькам.

«Дарослая» праца:
варта ці не?

Некаторыя падлеткі ўладкоўваюцца на больш «дарослую» працу: прыбіральшчыкамі, прадаўцамі, грузчыкамі. Такое працаўладкаванне — даволі сур'ёзны крок. Трэба грунтоўна абдумаць пытанне: чым жа можа займацца дзіця? Напрыклад, калі падлетак мае не вельмі добрае фізічнае здароўе, то праца кур'ера яму не падыйдзе, у такім выпадку трэба шукаць іншыя варыянты. Праца павінна даваць падлетку адчуванне самадастатковасці і пэўнай незалежнасці. Нельга забываць, што ў дзіцяці абавязкова павінна заставацца час на адпачынак. Напрыклад, калі падлетак працуе ўлетку, то ён павінен хаця б месяц адпачыць. Таксама псіхолог Алесь Рашчынская лічыць вельмі важным пытанне, на што будуць выдаткаваны грошы: «Калі падлетак дзеля набыцця пэўнай рэчы працаваў месяц — дазвольце яму яе набыць. Нават калі гэтая рэч, на ваш погляд, бессэнсоўная. Таму лепш, чым крытыкаваць, абмяркуй-

це з самага пачатку, на што пойдзе заробак дзіцяці».

Грошы — гэта стымул?
Наталля Быкава, маці двух дачок:

— Маёй старэйшай зараз 18 гадоў, яна ўжо трэцяе лета падпрацоўвае. Гэта рашэнне яна прыняла сама, бо захацела самастойна набыць сабе рэчы. Падпрацоўвае прадаўцом у гандлёвым цэнтры. У летні перыяд у мяне няма неабходнасці даваць ёй грошы, а падчас навучальнага года я выдаю дзесьці 20 тысяч рублёў на дзень. Малодшая дачка, якой зараз 15, захацела сёлетна папрацаваць у дзіцячым садку, зарабіць свае першыя грошы. Падчас вучобы ёй на дзень я даю звычайна 10—15 тысяч.

Бывае, што падлетак ідзе падпрацоўваць з-за цяжкага матэрыяльнага становішча ў сям'і. Нават у такім выпадку не варта забіраць усе заробленыя ім грошы. Абаязкова трэба пакінуць частку падлетку.

У многіх сем'ях з дапамогай грошай бацькі прымушаюць дзіцяць вучыцца. З аднаго боку, грошы — неаблагі стымул. Але тут трэба бачыць і адваротны бок медаля. Пры такім «раскладзе» падлетак можа адчуць, як кажучы, «пах грошай», і перастае вучыцца дзеля ведаў, а пачаць вучыцца дзеля адзнак.

Аналагічнае пытанне і з пазбаўленнем кішэнных грошай за правіннасці. Калі бацькі перастаюць даваць грошы дзіцяці, патрэба ў іх не знікае. І тады падлетак можа пайсці на «махінацыі» з грашыма за спінай бацькоў.

Вікторыя ЧАПЛЕВА.

Фота Марыны БЕГУНЮКОВАЙ.

Друквеццаў «Маладосці»

Жартам ці ўсур'ез кажучы, але гэтае апавяданне можа быць адзначана якой-небудзь узнагародай Камітэта Саюзнай дзяржавы — не менш і не інакш. Герой — масквіч і мінчанка — трапляюць у адзін нумар атэля: бо іншага выйсця няма. Яна выкладвае «мяжу» Расіі і Беларусі з падушак у выглядзе сэрцаў, ён — жартуе пра візавы кантроль. Яны засынаюць — кожны на сваёй тэрыторыі...

— Я вам дакажу, што Беларусь зусім не сястра Расіі, — гучна прамовіла яна і дастала свой кашалёк.
— Добра, я люблю паразмаўляць, — сказаў масквіч і ўзяў ключ з рук адміністратара. — Пойдзем у наш вясельны нумар, — засмяўся ён па дарозе да ліфта.

Апавяданне

НОЧ. ДЗЕНЬ. НОЧ

«Дзень і ноч» — так называўся атэль у адным еўрапейскім горадзе, у які яна прыехала позна ўвечары. «Назва адпаведная», — падумала яна і зайшла ў фэе. Малады мужчына апярэдзіў яе, не прытрымліваючы за сабою дзверы, якія ледзь не выпхнулі яе зноў на вуліцу.
— Хам! — выгукнула яна, спадзеючыся, што ён не зразумее.
— Выбачайце, вы мне? — мужчына азірнуўся і заўважыў свой промах.

— Вы мяне ледзь не забілі дзвярчы, — прамовіла дзяўчына незадаволеная.
— Прабачце, я моцна спяшаюся, — і мужчына падышоў да адміністратара. Яна таксама падбегла, і так атрымалася, што яны казалі разам па-англійску:
— Мне патрэбен нумар на аднаго.

Маладыя людзі пераглынуліся, а потым засяродзіліся на словах адміністратара. Гэта быў невысокі мужчына сярэдняга гадоў з вясёлай усмешкай, якая хавалася за яго шыкоўнымі вусамі, крыху пажаўцелымі ад тытуню. «Ён курьці лютую», — падумала яна і ў гэты момант адчула пах вішнёвага тытуню.
— Выбачайце, але ёсць толькі адзін нумар, — прамовіў адміністратар, уважліва разглядаючы бяздоннымі чорнымі вачыма гасцей.
— Я першы зайшоў у атэль. Мне вельмі патрэбен нумар, — мужчына з мальбой зазірнуў у вочы дзіўнаму адміністратару.
— Я была першай! — абурывалася дзяўчына. — Каб не ваша нахабства, то былі б за мной!
— Прабачце, але мне вельмі патрэбен нумар. Я абышоў увесь раён, нічога не знайшоў, — з просьбай звярнуўся да яе мужчына.
— А мне што рабіць? На вуліцы заставацца?
І яны гатовы былі пачаць сварку, але адміністратар націснуў званок на стойцы, ад чаго гасці замоўклі.

Нумар ёсць, але ён вясельны. Вядома, калі вас задаволіць яго кошт, то — калі ласка, — у зморшчынках пад вачыма адміністратара забегалі хітрынкі.
— Колькі? — спыталі гасці разам. Мужчына паглядзеў на яе, як быццам вызначыў памер яе кашалёка.
Калі адміністратар назваў кошт, то наведвальнікі былі шакіраваны.
Але адміністратар прапанаваў зрабіць вялікую зніжку, калі яны здымуць нумар на дваіх.
— А там толькі адзін ложка? — запыталіся падарожнікі разам.
— Так, таму я і прапаную вам зніжку.
— Што будзем рабіць? — спытаў ён у яе. — Вы адкуль?
— З Мінска, а вы?
— З Масквы. Амаль што землякі! — узрадаваўся мужчына.
— Не амаль што, а зусім не землякі! Я з Беларусі, а вы з Расіі — гэта дзве розныя краіны! — абурывалася жанчына.
— А як жа наконт братэрскіх адносін?
— Я так разумею, што вы згодны. У вас нават агульная тэма знайшлася, — зрабіў выснову адміністратар.
— Так, — пагадзіўся мужчына і палез у кішэню, — спадзяюся, што гэтая нацыяналістка мяне не заб'е.

Добрай вам ночы, паважаныя, — усміхнуўся адміністратар і дастаў схаваную за стойкай лютую, зацягнуўся і выпусціў кольцы дыму, атрымаўшы відэавочнае задавальненне.
Калі масквіч і мінчанка ўвайшлі ў нумар, то схпіліся за бакі ад смеху. Вялізны ложка быў упрыгожаны штучнымі кветкамі, падушкамі ў форме сэрцаў і лебедзямі з ручнікоў.
— Можна, я першая ў душ? — адсмаяўшыся, запытала яна.
— Добра, — пагадзіўся ён і ўключыў тэлевізар.

Яна зайшла пад струмені вады і толькі цяпер адчула палёгку. Дзіўна, але ёй не страшна з новым знаёмым. Зусім. Нават дзіўна. Можа, гэта звязана з тым, што яна адна вандруе па Еўропе. Так атрымалася, што ёй бясплатна па рабоце зрабілі візу на год. І яна амаль што кожны выхадныя вандруе па Еўропе. Прыезджае на дзень, пагуляе па горадзе — і назад, на радзіму, у родны Мінск, бо пасля выхадных наступае рабочы тыдзень. Ёй падабаліся яе маленькія вандроўкі. Новыя краіны, гарады, людзі. І мова замежная лепш засвойваецца, калі няма на каго спадзявацца, а толькі на сябе. Успамінаеш усё, нават тое, чаго і не ведала. А колькі эмоцый і захапленняў ад помнікаў архітэктуры кожнага горада! Ёй выпала цудоўная магчымасць, якой дзяўчына вырашыла скарыстацца. Яе мара пабачыць свет — здзяйсняецца. І ёй шанцуе нават з новым знаёмым. Дарэчы, вельмі сімпатычным.

Калі яна выйшла з ванны, масквіч сканаваў тэлевізар.
— Я знайшоў тут гарбату, хочаш? — спытаў ён.
— Дзякуй, я з радасцю вып'ю.
— Тут ёсць шампанскае. Я не ведаю, ці п'еш ты? — жартуліва прамовіў ён, перашоўшы на «ты». Мінчанка гэтага не заўважыла.
— Шампанскае? А яно ўключана ў аплату нумара? — пацікавілася дзяўчына.
— Не хвалюся. Гэта вясельны нумар, у яго ўсё ўключана! Ну што, вып'ем за саюз Расіі і Беларусі? — адчувалася, што масквіч ужо адзначыў гэты саюз.
— Добра, але за сяброўскі саюз, — удакладніла яна.
— Як скажаш.
Масквіч разліў шампанскае па бакалах.
— Што глядзіш? — спытала яна пра тэлевізар.
— Сюжэт пра Катрын Дзёў.
— Добрая актрыса.
— Я таксама лічу.

— Цікава, а што б ты хацеў зрабіць у сваім жыцці, калі б табе казалі, што хутка надыйдзе канец свету? — неспадзявана спытала мінчанка.
— Ты пра 21.12.2012?! — здзіўніўся масквіч.
— Не. Проста дзеля размовы, — усміхнулася яна.
— Тады, тады... — разважаў масквіч, не адрываючы позірк ад тэлевізара, — я паехаў бы да Катрын Дзёў і правёў бы з ёй апошні дзень жыцця.
— Яна ж старая ўжо для цябе, — засмяялася мінчанка.
— Я клапаціўся бы пра старую Катрын, — смяяўся ён. Было весела і лёгка. Магчыма, дзякуючы смачнаму шампанскаму.
— А ты? Што зрабіла б ты? — спытаў ён.
— Я... напэўна... не... — яна на поўным сур'езе не ведала што адказаць. — Я не думала пра гэта. Мо паехала б туды, дзе яшчэ не

была, каб пабачыць што-небудзь прыгожае і незвычайнае.

— Ты і цяпер гэта робіш? — спытаў ён, уважліва разглядаючы новую знаёмую.
— Магчыма. Я атрымала візу, вось і карыстаюся момантам. Люблю вандраваць.
— І мне падабаецца. Хочаш, заўтра разам пагуляем па горадзе? У мяне выхадны. Я прылячу раней, чым трэба, пераблытаў дні. Са мною такое здараецца, — усміхаўся масквіч. — А ў нядзелю мне дадуць ужо камандзіравачны нумар у тым атэлі, у які сёння не пусцілі, — шычыра распавядаў новы знаёмы.

— Цябе не пусцілі? — здзіўлілася мінчанка і засмяялася, успомніўшы іх сустрэчу.
— Ты чаго? — удакладніў ён.
— Проста смешна. І гэты адміністратар, — яна не вытрымала і павалілася ад смеху на ложка. Ён таксама рагатнуў, зразумеўшы прычыну яе веселасці.

Яны ляжалі на ложку, прытуліўшыся галавой адно да аднаго і смяяліся. Потым узнікла пауза, якая, здавалася, павісла ў люстры на столі. Масквіч парушыў сцішанасць.
— Можна, я цябе пацалую? — нечакана спытаў ён.
Мінчанка пшчотна ўсміхнулася, але прамовіла:
— Ты хацеў паразмаўляць, вось і давай лепш гаманіць...

Масквіч адправіўся ў душ, а яна вылажыла «мяжу» Расіі і Беларусі з падушак у выглядзе сэрцаў, і заняла сваю тэрыторыю, накрывшыся руковай коўдрай.
— Можна, яшчэ візавы кантроль зробіш? — паздэкаваўся ён, калі заўважыў «мяжу» на шлюбным ложку.
— А пра што ты звычайна любіш пагаварыць? — спытала яна, не рэагуючы на яго кліп.
— Пра ўсё, што заўгодна... Раскажы мне, чаму ты не лічыш Расію сястрой Беларусі?
— Так склалася гісторыя...

Яны доўга гаварылі пра ўсё на свеце, пакуль не адчулі стомленасць. Спачатку яны заснулі кожны на сваёй тэрыторыі, якую вызначыла мінчанка. Але ноччу «мяжа» часта парушалася «Расіяй». Масквіч пшчотна абдымаў, уткнуўшыся галавой у спіну мінчанкі. Дзяўчына не супраціўлялася. Такі цёплы захоп ёй падаваўся, толькі складана было заснуць ад новых думак у галаве і пачуццяў у целе.
Раніцай іх з радаснай усмешкай сустрэў адміністратар і прапанаваў каву ў кавярні атэля. Там, акрамя іх, нікога не было, але масквіч і мінчанка гэтага не заўважалі — яны

жартавалі, разглядалі карту горада і пазначалі месцы, якія трэба абавязкова наведаць. Масквіч і мінчанка выпілі кавы з малаком са свежымі піражкам і абрыкосавым начыннем і пайшлі гуляць па горадзе. Выходзячы з атэля, мінчанка заўважыла, што днём на шыйльдзе свяцілася слова «дзень». Дзіўны атэль. Нібыта чароўны.

Масквіч і мінчанка атрымлівалі асалоду ад прагулкі па горадзе. Яны наведвалі палац, пагулялі па парку. Абмяркоўвалі ўбачанае, захапляліся, з чымсьці не пагаджаліся. Часам спрачаліся. Фатаграфавалі адно аднаго на фотаапарат. Яна зрабіла шмат кадраў з масквічом, пакуль ён спускаўся па лесвіцы да яе. Калі падышоў блізка, яна нечакана для іх дваіх пацалавала яго і усміхнулася. Ён успрыняў гэта як сяброўскае перамір'е дзвюх краін.

Потым сядзелі ў кавярні, пілі віно, казалі тосты за горад і экскурсію, вячэралі, рыхтаваліся да апошняй сумеснай ночы ў шлюб-

Ірына ШОРАЦ

«САМЫЯ» — «САМЫЯ!»

ГЕНАДЗЬ КАРАТКЕВІЧ ГУЛЯЎ «У ЦЁМНУЮ»

...і выйграў у «Яндэкса» 300 тысяч расійскіх рублёў

Менш як год прайшоў з апошняй перамогі выхаванца гомельскай школы праграмавання на міжнароднай алімпіядзе школьнікаў па інфарматыцы. Ужо стаўшы студэнтам Санкт-Пецярбургскага нацыянальнага даследчага ўніверсітэта інфармацыйных тэхналогій, механікі і оптыкі, Генадзь Караткевіч паклаў яшчэ адзін, свой апошні «юнацкі» залаты медаль, у скарбонку беларускай школы. Удзел у міжнародных алімпіяддах школьнікаў выпускнік гомельскай гімназіі № 56 завяршыў уладальнікам практычна ўсіх рэкордаў — і па колькасці абсалютных перамог (у яго іх тры), і па колькасці завяжаных залатых медалёў (6), і па агульнай колькасці медалёў (7).

Але паехаўшы атрымліваць вышэйшую адукацыю ў паўночную расійскую сталіцу, Генадзь Караткевіч усё роўна працягвае перамагаць і даказвае, што яго зусім небеспадстаўна называюць у свеце беларускім геніем спартыўнага праграмавання.

У ліпені Генадзь Караткевіч стаў абсалютным чэмпіёнам свету па праграмаванні сярэдняга студэнта ў складзе каманды Санкт-Пецярбургскага нацыянальнага даследчага ўніверсітэта інфармацыйных тэхналогій, механікі і оптыкі. І ніхто не сумняваўся, што гэта не апошняе пераможнае выступленне гамельчанина.

А літаральна днямі стала вядома аб перамозе Гены Караткевіча ў фінале аднаго з самых прэстыжных міжнародных чэмпіянатаў па спартыўным праграмаванні «Яндэкс. Алгарытм 2013».

Чэмпіят праходзіў на працягу лета. Удзел у ім узялі тры тысячы праграмістаў з 84 краін свету. Спартыўнае складалася з серыі анлайн-турніраў і вочнага фіналу, куды здолелі прабіцца ўсяго 25 чалавек. Паказальна тое, што гэты чэмпіят не прадугледжвае ніякіх абмежаванняў ні па ўзросце, ні па родзе заняткаў. Таму ў фінале прысутнічалі як працоўшчыкі вядучых ІТ-гігантаў, праграмісты, якія з'яўляюцца трэнерамі нацыянальных зборных каманд, так і выпускнікі вядучых тэхнічных ВНУ і нават студэнты. Прычым амаль усе з'яўляліся чэмпіёнамі і прызёрамі розных световых спаборніцтваў. Але фаварытаў было два: беларус Генадзь Караткевіч і расіянін Пётр Мітрычаў — найвостнейшы супрацоўнік маскоўскага аддзялення Google, пераможца «Хакерскага кубка» Facebook, Google Cod Jam і іншых буйных спаборніцтваў.

Фіналістам былі прапанаваны шэсць алгарытмчных задач і 100 хвілін на іх рашэнне. На перамогу мог разлічваць толькі той, хто справіцца з найбольшай колькасцю задач і атрымае за іх меншую колькасць штрафных хвілін. Задачы фіналісты маглі здаваць як «у адкрытую», так і «ў цёмную». Калі задача здавалася «ў адкрытую», удзельнік мог быць упэўнены, што ў выніку яе правільнага рашэння яму будуць налічаны адпаведныя балы, якія тут жа з'явяцца ў анлайн-табліцы — яе могуць бачыць усе канкурэнты. А калі адказ быў няправільны, задача вярталася ўдзельніку і той атрымліваў за яе штрафныя балы. Задачу можна было здаваць колькі заўгодна разоў, але за кожную такую спробу назапашваліся штрафныя балы.

А калі здаваць задачу «ў цёмную», яна не вяртаецца, а балы за яе налічваюцца толькі пасля завяршэння фіналу. У гэтым выпадку трэба быць упэўненым на ўсё 100 працэнтаў у правільнасці свайго рашэння. Гэта значыць, што, акрамя рашэння саміх задач, удзельнікам трэба было весці яшчэ і тактычную гульню.

Сёлета заданні рыхтаваліся некалькімі калектывамі аўтараў і былі надзвычай складанымі. У выніку ніхто з удзельнікаў не змог нават наблізіцца да рашэння ўсіх задач. Інтрыга ў спаборніцтвах захоўвалася аж да абвешчання пераможцы, бо Гена Караткевіч здаваў свае задачы «ў цёмную». Як высветлілася пасля завяршэння фіналу, лепшы вынік фіналістаў — тры рашаныя задачы. Другі фаварыт, Пётр Мітрычаў, памыліўся ў адной з задач і ў выніку заняў толькі чацвёртае месца. «Золата» і прыз у памеры 300 тысяч расійскіх рублёў — у нашага земляка.

— У прынцыпе, я задаволены вынікам, але мог бы выступіць і лепш. Калі б быў больш хуткім, мог бы рашыць чатыры задачы. Для мяне галоўны сапернік — гэта задачы, а не іншыя удзельнікі, — прызнаўся Генадзь пасля абвешчання вынікаў.

У фінале чэмпіянатау «Яндэкса» ўдзельнічаў яшчэ адзін беларус — Андрэй Малевіч, сярэбраны прызёр студэнцкага чэмпіянатау свету па праграмаванні 2013 года, выпускнік БДУ і супрацоўнік кампаніі Facebook.

Надзея НИКАЛАЕВА.

SEX=БАЛЯСЫ

«Гляджуся ў цябе, як у люстэрка/ Да галавакружэння/ І бачу ў ім каханне тваё/ І думаю пра яго/ Давай не бачыць дробнага/ У адлюстраванні/ Каханне бывае доўгім/ А жыццё яшчэ даўжэй»... Так некалі спяваў наш вядомы зямляк Юрый Антонаў. Калі ў гэтых прыгожых радках зараз памяншае слова «тваё» на «сваё», песню ў нейкім сэнсе, напэўна, можна будзе назваць гімнам сучасных дзяўчат, якія вельмі любяць... фатаграфавальца самі сябе ў люстэрку. Праўда, падыходзіць на ўсе сто працэнтаў?..

«САМАСТРЭЛ» З КРЫВОГА ЛЮСТЭРКА

Зразумела, масавай гэтая з'ява стала толькі з развіццём сучаснай тэхнікі. Напэўна, рэдкая дзяўчына займалася такім «самастрэлам» падчас панавання стужкавых фотаапаратаў, калі плёнку трэба было праяўляць, а фота друкаваць... Ды і здымкі потым далей за ўласны архіў не ішлі. Іншая справа сёння: літаральна некалькі секунд, і ты — «сама сабе зорка». Тут і зараз. Такая прыгожая, смелая і крэатыўная... Але што тая тэхніка, сучасныя магчымасці? Што іх вінаваціць, калі гэта толькі сродак. Можна, нехта такім чынам і хваліцца сваім новым айфонам ці добрай камерай, але такіх, пэўна ж, няшмат. Нейкі «злом» у галаве здараецца зусім на іншым узроўні...

Самая распаўсюджаная версія «самастрэлаў» дзяўчат з дапамогай люстэрка — жаданне «запра-такаліраваць» сваю прыгажосць. Маўляў, мадэляў здымаюць прафесійныя фатографы. А што ж нам, простым, але не менш прыгожым смяротным рабіць? Восі і даводзіцца неяк самастойна вырашаць праблему. Прыгажосць не павінна прапасці проста так!.. Усё б нічога (ну, хоча дзяўчына мець такое ўласнае «партфоліа», мае права!), каб не адна акалічнасць. Гэтыя здымкі потым «зліваюцца» ў сацыяльныя сеткі. Гавораць, што цяперашняя моладзь у нейкім сэнсе знявечаная інтэрнэтам: калі цябе там няма, ты — нуль. Значыць, трэба абавязкова пакінуць «свой след» у гісторыі,

а потым як мага часцей абнаўляць статусы, прыцягваюць увагу любым спосабам, каб падтрымаць інтарэс да свайго асобы. Таму часта фатаграфіі, пра якія мы гаворым, адносяцца да, скажам так, спецыфічнага жанру — ад лёгкай эротыкі да фактычна парнаграфіі...

Адкуль у людзей імкненне паказаць сваю аголенасць усяму свету? Даводзілася сустракаць розныя тлумачэнні гэтай з'явы. Напрыклад, што нам (не ў якасці прыкладу папярэднікам) не хапае душэўнай блізкасці. Дабрабыт з'явіўся, але сапраўдныя чалавечыя пацудзі, эмоцыі зніклі. Спатканні пад Месяцам замянілі пераліскі па электроннай пошце, на змену каханню прыйшоў секс па тэлефоне... Мы машынальна адказваем па сто разоў на дзень па мабільным тэлефоне дзяжурнымі фразамі і не бачым вачэй суразмоўцаў... Відэавочна, з-за гэтага на падсвядомым узроўні праз гэтую публічную аголенасць цэла спрабуе «гаварыць» душа? Што мы напэўна сталі эгаістамі. Нас абсалютна не цікавіць чужое меркаванне, нам ні за што не сорамна. Ёсць толькі «я». І, вядома, гэтае «я» — самае прыгожае, вартае, каб на яго абавязкова глядзелі іншыя. Глядзелі і зайздросцілі. Найперш, несумненна, маладому целу, прывабнай знешнасці. Зайздросцілі «да галавакружэння». Нездарма ж ёсць выраз, што ў інтэрнэце непрыгожых няма. І гэты эгаізм, снабізм часам адыгрываюць з дзяўчатамі вельмі злы жарт. Фатаграфуюцца, скажам, у ваннай пакоі, а на заднім плане ў кадры за такой «каралевай прыгажосці» — унітаз... Ці швабра з анучай... Ці ў люстэрку відаць сапраўдны бардак у пакоі. Як там ва ўсё той жа вышэйзгаданай песні Юрыя Антонава: «Давай не бачыць дробнага»? Люстэрка відэавочна становіцца крывым...

Не падумайце, асабіста я зусім не супраць такіх дзявочых «самастрэлаў». Імі не грэбуюць нават сусветна вядомыя «зоркі». Падавалася б, гэта пры іх магчымасцях? Напрыклад, сярод іншых у секіве «засвяцілася» і сусветна вядомая актрыса Скарлет Ёхансан: сама сябе зняла на камеру мабільнага тэлефона, лежачы аголенай у ложку, а потым дэманстратыўна распранулася ў ваннай пакоі перад люстэркам.

Фатаграфуюцца, скажам, у ваннай пакоі, а на заднім плане ў кадры за такой «каралевай прыгажосці» — унітаз... Ці швабра з анучай... Ці ў люстэрку відаць сапраўдны бардак у пакоі.

Улічваючы апошнюю моду сярод знакамітасцяў на такога кшталту здымкі, «закінуць» іх у інтэрнэт магла, што найбольш верагодна, і сама Скарлет. Літаральна апошні прыклад: у купальніку перад люстэркам сама сябе зняла пышнагрудая Ганна Семяновіч. Я не ў тым сэнсе, што яна таксама выдатная актрыса... Ну, што тут скажаш: дзяўчынкі — яны паўсюдна дзяўчынкі... І гэта толькі два прыклады, адабраныя па прынцыпе «зямляцтва»: абедзве названыя асобы маюць беларускія карані. Хаця сама з'ява — інтэрнацыянальная, яна мае сваіх прыхільнікаў паўсюдна.

...Іншая справа, што фатаграфіі павінны быць прыгожымі. А дзяўчатам, здараецца, не дапамагае нават добрая тэхніка: часам не пакідае ўражанне, што ўсё знята на «тапак». Я ўжо не кажу пра штучнае выпінанне розных «філейных» частак, позы «паралітыка» і вылупленыя вочы з надзіманымі вуснамі... Гламур — страшэнная сіла. Такі воль «след у гісторыі»...

Як там было ў Антонава: «Каханне бывае доўгім/А жыццё яшчэ даўжэй»?.. Іншымі словамі, тое, што сёння забяўляе і падаецца цалкам нармальным, праз некаторы час можа набыць зусім іншы сэнс. Толькі змяніць нешта ўжо будзе нельга, і гэты самы «самастрэл» вернецца да неабачлівай асобы «прывітаннем» з крывого люстэрка...
Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

Пра галоўнае

КАБ ЖЫЦЦЁ НЕ ПРАЛЯЦЕЛА МІМА

Дакраніся. Адчуй. Непайторнае і незвычайнае. У памяці пакінь матылькоў. Задумайся, што перашкаджае табе ісці да мары? Што перашкаджае выбару хобі?

Сучасны час інавацыйных тэхналогій змяняе нас і наша жыццё: ім пачынаюць кіраваць айфоны, камп'ютарныя гульні, інтэрнэт. У першую чаргу гэта адбіваецца на моладзі. Забываюцца цікавыя рэчы, якімі можна займацца ў рэальным жыцці.

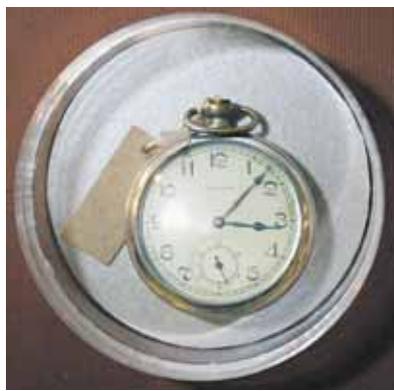
Здзіўляе многае. Возьмем фатаграфаванне тэлефонам сябе, любімага, у люстэрку. Ну як гэта разумець? Маўляў, паглядзі, які ў мяне «круты» айфон? А знакамітыя «вусны «як у качкі», «у сонечных акуларах на фоне бабулінага дывана»?

Асобна хочацца выдзеліць серыі «Вось гэта мая ежа» і «Я ў спартыўнай зале». За сталом патрэбна есці, а ў спортзале — трэніравацца!

— Сацыяльныя сеткі — альтэрнатыва рэальнаму свету. У жыцці мы працуем над адносінамі, над тым, каб праявіць сябе, над нашымі недахопамі... А, напрыклад, у «ВК» гэтага не патрэбна. Усё даволі проста. Прыгожыя «статусы» воль тут, гумар — там, — так лічыць Яўген Пінчук, студэнт 4 курса БДУТ.

У маім дзяцінстве сябры былі не анлайн, а на вуліцы. Я заўсёды ведала, дзе іх можна знайсці. Для гэтага неабавязкова было мець тэлефон. Шпацыр з сябрамі суправаджаў цікавымі гульнямі і размовамі. Зараз усё больш заўважаю, што вярчкі падлеткі могуць праводзіць разам, але частка іх будзе ўсё роўна «сядзец» у айфонах.

Даўно не хадзіла на дыскатэкі ў мясцовы клуб. Нейк завітала, але больш чым на гадзіну мяне не хапіла. Прыблізна з дзясятак падлеткаў, якія бясконца фатаграфуюцца. Трохі

паскачуць, і руку ў кішэню — па тэлефон. Зноў сацыяльныя сеткі. Гляджу са шкадаваннем на моладзь, якая за адну дыскатэку зробіць «тысячу і адну» фота, больш з фотаапаратам пабегае, чым патанчыць. Магчыма, гэта спроба прарэкламаваць майстэрства «пазіраваць» ці «фатаграфавальца»? Наступны крок — запампоўванне тых самых «тысячы і аднаго» фота, палова якіх амаль не мае адрозненняў, у альбом сацыяльнай сеткі з подпісам, скажам, «Было весела...».

Знаёмства ў сацыяльных сетках... Я зусім не супраць гэтага. Мы атрымліваем магчымасць знаходзіць цікавых суразмоўцаў, аднадумцаў. Але ў той жа час мы развучыліся знаёміцца на вуліцы. Першы крок у адносінах зараз многія робяць так: трэба пакінуць некалькі «коментароў» да фота ці статусу. Пра якое каханне можа ісці размова, калі ты бачыў толькі фота чалавека? У падлеткаў існуе дзіўная «традыцыя» абавязкова мець у сетках «сямейны статус»...

Вялікае значэнне частка моладзі аддае прагляду серыялаў. Ад іх я не атрымліваю асалоды. Амаль ні адзін з тых, што спрабавала глядзець, не прымусяў хаць б трохі задумацца. Мясце выхоўвалі на годных фільмах. Фільм, які і кнігу, можна лічыць добрым, калі пасля прагляду ты задумайся. Нельга засмечваць галаву ідыёцкім гумарам, пошасцю, жорсткасцю. Тут да месца прыгадаць момант з кнігі Д. Кіза «Кветкі для Алджарнона». Хірургічным спосабам аднаго дурня зрабілі геніем. Працэс пераўтварэння адбываўся вельмі хутка і, дасягнуўшы піка, пайшоў у адваротным кірунку. Менавіта тады галоўны герой замест чытання шмат часу праводзіў каля тэлевізара. «Глытаў» усё запар, а калі канал спыняў вяршанне, глядзеў проста на экран...

Каб не пераўтварыцца ў прымітыўную істоту з адной звільнай, не адрываўся ад рэальнасці. Інакш жыццё, непайторнае і незвычайнае, пройдзе без вас...

Кацярына ЛЯСУН.

Маўчы, сум...

АДЧУЦЬ СЯБЕ КРЫХУ «НЕ З ГЭТАГА ЧАСУ»

Самотны жнівеньскі вечар ахутвае прахалодай. Дзённыя турботы паціху сыходзяць у нябыт, і нарэшце можна расслабіцца і ўдыхнуць на поўныя грудзі. У такі час любы занятак становіцца маленькім цудам: ці то прыемны шпацыр па ціхіх вулачках, ці то кубачак духмянай гарбаты ў кавярні, ці прагляд старога добрага кіно.

Сталічны Чырвоны дворык, што знаходзіцца па адрасе Рэвалюцыйная, 7, ужо не першы сезон з'яўляецца адным з любімых месцаў адпачынку маладых (і не толькі) мінчан. Тут, у адным са старых кварталаў Мінска, літаральна адчуваецца подых мінулых дзесяцігоддзяў. Сама атмасфера гэтай цеснай пляцоўкі паміж старых чырвоных будынкаў, упрыгожаных ужо ў сучаснасці не навязлівымі графіці, спрыяе таму, каб адчуць сябе крыху «не з гэтага часу». А яшчэ супрацоўнікі фотастудыі, што знаходзіцца тут, час ад часу арганізуюць розныя тэматычныя вечарыны і прагляды старых кінастужак. Наўпрост на вуліцы. Душэўна і абсалютна бясплатна.

Я завітала ў Чырвоны дворык, калі паказвалі кароткаметражкі з першай «зоркай» рускага кінематографа Верай Халоднай. «Сябры, падрыхтуйце вашы насоўкі, сэцы, фракі, кацялькі, пенснэ і бальныя пантофлі — мы зноўку вяртаемся да цёмных аляў і жарсцяў Чароўнай Эпохі», — запрашалі арганізатары. Гледачоў спачатку было няшмат, толькі некалькі дзяўчат прымасціліся на парэле ў баку ад імправізаванай «кіназа-

лы». Каля адной са сцен ужо стаяў экран, насупраць выставілі некалькі радоў крэслаў. Каля экрана — нешта падобнае да сінтэзатара і піяніна, якому, як сцвярджалі арганізатары, каля сотні гадоў. Інструменты стаялі не проста «для антуражу»: ігра на іх павінна была суправаджаць «нямое» кіно.

Тым часам пачалі збірацца людзі, пераважна моладзь. Але была і маладая мама з груднічком на руках, і сталага веку бабуля з хлопчыкам — пэўна, унукам. Амаль усе прыходзілі кампаніямі, віталіся. Сядалі на расстаўленыя крэслы, бардзюры, проста на траву, караскаліся на пажарную лесвіцу. Нехта прадбачлівы прыхапіў гумовыя дыванкі і пледы, гарбату ў тэрмаках і печыва. За некалькі хвілін дворык

напоўніўся не менш як паўсотняй чалавек.

І вось пачалася дзее. На экране замігцелі цітры: паказвалі стужку «Маўчы, сум... маўчы» 1918 года. Трагічная чорна-белая гісторыя цыркачоў, бедных вулічных музыкантаў, млявых прыгажунь і жорсткіх багацеяў суправаджалася іграй на сінтэзатары, стагадовым фано, кларнеце, а дапамагала ім сучасная камп'ютарная музыка, якая ўдала падкрэслівала драматычныя моманты карціны. Я адчувала сябе адначасова быццам бы ў тэатры (бо глядзела сапраўдны шэдэўр мастацтва) і ў цёплай сяброўскай кампаніі, хоць не ведала ніводнага чалавека навокал. Аказваецца, стварыць утульную атмасферу так проста.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.

Фота Марыны БЕГУНЮКОВИЧ

ЧЫРВОНКА
Чырвоная змена

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдадзена

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты — установа «Рэдакцыя газеты «Звязда»; грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказы за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА.

Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактны тэлефон: 292 44 12.
e-mail: posts@tut.by; info@zvyzda.minsk.by

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпры-

емстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013,

г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 22.974.

Нумар падпісаны ў 19.30 28.08.2013 г.

■ Асоба

ПАМЯЦЬ ПРОДКАЎ — ГЭТА ДУША НАРОДА

Дзень беларускага пісьменства сёлета прыпадае на 1 верасня, традыцыйны Дзень ведаў. Гэта сімвалічна і дае падставу для роздуму аб тым, якім моцным штуршком для распаўсюджвання ведаў у далёкім мінулым сталі пісьменнасць і вынаходства друкарства. Пра сувязь часоў, сілу друкаванага слова ўчора і сёння наша размова з Валерыем КАЗАКОВЫМ. Ён не толькі вядомы пісьменнік, але і грамадскі дзеяч, асоба, адметная ў сучасным жыцці і Беларусі, і Расіі, бо ўзначальвае Федэральную нацыянальна-культурную аўтаномію беларусаў Расіі.

— Сталіцай свята сёлета стаў Быхаў. Але гэта свята ўсёй Магілёўшчыны, усёй Беларусі. Як вы ставіцеся да таго, што кожны год Дзень беларускага пісьменства прымае новы горад? Што цікавага ад яго вы чакаеце зараз?

— Вельмі добра, што такое свята вандруе, — лічыць Валерый Мікалаевіч. — Калі аднаўляюць старажытныя абразы, іх спачатку мыюць: і з-пад чорнага алёу нечаканна з'яўляецца полымя першародных фарбаў. Так і свята — якую беларускую мясціну не прыгадай, яна ў тым ці іншым сэнсе звязана з нашай культурнай спадчынай. Я неаднаразова быў госцем Дня беларускага пісьменства. Мне даспадобы, што свята не застыла, мяняецца з года ў год, як само жыццё.

Сёлета сталіцай абраны Быхаў, які для кожнага культурнага ўдмлівага чалавека не проста кропка на карце краіны. Быхаў — гэта наша багатая на падзеі мінуўшчына, славыты «Баркалабаўскі летапіс» — жыццёапісанне вёскі Баркалабава Быхаўскага раёна з 1545-га па 1608 год. Яшчэ Быхаў — гэта колішняя цытадэль нашай незалежнасці і мужнасці, і, безумоўна, крыніца ведаў і асветы. Вельмі добра, што пачалі адбудоўваць Быхаўскі замак, ён таго варты.

Адна з добрых прыкмет нашага часу — вяртанне ў культурнае поле краіны старажытных муроў айчынай гісторыі. Не толькі ворагі, але і мы самі знішчалі цудоўныя будынкі, маэнткі, храмы, касцёлы, сінагогі, замкі і цытадэлі. Прыклад майго роднага Магілёва: гістарычны цэнтр «дабілі» пасля Другой сусвет-

най вайны. Замест таго, каб адбудоўваць разбуранае ворагамі, з дазволу колішняга архітэктара (бо назваць нашым старажытным словам «дойлід» яго язык не паварочваецца) усю архітэктурную даўніну зруйнавалі. Між тым, падчас працы на Магілёўшчыне Барыса Батуры адбудоўвалі ратушу. Адзін невялічкі аб'ект, а як змяніўся горад! Упэўнены, што за Мірам, Нясвіжскім замкам, Быхавам неўзабаве ажывуць і іншыя нашы помнікі гісторыі, архітэктуры, культуры.

Увогуле, прыклад Беларусі, калі нейкія буйныя мерапрыемствы (ці то свята пісьменства, ці то «Дажынкi») святкуюць у розных мясцінах, пачалі пераймаць і суседзі. Аман Тулееў, калі вярнуўся з Беларусі, загадаў, каб штогадовае свята шахцёраў цяпер праводзілі ў розных гарадах. Гэта ж разумна і, дарэчы, карысна тым мястэчкам, дзе яно адбываецца.

— Магілёўшчына — ваш «родны кут». Ёсць такое значэнне: «Геній месца». А якімі звычкамі, уражаннямі і г.д. ад свайго месца нараджэння, юнацтва вы сілкуецеся не толькі ў жыцці, але і ў сваёй творчасці?

— Я ганаруся, што, па Божай волі, нарадзіўся беларусам, нарадзіўся на той зямлі, дзе спрадвеку стаялі каменныя мury гарадоў і замкаў, дзе панавалі вольнасць і адметная культура, у тым ліку культура рукапіснай і друкаванай кнігі.

Калі пытаюцца пра маю малую радзіму, я адказваю, што гэта Масква і Расія. Вялікая ж радзіма — вёска Гарбавічы пад Чавусамі і ўся Беларусь. Толькі веліч месца, дзе нарадзіўся жыве ў чалавеку

Фота з архіва БЕЛТА

ўсё яго жыццё. Дзякую Богу, што беларусы захавалі памяць продкаў, родныя нашы звычкі і забабоны, з якіх і складаецца душа і ментальнасць народа, яго нацыянальны характар.

Стагоддзі таму з нашага краю на Усход цягнуліся і веды, і майстры. Іван Федаровіч, Пётр Мсціславец, Францыск Скарына, Сымон Будны, Сымон Полацкі і шмат-шмат хто яшчэ. Цяжкім і няпростым быў іх лёс. Але ж яны рабілі наканаванае ім Богам. Зараз усе яны — гістарычны і духоўны падмурак нашай супольнай з Расіяй культуры. Ёсць чым ганарыцца, шкада толькі, што старажытныя помнікі нашай зямлі раскіданы па ўсім свеце, а дзяржава не вельмі цікавіцца справай іх вяртання дадому.

Летась займаўся вяртаннем у Беларусь «Статута ВКЛ». Так атрымалася, што не было ў краіне ніводнага надрукаванага па-старабеларуску збору законаў, па якім жылі нашы продкі. Дык вось, адзін з мінскіх чыноўнікаў на поўным сур'ёзе мне распавёў: «Вы же, Валерый Николаевич, не забывайце, што это статут литовского, а не белорусского княжества!» Вось так, ён і па гэты час перакананы, што Беларусь пачынае сваю гісторыю з бальшавіцкіх дэкрэтаў. Між тым, лічу, каб ісці наперад, трэба ў сваёй душы штодзень вяртацца да каранёў, свайго мінулага, шанаваць яго — толькі тады мы будзем вартыя «беларусамі звацца».

Мы народ хутароў, вёсак, невялічкіх мястэчак, маэнткаў і замкаў. У гэтым наша асаблівасць, бо, вяртаючыся з соцыуму, мы апынаемся ў сваім звычайным свеце, дзе чалавек часцей за ўсё застаецца сам-насам з прыродай, з Богам. Адсюль і нашы пам'яркоўнасць, «тутэйшасць», калі хочаце — паэтычнасць. Летась часопіс «Нёман» ужо надрукаваў частку аднаго майго твора пра гэта. Цалкам кніжка мае назву «Ад Батуры да Батуры» і будзе прысвечана Магілёву і Магілёўшчыне.

На жаль, дзедаўскага хутара я не застаў. Перад вайной нас усіх сцягнулі ў маленькую вёску, нават без назвы, так, з два дзясяткі двароў, побач з маленькім чыгуначным прыпынкам «Рэста». Але як я ўсё тое памятаю! Нашу ў сабе, пішу пра гэта. Можна, менавіта цеплыня абкладзенай кафляй грубка ў дзедавай хаце і не дала змерзнуць душы ў каменных пустэчах вялікіх гарадоў?..

Гады з два як я адбудоўваў свой хутар. Доўга шукаў тое, што адчуў бы менавіта сваім, і ўрэшце знайшоў на мяжы Брэстчыны і Гарадзеншчыны, недалёка ад Варончы. Атрымліваю паперы — і бачу, што хутар умоўна адносіцца да вёскі Гарбатовічы, а мая колішняя Рэста адносілася да Гарбавіч. Бачыце, і мой «Геній месца» таксама вандруе. Усё лепшае з намі адбываецца ў дзяцінстве і юнацтве, усё астатняе жыццё мы пра гэта ўспамінаем.

— Як вы ставіцеся да даволі распаўсюджанага

погляду, што сучасны лад жыцця робіць ролю друкаванай кнігі, увогуле пісьменства, другаснай?

— Што б хто ні казаў, але кніга ўжо ёсць, яна адбылася як сусветны цуд. Мы — дзеці Кнігі, наогул, наша цывілізацыя — цывілізацыя кнігі і друку. І ў гісторыі застануцца не помнікі правадырам, а бібліятэкі. Вунь, увесь свет ужо дзве тысячы гадоў шкадуе, што калісьці страціў Аляксандрыўскую бібліятэку. З-за якога помніка цару так перажываюць?

Нічога з кнігай не здарыцца, у якім бы выглядзе яна ні была. Калісьці яна нядрэнна сябе адчувала і на гліняных таблічках, і на бяросце, і на папірузе, на пергаменце, а зараз і ў камп'ютары. Пры гэтым сам камп'ютар менш надзейны і даўгавечны. Адключыце энергію і ўсё — свет апынецца ў цемры. Вось тады з каганцамі мы і пабяжым да папяровай кніжкі.

Мы — дзеці Кнігі, наогул, наша цывілізацыя — цывілізацыя кнігі і друку. І ў гісторыі застануцца не помнікі правадырам, а бібліятэкі.

— Вы не толькі паэт і пісьменнік, прызнаны і чытачамі, і крытыкай, але і грамадскі дзеяч — чацвёрты год узначальваеце Федэральную нацыянальна-культурную аўтаномію «Беларусы Расіі». Хто яны, нашы суайчыннікі, якія жывуць за межамі краіны? Наколькі яны сёння зацікаўлены ў беларускамоўнай літаратуры, часопісах, сайтах?

— Нашы землякі за мяжой вельмі розныя. Адзінае, што іх аб'ядноўвае — гэта настальгія па сваім мінулым, па тых жа дзяцінстве і юнацтве, якія засталіся тут, на бацькаўшчыне. А ўжо потым ідуць нейкія грамадскія і этна-культурныя рэчы ці памкненні. На жаль, беларусаў і ў Расіі, і ў свеце становіцца з кожным годам

усё меней. Можна спаслацца на аб'ектыўныя плыні сучаснасці, на глабалізацыю і гэтак далей, але ж усяму гэтаму трэба супраціўляцца, стаяць за сваё. Цяжка вывучыць родную мову ў замежжы, калі большасць метраполіі яе не ўжывае ў сваім штодзённым жыцці. Юнак, скончыўшы сёння сярэдняю школу ў Беларусі, не ведае беларускай мовы, бо яна яму не патрэбна ў дарослым жыцці. Кіраўнікі амаль усіх узроўняў, па маім вопыце, карыстаюцца і дома, і на працы толькі рускай мовай. Так, і тая, і тая мовы дзяржаўныя. У Сінгапуры таксама дзве дзяржаўныя мовы, але іх ведаюць усе і абедзюма штодзённа карыстаюцца, а вось занябанае стаўленне да адной з іх можа сапсаваць не толькі прафесійную кар'еру, але і лёс чалавека.

Я не збіраюся выступаць нейкім зацятым нацыяналістам, але маўчаць пра відавочнае, на мой погляд, таксама нельга. Пра гэта, нарэшце, ішла гутарка і на з'ездзе беларусаў свету. Вельмі плённым і руплівым быў з'езд, без залішніх «закідонаў» і балбатні.

Беларускамоўныя выданні і сайты сёння патрэбны і дыяспары, і самім жыхарам Беларусі, бо гэта дапамога тым, хто не цураецца свайго, роднага. Чыстая народная мова губляецца не толькі беларусамі, а і расіянамі, і ўкраінцамі, і немцамі, не кажучы пра заходніх славян. Дзве магутныя моўныя хвалі англа-амерыканізму і азіяцкага цюркізму могуць сутыкнуцца над нашымі галавамі і пахаваць пад сабой не толькі нашы мовы, але і саму глебу славянскага шматгалосся, пра глабальную кітайскую экспансію увогуле маўчу.

У Беларусі паціху ідзе нацыянальнае адраджэнне, адбудоўваюцца старажытныя помнікі, пашыраецца ўжыванне роднай мовы, шмат чаго робяць сучасныя мастакі, пісьменнікі, музыкі, і гэта добра. Було б яшчэ лепш, калі б усё гэта больш турбавала і шырокія колы грамадскасці. Ларыса РАКОУСКАЯ.

СВЯТА «ЗАЛАТЫХ» МАТУЛЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар)

Павіншаваць мам прыехалі і высокія госці: міністр адукацыі Сяргей Маскевіч, старшыня праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь, старшыня грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз жанчын» Надзея Ермакова. Намеснік міністра інфармацыі Уладзімір Матусевіч перадаў дзеціям наборы падручнікаў і кніг да новага навучальнага

года. Сёння ў Беларусі працуе тры SOS-вёскі — у Бараўлянах пад Мінскам, у Мар'інай Горцы і ў Магілёве. Неабыхавыя людзі, якія аб'ядналіся ў «SOS Кіндэрдорф Інтэрнацыяналь», займаюцца фінансаваннем падобных праектаў у 132 краінах свету.

Марына БЕГУНКОВА, фота аўтара. Мінская вобл.

Залатыя прысценкі з рук прэзідэнта «SOS-Кіндэрдорф Інтэрнацыяналь» Сідхарці Каула атрымалі восем SOS-мам.

Намеснік міністра інфармацыі Уладзімір Матусевіч (справа) і дырэктар «SOS-дзіцячай вёскі Мар'іна Горка» Алег Сяурук.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ ДВУХ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ГРАЖДАН ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ОДНОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ

Организатор аукциона — Столовичский сельский исполнительный комитет Барановичского района

№ п/п	Месторасположение земельного участка, адрес, кадастровый номер участка	Характеристика инженерных коммуникаций	Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории	Площадь земельного участка, га	Назначение участка	Начальная цена объекта (руб.)	Сумма задатка (руб.)	Расходы по формированию и регистрации земельного участка и проведению аукциона (руб.)
1	Брестская обл., Барановичский р-н, Столовичский с/с, дер. аг. Столовичи, пер. Новый, 2, кадастровый номер 120489004101000463	участок свободен от застройки, до линии электропередач, водопровода, газопровода 30 м, дорога — асфальт	линия электропередач, водопровод, газопровод на стадии проектирования	0,1624	для строительства и обслуживания жилого дома	15438040	1543800	4621018 рублей, кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ и другие расходы по проведению аукциона
2	Брестская обл., Барановичский р-н, Столовичский с/с, дер. Домашевичи, ул. Центральная, 148А, кадастровый номер 120489001101000151	участок свободен от застройки, водопровод, газопровод отсутствует, линия электропередач имеется, дорога — грунтовая	проектирование водопровода, газопровода не планируется	0,2500	для строительства и обслуживания жилого дома	10387000	1038700	4723570 рублей, кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ и другие расходы по проведению аукциона

1. Дата, время и место проведения аукциона: **03 октября 2013 года, в 15.00 в здании культурно-досугового центра по адресу: Республика Беларусь, Брестская область, Барановичский р-н, Столовичский с/с, аг. Столовичи, ул. Барановичская, 5а.**

2. Продажа земельных участков производится гражданами Республики Беларусь.

3. Шаг аукциона к начальной цене земельного участка — 10%.

4. Для участия в аукционе необходимо в сроки, указанные в извещении, представить в комиссию по проведению аукциона заявление, к заявлению прилагают:

- заверенную банком копию платежного поручения (квитанцию) о внесении задатка (10% от начальной цены);

- копию документа, удостоверяющего личность (паспорт) покупателя или его доверенного лица;

- доверенность, удостоверенную нотариально, если в аукционе участвует представитель физического лица.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

5. Сумма задатка перечисляется **до 27 сентября 2013 г. включительно до 16.00** на расчетный счет 3600211200008, фил. 802 ОАО «АСБ Беларусбанк», код платежа 4901, УНП 200018629.

Адрес банка: Брестская область, г. Барановичи, бульвар Штоккерау, 8А.

Получатель: Столовичский сельский исполнительный комитет, 225312, Брестская область, Барановичский район, аг. Столовичи, ул. Поленничкая, 1.

6. Аукцион состоится при наличии не менее 2 участников аукциона. Граждане, желающие участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносят задаток в размере, установленном для каждого земельного участка.

7. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность предварительно озна-

комиться с объектом продажи: каждый четверг недели после опубликования настоящего извещения в СМИ по предварительной записи в комиссии по тел. (8 0163) 43 52 35, 43 53 27.

8. В случае отказа или уклонения Победителя аукциона в установленный срок от внесения платы за предмет аукциона, выполнения условий, предусмотренных в протоколе аукциона и решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона, внесенный им задаток и затраты на организацию и проведение аукциона возврату не подлежат.

9. Продажа земельных участков производится без изменения их целевого назначения.

10. Заявления на участие в аукционе принимаются после размещения извещения о проведении аукциона в СМИ в рабочие дни в комиссии с **30 августа 2013 г. с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00** (каб. № 4 сельисполкома). Последний день приема документов — **27 сентября 2013 года до 16 часов 30 минут**. Заключительная регистрация участников аукциона — **03 октября 2013 г. с 14.30 до 14.45.**

К участию в торгах не допускаются участники, не прошедшие заключительную регистрацию.

11. Участник, ставший победителем аукциона, после окончания аукциона обязан: подписать протокол аукциона в день проведения аукциона; в течение 10 рабочих дней внести плату за земельный участок и возместить затраты на организацию и проведение аукциона. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения по каждому объекту (лоту), выставляемому на аукцион, доводится до сведения участников до начала проведения аукциона по каждому объекту (лоту), выставляемому на аукцион;

осуществить в двухмесячный срок государственную регистрацию права собственности на земельный участок, получить в установленном порядке техническую документацию и разрешение на строительство жилого дома; занять (освоить) земельный участок не позднее одного года после получения свидетельства (удостоверения) о государственной регистрации права собственности на него.

УПРАВЛЯЮЩИЙ ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Торги проводятся в форме открытого аукциона.

Торги состоятся 01 октября 2013 г. в 11.00 по адресу: Гомельская обл., г. Мозырь, ул. Социалистическая, 115.

№ лота	Наименование объекта, краткая характеристика объекта (лота)	Начальная цена продажи, руб. (без уплаты НДС)	Задаток, руб.	Шаг аукциона %	Затраты на подготовку документации
ЛОТ № 154	Изолированное помещение клуба, инв. № 9а общ. пл. 166,4 кв.м, расположенное на площади земельного участка — 0,0928 га.	251 000 000	5 020 000	5	2 311 456
ЛОТ № 155	Административное здание (кирпичное), инв. № 3 общ. пл. 201,8 кв.м; насосная (кирпичная), инв. № 8 общ. пл. 16,8 кв.м; канализационная насосная (кирпичная), инв. № 151 общ. пл. 48,6 кв.м; склад ГСМ с пристройкой к складу, инв. № 2 общ. пл. 81,8 кв.м; ограждение железобетонное — 607,2 кв.м, инв. № 386; ограждение металлическое — 51,0 кв.м, инв. № 152; асфальтное покрытие площ. 2790 кв.м, инв. № 152, расположенных на площади земельного участка — 0,80642 га.	717 000 000	14 340 000	5	11 411 456
ЛОТ № 156	Здание проходной, инв. № 387 общ. пл. 76,1 кв.м; склад с навесом — 124,3 кв.м, инв. № 20001; мазутохранилище А1/к-79,1 кв.м, инв. № 150; пристройка к мазутохранилищу (электроцех) Б1-2/к-54,4 кв.м; пристройка к мазутохранилищу — 17,1 кв.м; настройка(Б1-2)/к — 5,4 кв.м; водоем — 30 кв.м; здание котельной с душевыми помещениями — 275,2 кв.м, инв. № 4; пристройка к зданию котельной с душевыми помещениями — 28,5 кв.м; элеватор — 74,1 кв.м; здание ремонтных мастерских с бытовыми помещениями с пристройкой — 324,6 кв.м, инв. № 1; здание ТП — 50,2 кв.м, инв. № 6; гараж — 72,1 кв.м, инв. № 149; пристройка к гаражу — 119,6 кв.м, инв. № 20003; гараж — 39,0 кв.м, инв. № 2000; склад — 74,5 кв.м, инв. № 5; мебельная фабрика — 4412,5 кв.м, инв. № 148; склад готовой продукции — 511,1 кв.м; прессовое отделение — 330 кв.м; гараж для грузовых машин — 75,7 кв.м; строительный цех — 97,4 кв.м; навес № 1 — 146,9 кв.м; навес № 2 — 93,7 кв.м; навес № 3 — 89,2 кв.м; переход; асфальтобетонное покрытие — 3975,0 кв.м, инв. № 386; ограждение железобетонное — 316,8 кв.м, инв. № 386; кабельные сети протяженностью 3880 м, инв. № 350, канализационные сети протяженностью 3515 м, инв. № 153, водопроводные сети протяженностью 3515 м, инв. № 2004, расположенных на площади земельного участка 1,22796 га.	7 168 000 000	143 360 000	5	26 211 456
ЛОТ № 157	Учебно-лабораторный корпус, инв. № 270 общ. пл. 2055 кв.м; гараж — 167 кв.м, площади — 50 кв.м; стоянка автотранспорта, инв. № 5304	3 107 800 000	62 156 000	5	8 311 456
ЛОТ № 158	Здание сберегательной кассы	120 000 000	2 400 000	5	2 111 456
ЛОТ № 159	Перфоратор «Метабо»	3 500 000	350 000	5	911 456
ЛОТ № 160	Фуговальный станок, инв. № 6461	5 400 000	540 000	5	911 456
ЛОТ № 161	Сверлильный станок, инв. № 122	8 600 000	860 000	5	911 456
ЛОТ № 162	Циклон, инв. № 2009	17 400 000	1 740 000	5	911 456
ЛОТ № 163	Циклон, инв. № 105	17 400 000	1 740 000	5	911 456
ЛОТ № 164	Станок заточной ТчПА-7, инв. № 1916	6 600 000	660 000	5	911 456
ЛОТ № 165	Станок заточной ТчПА-5, инв. № 230	6 600 000	660 000	5	911 456
ЛОТ № 166	Ленточнопильный станок «Вудмайзер», инв. № 5125	10 000 000	1 000 000	5	911 456
ЛОТ № 167	Емкость, инв. № 5754; емкость, инв. № 5754/1; емкость, инв. № 5754/2; емкость, инв. № 5754/3	6 200 000 за ед.	620 000 за ед.	5	711 456
ЛОТ № 168	Емкость, инв. № 5754/4	10 000 000	1 000 000	5	911 456
ЛОТ № 169	Емкость, инв. № 5754/5	8 300 000	830 000	5	911 456
ЛОТ № 170	Фрейзерный станок, инв. № 100	10 200 000	1 020 000	5	911 456
ЛОТ № 171	Рольганг (10 шт.)	1 200 000 за ед.	120 000 за ед.	5	263 036 за ед.
ЛОТ № 172	Топливораздаточная колонка; склад ГСМ с автозаправкой, инв. №2066; резервуар — 4 куб.м; резервуар — 3 куб.м; резервуар — 3 куб.м; резервуар — 3 куб.м; навес; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 75 куб.м; резервуар — 75 куб.м; резервуар — 10 куб.м; резервуар — 10 куб.м; молниеотвод; молниеотвод; ограждение железобетонное; ограждение кирпичное; ограждение металлическое; ограждение железобетонное; ворота; ворота; ворота; калитка; калитка; газон; площадка; бордюры; резервуар — 20 куб.м; резервуар — 20 куб.м; эстакада; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 10 куб.м; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 25 куб.м; резервуар — 75 куб.м; резервуар — 50 куб.м; резервуар — 75 куб.м; эстакада; молниеотвод; ограждение железобетонное; ограждение кирпичное; ворота; калитка; газон.	621 245 000	12 424 900	5	26 311 456

Имущество расположено по адресу: Гомельская область, г. Мозырь, ул. Гоголя, 61, ул. Социалистическая, 120.

Для участия в торгах необходимо:

1. Оплатить задаток на р/с 3012002731231 в ф-ле № 317 ОАО «АСБ Беларусбанк» ул. Советская, 130, МФО 151501678, УНН 400088836, г. Мозырь.

2. По 27 сентября 2013 г. включительно в рабочие дни с 8.00 до 16.30 подать заявление на участие в торгах и другие документы в соответствии с законодательством по адресу: Гомельская обл., г. Мозырь, ул. Социалистическая, 115.

К заявлению прилагаются следующие документы: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на расчетный счет, указанный в извещении (информационном сообщении);

индивидуальным предпринимателям — копия (без нотариального засвидетельствования) свидетельство о государственной регистрации; юридическим лицам — доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо предоставляет его руководителем), а также копия (без нотариального засвидетельствования) свидетельство о государственной регистрации юридического лица; иностранным юридическим лицам, иностранной организацией, не являющейся юридическим лицом, созданной в соответствии с законодательством иностранных государств, иностранным государством и их административно-территориальными единицами в лице уполномоченных органов, международной организацией — легализованные в установленном по-

рядке копии учредительных документов, выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией; представителем иностранного инвестора — легализованная в установленном порядке доверенность, документы о финансовой состоятельности иностранного инвестора, выданные обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя — доверенность.

При подаче документов на участие в торгах граждане Республики Беларусь, иностранные граждане, физические лица (граждане Республики Беларусь и лица без гражданства), постоянно проживающие за пределами Республики Беларусь, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, представители иностранных инвесторов предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

В случае, если аукцион признан не состоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, объекты аукциона продаются этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5%.

Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие в них.

Неявка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается продавцом в течение пяти рабочих дней со дня проведения торгов.

Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона, заключить договор купли-продажи в срок не позднее 20 календарных дней от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество в сроки, определенные в договоре купли-продажи, и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в т.ч. расходы по изготовлению и предоставлению участникам аукциона документации, необходимой для его проведения, в течение 3 банковских дней с момента подписания протокола. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников до начала аукциона в течение 3 банковских дней с момента подписания протокола. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. Проводится аукцион в соответствии с действующим гражданским законодательством Республики Беларусь, методическими рекомендациями об особенностях оценки и продажи имущества должника, находящегося в процедуре экономической несостоятельности (банкротства) № 144 от 29.11.2010 г.

Дополнительная информация по телефону организатора аукциона: 8(0236) 35-60-80, 35-64-99; (029) 685-68-01; (029)834-38-97.

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

по продаже гражданам Республики Беларусь в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилых домов в деревне Вызволенье, деревне Пекалин, деревне Шабунь — 3 участка, деревне Яворовщина Пекалинского сельсовета Смолевичского района Минской области

1	Форма проведения аукциона	Открытый
2	Дата, время и место проведения аукциона	30 сентября 2013 года в 15.00, д. Пекалин, ул. Ленина, 34, Пекалинский сельисполком, зал заседаний
3	Продавец и его адрес	Пекалинский сельисполком, д. Пекалин, ул. Ленина, 34
4	Земельный участок, его кадастровый номер и адрес	Лот № 1 — площадь 0,15 га, № 624883601601000071, д. Вызволенье Лот № 2 — площадь 0,1547 га, № 624883606601000123, д. Шабунь Лот № 3 — площадь 0,1423 га, № 624883603601000245, д. Пекалин Лот № 4 — площадь 0,2199 га, № 624883606601000121, д. Шабунь Лот № 5 — площадь 0,1500 га, № 624883602101000065, д. Яворовщина Лот № 6 — площадь 0,2128 га, № 624883606601000122, д. Шабунь
5	Условия продажи	Без изменения целевого назначения
6	Целевое назначение земельного участка	Для строительства и обслуживания жилого дома
7	Начальная (стартовая) цена продажи	Лот № 1 — 18 351 150 рублей Лот № 2 — 20 342 800 рублей Лот № 3 — 32 424 850 рублей Лот № 4 — 21 011 700 рублей Лот № 5 — 18 753 000 рублей Лот № 6 — 20 342 800 рублей
8	Условия аукциона	А) продажа по цене не ниже начальной; Б) участниками аукциона могут быть граждане Республики Беларусь постоянно проживающие на территории республики или приравненные к постоянно проживающим в соответствии с законодательными актами Республики Беларусь
9	Наличие инженерной инфраструктуры	д. Вызволенье — электроснабжение д. Шабунь — электроснабжение, подъезд д. Пекалин, ул. Ленина — электроснабжение, газоснабжение, асфальтированный подъезд д. Шабунь — подъезд, электроснабжение д. Яворовщина — подъезд, энергоснабжение д. Шабунь — подъезд, энергоснабжение
10	Условия оплаты	За безличный расчет в течение 5-ти рабочих дней после подписания протокола по результатам проведения аукциона
11	Сумма задатка и реквизиты продавца	10% от начальной (стартовой) цены земельного участка, р/с 3600627070008 ЦБУ 621 г. Смолевичи, филиал 616 АСБ «Беларусбанк» г. Жодино, код 812, назначение платежа 04901 (с пометкой «задаток за земельный участок»)
12	Порядок предварительного ознакомления в натуре с продаваемыми земельными участками	Каждая среда в 12.00
13	Окончательный срок приема документов	25 сентября 2013 года в 17.00
14	Контактные телефоны	8 01776 61 624, 61 634, Vel 314 43 01

Расходы по организации и проведению аукциона, затраты на публикацию информационного сообщения подлежат возмещению победителем аукциона.

Примечание: для участия в аукционе в адрес продавца необходимо предоставить:

1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме.
2. Документ, подтверждающий внесение задатка на расчетный счет продавца.

3. Физическим лицам — документ, удостоверяющий личность (паспорт) покупателя или его доверенного лица, и доверенность, заверенную нотариально (в случае, если интересы покупателя представляет это лицо).

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ОДНОКВАРТИРНОГО ЖИЛОГО ДОМА В БОБРУЙСКОМ РАЙОНЕ

Номер лота по порядку	Местоположение земельного участка	Начальная цена (руб.)	Размер задатка (руб.)	Расходы, связанные с подготовкой аукциона и документации, необходимой для его проведения	Условие проведения аукциона	Характеристика земельного участка	Кадастровый номер	Инженерная и транспортная инфраструктура
1.	Бобруйский район, д. Сычково, пер. 2-й Застройки, д. 7	4 265 478	426 548	7 161 133 (расходы возмещает победитель аукциона)	Наличие не менее двух участников	Площадь 0,1396 га	№ 720884009601000409	Имеется подключение к электроснабжению
2.	Бобруйский район, д. Сычково, пер. 2-й Застройки, д. 9	4 549 640	454 964	7 161 133 (расходы возмещает победитель аукциона)	Наличие не менее двух участников	Площадь 0,1489 га	№ 720884009601000408	Имеется подключение к электроснабжению

ПРИМЕЧАНИЕ: Аукцион состоится **16.09.2013 года в 15.30** по адресу: г. Бобруйск, ул. Пушкина, 215-а, 2-й этаж, малый зал заседаний. Заявления принимаются по адресу: г. Бобруйск, ул. Пушкина, 215-а, каб. 62, в рабочие дни с 08.00 до 17.00 с 1-ого дня после публикации извещения в СМИ. Последний день приема заявлений – **10.09.2013 года до 17.00**. Информация о земельных участках по контактному телефону в г. Бобруйске: 71-74-83; 71-74-30.

Для участия в аукционе гражданин Республики Беларусь (лично или через своего представителя) в установленный в извещении о проведении аукциона срок обязан предоставить следующие документы в комиссию по проведению аукционов:

- заявление на участие в аукционе (с указанием кадастрового номера и адреса земельного участка);
- заверенную копию платежного поручения о внесении задатка (10% от начальной цены) на расчетный

счет Сычковского сельисполкома № 3604712110312 в ОАО «АСБ Беларусбанк» филиал 703, код 760, УНН 700045734, код платежа 04901;

- представителем гражданина Республики Беларусь – нотариально удостоверенная доверенность;
- при подаче документов на участие в аукционе граждане предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Порядок проведения аукциона:
1. К участию в аукционе допускаются лица, подавшие в указанные в извещении сроки соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внесенные в установленном порядке на указанный в извещении расчетный счет задаток.

2. Первая объявленная аукционистом цена предмета аукциона определяется в соответствии с шагом аукциона. Торги продолжаются до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный

номер поднял только один участник аукциона. Аукционист называет последнюю цену и номер данного участника трижды и объявляет проданным предмет аукциона словом «продано», а участника аукциона – победителем в отношении соответствующего предмета аукциона.

3. При отсутствии лиц из участников аукциона, готовых выкупить предмет аукциона по названной цене, аукционист называет эту цену три раза. Аукцион завершается, если после трехкратного объявления новой цены предмета аукциона ни один из участников аукциона не поднял своего номера.

4. Предмет аукциона снимается с аукциона по решению комиссии или организации до начала проведения аукциона в случае отсутствия участников аукциона либо если на объект аукциона претендует только один гражданин.

В течение 10 рабочих дней со дня утверждения

в установленном порядке протокола о результатах аукциона победитель аукциона обязан внести плату за земельный участок, возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения, и выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, которые подлежат выполнению до обращения за государственной регистрацией в отношении земельного участка.

Всем желающим предоставляется возможность предварительного ознакомления с объектом. **ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СЫЧКОВСКОГО СЕЛЬСКОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА** З.С. Трубочка

Гродненское областное учреждение финансовой поддержки предпринимателей ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ОТКРЫТЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ПРИНАДЛЕЖАЩЕГО НА ПРАВЕ СОБСТВЕННОСТИ ОАО «ЛИДСКИЕ АВТОБУСЫ «НЕМАН»

Лот № 1	
Наименование предмета торгов	Капитальное строение с инвентарным номером 420/С-4450, назначение – здание специализированное для ремонта и обслуживания автомобилей
Краткая характеристика	Здание (гаражи) кирпичное, одноэтажное общей площадью 270,3 кв.м, 1987 г.п., фундамент и полы – бетонные, перекрытие – ж/бетонные плиты, кровля – совмещенная рулонная, проемы – металлические окрашенные
Местонахождение имущества	Гродненская обл., г. Лида, ул. Толстого, д. 10В
Информация о земельном участке	Имущество расположено на земельном участке площадью 0,0563 га с кадастровым номером 441300000005000482, назначение – для размещения автостоянок и гаражей
Начальная цена предмета торгов, руб.	246 923 520 рублей с учетом НДС
Сумма задатка, руб.	24 692 352 рубля
Условия торгов	Без условий
Сведения о продавце	ОАО «Лидские автобусы «Неман», г. Лида, ул. Жукова, 3, тел. (0154) 55 83 56
Сведения об организаторе торгов	Гродненское областное учреждение финансовой поддержки предпринимателей, г. Гродно, ул. Мицкевича, 8, тел.: (0152) 77 23 79, 74 49 11
Номер счета организатора торгов для перечисления задатка	р/с 3015575033025 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области г. Гродно, ул. Мицкевича, 3, код 739, УНП 500481906
Срок заключения договора купли-продажи	В течение 20 (двадцати) рабочих дней с момента подписания протокола о проведении торгов
Условия оплаты	Определяется по согласованию победителя торгов с продавцом при заключении договора купли-продажи
Торги состоятся 11 сентября 2013 года в 12.00 по адресу: г. Гродно, ул. Мицкевича, 8	
Срок подачи документов для участия в торгах	по 06 сентября 2013 года включительно до 16.00 по адресу: г. Гродно, ул. Мицкевича, 8

Для участия в торгах необходимо в сроки, указанные в извещении, предоставить организатору следующие документы:

- заявление;
 - заверенную банком копию платежного поручения о внесении суммы задатка;
 - юридическим лицам – резидентам РБ** – заверенные копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации;
 - юридическим лицам – нерезидентам РБ** – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной небанковской кредитно-финансовой организацией, с нотариально заверенным переводом на белорусский или русский язык;
 - индивидуальным предпринимателям** – заверенную копию свидетельства о государственной регистрации;
 - представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя** – доверенность и заверенные копии документов, удостоверяющих личность представителя;
 - физическим лицам** – заверенную копию документа, удостоверяющего личность физического лица;
 - представителем физического лица** – нотариально заверенную доверенность и копию документа, удостоверяющего личность представителя;
 - иностранным гражданам или лицам без гражданства** – документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, при необходимости легализованный в установленном порядке, с нотариально заверенным переводом на белорусский или русский язык.
- После предоставления документов осуществляется предварительная регистрация и заключается соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения торгов.

Порядок проведения торгов
Шаг аукциона – 5% от начальной цены предмета торгов. Победителем торгов признается участник, предложивший наиболее высокую цену. По завершении торгов составляется протокол об итогах проведения торгов, который подписывается победителем и членами аукционной комиссии и является основанием для заключения договора купли-продажи. В случае, если заявка на участие в торгах подана только одним участником, предмет торгов продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5%. Задаток, внесенный победителем торгов, будет зачтен в счет окончательной стоимости приобретенного предмета торгов, остальным участникам будет возмещен в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов. Организатор торгов, продавец вправе снять имущество с торгов до объявления его проданным. Победитель торгов возмещает затраты на организацию и проведение торгов не позднее 3 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах торгов на основании счет-фактуры, выставленной Организатором торгов.

Подробная информация в газете «Звезда» за 26 марта 2013 года № 55

Телефоны для справок в г. Гродно: (0152) 77 23 79, 74 49 11

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ (АУКЦИОНА) ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Лот № 1	
Наименование объекта	Жилой дом
Местонахождение объекта	Брестский р/н, аг. Медно, ул. Рогознянская, д. 2
Продавец объекта	Знаменский сельский исполнительный комитет
Описание объекта	Одноэтажный деревянный жилой дом, холодная пристройка, сарай. Общая площадь жилого помещения — 35 кв. м
Условия	Использование объекта по назначению
Начальная цена предмета торгов, бел. рублей с НДС	13 463 200
в том числе сумма НДС, 20%	2 243 900
Сумма задатка, бел. рублей	1 346 300
Реквизиты счета для перечисления задатка	р/с 3600213030031 в Филиале № 100 ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка 246, получатель платежа — Главное управление МФ РБ (Знаменский сельисполком), код платежа 04805
Организатор торгов	Знаменский сельский исполнительный комитет

Торги (аукцион) состоятся **23 сентября 2013 года в 11.00** по адресу: Брестский район, аг. Знаменка, ул. Юбилейная, д. 13 в административном здании сельисполкома. Для участия в торгах (аукционе) необходимо подписать соглашение с организатором торгов (аукциона), внести сумму задатка. Время приема с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по рабочим дням. Последний срок **18.09.2013 г. до 17.00**. Контактные телефоны: 95 51 35, 95 51 36, 95 51 37.

УНП 200036617

В суд Столинского района Брестской области поступило заявление о признании безвестно отсутствующей Поповой Ольги Георгиевны, 06.10.1979 г.р., уроженки д. Радчиц Столинского района, зарегистрированной проживающей в г. Столине, ул. Горынская, 176, кв. 16 Брестской области, не работающей, в 2008 году уехавшей за пределы Республики Беларусь и с этого времени о ее местонахождении нет сведений.

Просим всех граждан и юридических лиц, располагающих сведениями о данной гражданке, сообщить их суду Столинского района Брестской области в течение двух месяцев со дня публикации.

Утерянный студенческий билет БНТУ КЛИМОВА Антона Александровича считать недействительным.

Утерянный представительством Белгосстраха по Партизанскому району г. Минска бланк страхового полиса по обязательному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БЛБ № 0440898 **считать недействительным.**

УНП 101883943

Утерянные представительством Белгосстраха по Центральному району г. Минска бланки страховых полисов по обязательному медицинскому страхованию иностранных граждан и лиц без гражданства, временно пребывающих или временно проживающих в Республике Беларусь формы 2РН серии БВ №№ 2785530, 2786887—2786889 **считать недействительными.**

УНП 101883943

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ 11 октября 2013 г. АУКЦИОНА по продаже в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома в Страдечском сельском Совете Брестского района

№ лота	Местоположение земельного участка	Площадь, га	Начальная (стартовая) стоимость земельного участка, руб.	Целевое назначение земельного участка и его кадастровый №	
1	Брестская обл., Брестский район, аг. Страдечь, пер. Лесной, 18 «Б»	0,1010	8 396 750	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома; № 121280403601000820	
			Сумма задатка, руб.		900 000
			Расходы: на изготовление земельно-кадастровой документации		4 487 650
			на регистрацию создания земельного участка, руб.		300 000
2	Брестская обл., Брестский район, аг. Страдечь, пер. Северный	0,1741	9 004 450	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома; № 121280403601000817	
			Сумма задатка, руб.		1 000 000
			Расходы: на изготовление земельно-кадастровой документации		3 192 700
			на регистрацию создания земельного участка, руб.		300 000
		Согласно акту выполненных работ			

Аукцион будет проводиться **11.10.2013 г. в 10.00** по адресу: Брестский район, д. Страдечь, ул. Александрова, 60 (здание сельисполкома).

Для участия в аукционе необходимо подать заявление об участии, копию платежного поручения, подтверждающего внесение на расчетный счет Страдечского сельисполкома № 3600213010022 филиал № 100 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 246, УНП 200035850, задаток; документ (паспорт), подтверждающий личность покупателя.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: Брестский район, д. Страдечь, ул. Александрова, 60 (здание сельисполкома) с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по рабочим дням. Последний срок подачи заявлений — **07 октября 2013 г. до 17.00**. Контактные телефоны: 91 42 39, 91 41 11, 91 44 66.

Вядучая рубрыка Ірына ТАМКОВІЧ, тэл. 287 18 27.

№ 25 (483)

ЯК ПАЗБЕГНУЦЬ ХВАРОБ?

Самы прасты адказ: утрымліваць толькі здаровы сад і агарод. А вось як гэтага дамагчыся, ды яшчэ і без асаблівай працы?

Насамрэч хвароб не так ужо і шмат. Першая група найбольш шматлікая, асабліва з нашым даволі халодным і вільготным кліматам. Гэта грыбныя захворванні, якія выклікаюць споры мікраарыбы, што жывуць у глебе. Другая група — бактэрыяльныя, якія выклікаюць бактэрыі, што таксама жывуць у глебе. І апошняя — тыя, што выклікаюцца вірусамі. Гэта вірусныя ці мікаплазмёныя хваробы. Яны невылечныя. Хворыя расліны варта адразу выдаляць і спаліць, а на гэтым месцы расліны таго ж віду не саджаць. Ці змяніць глебу — тады пасадзіць такую ж расліну на тым жа месцы можна. Для абароны ад хвароб імунная сістэма раслін выпрацоўвае так званыя гідраксікарбонныя кіслоты. Калі расліна аслаблена, то і яго імунная сістэма дрэнна працуе, і гэтых кіслот у расліне мала. Вось тут і накідаюцца на небараку ўсе, каму не лянота.

Раслінам можна аказаць дапамогу, апырскаўшы іх гэтымі самымі гідраксікарбоннымі кіслотамі. Цяпер створаны выдатны біялагічны прэпарат «Цырккон». Ён і змяшчае неабходныя раслінам ахоўныя кіслоты. Расліна ўсмоктвае раствор і становіцца малаўразлівай для грыбных, бактэрыяльных і нават вірусных інфекцый. Паколькі прэпарат усмоктваецца, то апырскаваць ім трэба па лісці, у вясчэрні час, каб ён усмактаўся, а не выпарыўся на сонцы. Акрамя таго, працэс усмоктвання доўжыцца каля 3 гадзін — значыць, у гэты прамажак не павінна быць дажджы. Калі ўсё ж такі дождж пайшоў, то накрыйце плёнкай тыя расліны, што апырскалі (вядома, калі гэта магчыма, а калі не — ізноў апырскайце, калі надвор'е палепшыцца).

Для ўзмацнення ўстойлівасці раслін да неспрыяльнага надвор'я (працяглае пахаладанне, раптоўныя зама-

разкі, засуха, працяглая спякота, рэзкая змена надвор'я днём і ўначы, калі перапады тэмпературы перавышаюць 15—18 градусаў) ёсць выдатныя прэпараты біялагічнага паходжання — «Эпін-экстра» і «Новасіл» (былы «Сілк»). Апошні змяшчае трытэрпенавыя кіслоты, выдзеленыя з зялёнай ігліцы сібірскай піхты. Гэта тыя ж кіслоты, якія мае ў сваім саставе жэньшэнь, і дзейнічае, натуральна, гэтак жа.

Як і, галоўнае, калі гэтымі прэпаратамі скарыстацца? Усім добра вядома, што хваробы лягчэй папярэдзіць, чым лячыць. Вось і рабіце прафілактычнае апырскаванне ўсіх

раслін у садзе ранняй вясной, як толькі пачало з'яўляцца лісце. Досыць 2 кропляў «Цырккону» і 2 кропляў «Эпіна-экстра» плюс 2 кроплі «Цытавіта» (ці «Уніфлора-рост»). Усё развесці ў 1 л вады і апырскаць расліны. «Цырккон» прадухіліць захворванні, «Эпін-экстра» дапаможа супрацьстаяць дрэннаму надвор'ю, а «Цытавіт» хутка даставіць у ядро хларафілу неабходныя інгрэдыенты для стварэння бялку. Калі ж на нейкай расліне ўсё ж такі з'явіліся прыкметы захворвання, то давядзецца даць мацнейшую дозу: 2 кроплі «Цырккону» развесці ўсяго ў 100 мл вады і апырскаць захварэлага небараку. Звычайна аднаго апырскавання досыць, але каб замацаваць поспех, праз 10—15 дзён аднагадовыя расліны трэба яшчэ разоў апырскаць раствором той жа канцэнтрацыі па лісці, а на мнагалетніках, нават калі прыкмет хваробы больш няма, апырскаванне варта паўтарыць пасля ўборкі ўраджаю, перад тым як расліны пачнуць закладваць ураджай наступнага года. Для

большасці раслін гэта канец ліпеня — канец жніўня.

Паколькі большасць узбуджальнікаў хвароб хаваецца ў глебе (акрамя вірусаў, гэтыя жывуць у клеткавым соку хворай расліны), то супраць іх ёсць выдатны прэпарат «Фітаспарын», раствором якога абавязкова варта некалькі разоў за сезон паліваць як самі расліны, так і глебу, на якой яны растуць. Гэты прэпарат таксама на аснове перагною, у якім кансервавана глебавая бактэрыя *Bacillus subtilis* — драпежніца і наша сапраўдная памочніца, якая паглынае ўзбуджальнікаў грыбных і бактэрыяльных хвароб. Выдатна тое, што бактэрыя можа заставацца жывой пры тэмпературы ад мінус 20 градусаў да плюс 40 градусаў! Густая паста «Фітаспарын» змяшчае гуматы, бактэрыю *Bacillus subtilis* і кансервант, у якім бактэрыя знаходзіцца ў спячцы. Пакуль канцэнтрацыя раствору высокая, бактэрыя спіць. Але як толькі канцэнтрацыя кансерванту змяняецца, бактэрыя прачынаецца. Ёй патрэбна ежа (гэта значыць, узбуджальнікі хвароб), інакш яна загіне ад голаду. Таму нельга развесці ўвесь «Фітаспарын» адразу ў выліць яго ў бочку. Рэкамендуецца развесці яго вадой 1:2 — гэта значыць, вады павінна быць удвая больш, чым пасты. У такім густым раствору бактэрыя можа знаходзіцца ў спячцы ўвесь сезон. Стаіць сабе бутэлекка з канцэнтратам (не на сонцы, а тое нагрэцця вышэй за 40 градусаў і бактэрыя загіне). На працягу ўсяго лета вы бераце ў патрэбны час 1 сталовую лыжку раствору, разведзіце ў 10 л вады і паліваеце расліны і глебу пад імі. Растворам «Фітаспарына» паліваюць усе градкі для прафілактыкі ўвесну і ў канцы лета, а пры з'яўленні прыкмет хваробы адразу ж бяруць па 2 сталовыя лыжкі раствору на 10 л вады і паліваюць захварэлыя расліны «па галаве» — гэта значыць, проста па лісці. Усю апрацаваную растворам агародніну есці можна, толькі вымыйце яе як след.

разу за год наперад і больш туды не хадзіць.

Будучыя прадаўцы здаюць экзамен.

— Кілаграм — гэта колькі будзе?
— 800 грамаў з пакетам.

саша/лапа

ПАРАДЫ БЫВАЛЫХ

Будучы сезон пачынаецца

У мяне будучы сезон пачынаецца ўжо ў цяперашнім — з падрыхтоўкі градак.

Пад часнок я рассыпаю па паверхні глебы пластамі па 6 ст. лыжак калійнага ўгнаення, суперфасфату і попелу, 3 вядры перагною і 4 вядры рэзанага маркоўнага бацвінны. Усё перакопваю і фармірую граду даўжынёй 5 м і шырынёй 0,9 м.

Уздоўж яе пракопваю матыкай 2 канаўкі глыбінёй 10 см, шырынёй 15 см і запаўняю іх рэзаным бацвіннем таматаў. Прысыпаю раслінную масу ўрадлівай зямлёй і злёгка ўшчыльняю.

Каб часнок паспеў укарніцца, высаджваю яго ў канцы верасня. Да гэтага часу градка ўжо цалкам пасее. Часнок вырастае сярэдняга і буйнога памёру, не хварэе і добра захоўваецца.

Дарчы, на рэзаным бацвінні тамата добра растуць таксама кабачкі, гарбузы і морква. Але пад гэтыя культуры я рыхтую градкі крыху інакш. Укладваю бацвінне, затым невялікі пласт зямлі, потым — лісце маліны і зноў пласт зямлі. У залежнасці ад культуры раблю лункі ці баразёнкі, якія запаўняю перагноем, і накрываю градку старою плёнкай. А прыбіраю яе вясной, калі градка пасее.

Іван ПЯТРОЎ.

г. Верхнядзвінск.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	6.12	20.07	13.55
Віцебск —	5.59	19.59	14.00
Магілёў —	6.02	19.57	13.55
Гомель —	6.02	19.51	13.49
Гродна —	6.28	20.22	13.54
Брэст —	6.32	20.19	13.47

Месяц

Апошняя квадра 28 жніўня.
Месяц у сузор'і Білізят.

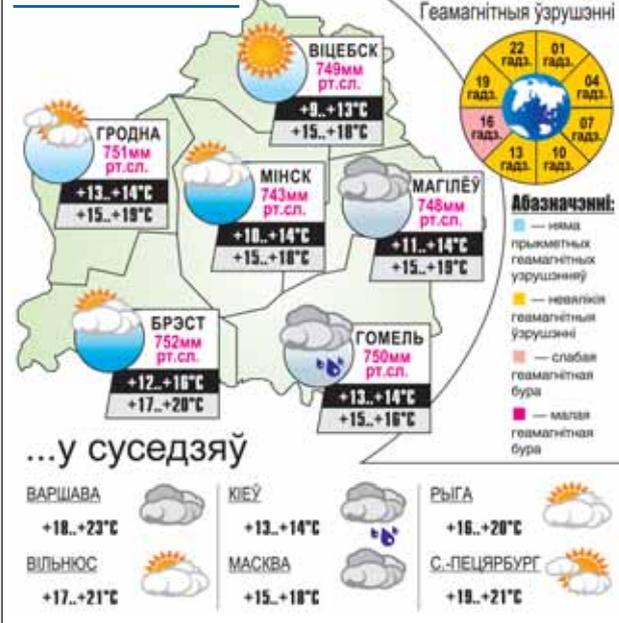
Імяніны

Пр. ТРЭЦІ СПАС,
Аляксандра, Дзяміда.
К. Сабіны, Віталія, Яна.

Фота Ігары БЕГУНОВА.

ЗАЎТРА

Даты

Падзеі

Людзі

1846 год — у Мінску акцёрам Вяржбіцкім створана артыстычная група. Менавіта гэтая група з'явілася першаасновай пастаяннага Мінскага гарадскога тэатра. На яе патрэбы гарадская ўправа штогод выдаткоўвала па 2 тысячы рублёў. Была сфарміравана і адмысловая камісія, якая ажыццяўляла пастаянны кантроль за тэатральнай дзейнасцю ў Мінску. Тэатр стаў неаддзельнай часткай гарадской культуры. З'явілася шмат антрэпрэнёраў і перасоўных труп, якія выступалі на розных сценах і ў залах горада. Будынак гарадскога тэатра знаходзіўся на Саборнай плошчы. Глядзельная зала размяшчалася на другім паверсе. Але прадстаўленні тут даваліся вельмі нерэгулярна. У 1847—1851 гадах яны праходзілі ў ратушным тэатры, у 1864—1877-м — у зале Дваранскага сходу. А ў 1884 годзе гарадскі тэатр і зусім згарэў. Ініцыятарам узвядзення новага будынка тэатра выступіў губернатар — князь Трубяцкой. Адукаваны чыноўнік выдатна разумее значэнне гэтага віду мастацтва. На яго думку, тэатр «мог служыць такой жа школай, такой жа прыладай маральнага выхавання, як і навучальныя ўстановы». Месца для будынка было абрана ў Аляксандраўскім скверы. Адкрыўся тэатр 5 чэрвеня 1890 года аматарскім спектаклем «Сфінкс» О. Фелье.

1890 год — нарадзіўся Вільгельм Георгіевіч Кнорын, партыйны і дзяржаўны дзеяч, гісторык, публіцыст, доктар гістарычных навук (1935). У гады Першай сусветнай вайны ваяваў на Заходнім фронце. Адзін з кіраўнікоў барацьбы за сваеўладу ў Беларусі. У 1917 годзе — сакратар Мінскага Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў, член ВРК Заходняй вобласці і фронту, адзін з першых рэдактараў газеты «Звязда». Пасля акупацыі Беларусі нямецкімі войскамі — сакратар Паўночна-Заходняга абласнога камітэта РКП (б). Кіраўнік справамі Часовага рабоча-сялянскага саветаўскага ўрада Беларусі. З 1919 года — сакратар ЦК КП (б) Літвы і Беларусі. 31 ліпеня 1920 года падпісаў Дэкларацыю аб абвешчэнні незалежнасці Беларускай ССР. Аўтар прац па гісторыі партыі і літаратурна-крытычных артыкулаў. У 1938 годзе рэпрэсаваны. Рэабілітаваны ў 1955-м. Яго іменем названа вуліца ў Мінску.

1897 год — губернатар Мінска выдаў спецыяльную пастанову, якая прадпісвала веласіпедыстам правілы язды па горадзе: не палохаць коней, ездзіць па правым баку вуліц і праездаў, не ездзіць хутка, мець на веласіпедзе замацаваны нумар, выдадзены гарадской управай.

Было сказана

Якуб КОЛАС, народны паэт Беларусі:

«Прырода — найцікавейшая кніга, якая разгорнута перад вачамі кожнага з нас. Чытаць гэту кнігу, умець адгадаць яе мнагалучныя напісы — хіба ж гэта не ёсць ішчасце?»

РЕМОНТ КОМПРЕССОРОВ КОНДИЦИОНЕРОВ
любой сложности
ВЫЕЗД К КЛИЕНТУ
ФОРМА ОПЛАТЫ ЛЮБОЯ

а также
ЗАПРАВКА ТРАКТОРОВ, КОМБАЙНОВ И ЛЮБОЙ ДРУГОЙ СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ.

VEL 029 625 32 52
MTC 033 625 32 52

УСМІХНЕМСЯ

Качыня, якое правінілася, паставілі ў кут, дзе яно правінілася яшчэ раз.

Адэса, жонка — мужу:
— Фіма, навошта ты ўзяў новы пакецік чаю?
— На старым ужо нітачка абарвалася.
— А што такое, рука няма прышыць?

Запісаўся на курсы гіпнозу. Першы занятак не спадабаўся, таму я вырашыў заплаціць ад-

разу за год наперад і больш туды не хадзіць.

Будучыя прадаўцы здаюць экзамен.
— Кілаграм — гэта колькі будзе?
— 800 грамаў з пакетам.

саша/лапа

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЯ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В. КЛЮЧНИК (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, П. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (першы намеснік дырэктара-галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распушчэнняў — 287 18 38, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zvyazda.by;

e-mail: info@zvyazda.minsk.by, (для зваротаў): zvarot@zvyazda.minsk.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 22.974. Індэкс 63850. Зак. № 3695.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79,
РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by

Нумар падпісанні ў 19.30

28 жніўня 2013 года.